પ્રસ્તાવના.

"ઇતિહાસનાં આવાં આવાં જ્હે જ્હે અંગો અંધારામાં વિખરાઇ રહ્યાં
" છે, અને જ્હે કાળના પગ નીચે ક્ચરાઇ ક્ચરાઇને નષ્ટ થઇ જાય છે, ત્હેને
" બ્હાર લાવવામાં આવશે, ત્હારેજ સુસંગત ઇતિહાસ તૈયાર થઇ શકશે. છુટા
" છુટા અંકોડા તરફ દુર્લક્ષ કરવાથી આખી સાંકળ કદાપિ તૈયાર થઇ શકશે
" નહિ."

ઐતિહાસિક રાસ સંગ્રહ ભાગ–૧ લાની પ્રસ્તાવનાના મ્હારા ઉપર્યુક્ત શબ્દોને સ્મરણમાં રાખીનેજ ઐતિહાસિક રાસાઓના સંગ્રહો બહાર પાડવાની પ્રવૃત્તિને મ્હેં આગળ વધારી છે. આજ તે સંગ્રહનો ત્રીજો ભાગ જનતાની સમક્ષ ઉપસ્થિત કરતાં મ્હને આનંદ થાય છે. પરન્તુ હું એ વાતથી તો જરૂરજ દિલગીર છું કે આ સંગ્રહનો બીજો ભાગ બહાર પડ્યા પછી (વી. સં. ૨૪૪૪ પછી) એક પછી એક કેટલાક અનિવાર્ય કારણો ઉપસ્થિત થવાથી લગભગ પાંચ વર્ષ જેટલો લાંબો [illegible] આ ભાગ બહાર પાડી શક્યો છું. [illegible]

પ્રતિહાસ જેવા મહત્ત્વના વિષયમાં આવા પ્રયત્નો ઘણું ઉપયોગી છે, એ વાત સમાજ—જૈનસમાજ સમજતી થાય, એજ સદ્ભાગ્યની નિશાની છે.

આ ભાગમાં એકંદર ઇતિહાસોપયોગી નવ રાસાઓ આપવામાં આવ્યા છે. આ નવ રાસાઓ પૈકી વિદ્યાસાગરસૂરિ રાસની પ્રતિ મ્હારી પાસેની છે. તે સિવાયના આઠે રાસાઓની પ્રતિયો જેમની પાસેથી મ્હને પ્રાપ્ત થઇ છે, ત્હેમને ધન્યવાદ આપવા સાથે તે ભંડારોનો અને વ્યક્તિયોનો નામોલ્લેખ આ સ્થળે કરવો ઉચિત ધારૂં છું:—

૧ વિનયદેવસૂરિ રાસ.	પાલીતાણાની મ્હોટી ટોળીનો ભંડાર.
૨ વૃદ્ધિવિજયગણિ રાસ.	પાલી (મારવાડ) ના સંઘનો ભંડાર.
૩ કાપડહેડા રાસ.	ઉત્તરિયોનો વાસ—જોધપુર સંઘનો ભંડાર.
૪ વૃદ્ધિસાગરસૂરિ રાસ.	વીરબાઇ પાઠશાળા—પાલીતાણાનો ભંડાર.
૫ જિનોદયસૂરિ વીવાહલુ.	શ્રીયુત મણિલાલ બકોરભાઇ વ્યાસ. સુરત.
૬ કર્મચંદ્ર વંશાવલી.	શ્રીયુત પંડિત ચંદ્રધર ગુલેરી. બી.એ. અજમેર તથા ડેક્કન કોલેજ લાયબ્રેરી—પૂના.
૭ આનન્દવિમલસૂરિ રાસ	[illegible] જૈન સંઘનો ભંડાર.
૮ કમલવિજયગણિ રાસ	ડેક્કન કોલેજ લાયબ્રેરી—પૂના.

[illegible] આ ભાગમાં [illegible] રાસાઓની મૂળ ભાષા [illegible] આપેલ [illegible] ની ભાષા [illegible] —વ્યક્તિઓની [illegible]

અંતે— [illegible] આપવા [illegible] ગા, છતાં દ્રષ્ટિ [illegible] પાઠકોના [illegible] હોય તો તે સુધારીને [illegible]

ધુળિઆ ખાનદેશ [illegible]	} વિજયધર્મસૂરિ.

સંક્ષિપ્ત-સાર.

વિનયદેવસૂરિ રાસ.

'પાર્શ્વચંદગચ્છ' નામે ઓળખાતા ગચ્છના સ્થાપક ઉપાધ્યાય પાર્શ્વચંદ્રના શિષ્ય અને સુધર્મગચ્છના સ્થાપક વિજયદેવસૂરિ તથા વિનયદેવસૂરિ (બ્રહ્મઋષિ) ના ચરિત્રને ઉદ્દેશીને સંવત્ ૧૬૪૬ માં મનજીઋષિએ[1] (માણેકચંદ્રે) બરહાનપુરમાં આ રાસ રચ્યો છે,

પ્રારંભમાં કવિએ ત્રણે ચોવીશીના તીર્થંકરો (વર્તમાન ચોવીશીનાં તો નામો આપીને), સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને સાધુને ત્હેમના ગુણકથનપૂર્વક નમસ્કાર કરીને નવકાર મંત્રની મહિમા વર્ણવી ત્હેનું મંગલ કર્યું છે. તે પછી ગૌતમાદિ ગણધર, અને કાશ્મીર દેશમાં રહેતી સરસ્વતી દેવીનું નામ સ્મરણ કર્યું છે. એ પ્રમાણે ૩૭ કડીમાં મંગલાચરણ કરી રાસનો ઉદ્દેશ બતાવી જંબૂદ્વીપ અને આગ્રાકોટ નગરના વર્ણનપૂર્વક આ પ્રમાણે આરંભ કર્યો છે:—

(૧) મનજીઋષિના સંબંધમાં જો કે વિશેષ કંઇ જાણવા જેવું મળ્યું નથી. પરન્તુ તેઓ રાયચંદ્રસૂરિના અનુયાયી સાધુઓ પૈકીના એક હતા, એમ જયચંદ્રસૂરિએ પોતાના બનાવેલા 'રસરત્નરાસ' માં બીજા સાધુઓ સાથે ત્હેમનું પણ નામ લઇ જણાવ્યું છે.

(જુઓ, ઐતિહાસિક રાસ સંગ્રહ ભા. ૧ લો. પૃ. ૩૯.)

માલવદેશના આજણોઠ નગરમાં સોલંકી કુળનો **પદ્મરાય** નામે રાજા હતો. હેને પચીસ રાણીઓ હતી. જહેમાં **સીતાદે** પટરાણી હતી. ઘણાં ગામોમાં પદ્મરાયની આણા વર્તાતી હતી. આ રાજાને **ધનરાજ** નામનો એક પુત્ર હતો. એક દિવસ પટરાણીને સોલ ઘડી રાત્રી જતાં એક સ્વપ્ન આવ્યું. આ વખતે તે કંઇક જાગતી અને કંઇક ઉંઘતી અવસ્થામાં હતી. હેણીએ સ્વપ્નમાં જોયું કે–"જાણે સાગર ગભીર ગાજી રહ્યો છે, રત્નોનો ભંડાર ભરેલો છે, અને જલચર જીવો પ્રફુલ્લ થઇ રહ્યાં છે." આ સ્વપ્નથી રાણીને સ્વાભાવિક આનંદ થયો. તે મંદગતિએ ચાલતી પોતાના પતિ પાસે ગઇ. અને આવેલું સ્વપ્ન કહી સંભળાવ્યું. પતિએ કહ્યું કે–"સ્વપ્ન ઘણું સારૂં આવ્યું છે. આ સ્વપ્નના ફળરૂપે કુલદીપક પુત્ર થશે. અને તે રત્નના ભંડાર જેવો વિદ્યાનિધિ થશે. તેમ ચદ્રના જેવો શાન્ત–શીતલ થઇ ગુણધાર થશે." તે પછી નવ માસ પુરા થયે સં. ૧૫૯૮ ના માર્ગશીર્ષ સુદિ ૧૫ ને ગુરૂવારના દિવસે રાત્રીના બે પહોર ગયા પછી ઉચ્ચ ચદ્રમાં રાણીએ પુત્રને જન્મ આપ્યો. જહેનું નામ બ્રહ્મકુંવર પાડ્યું. વધામણી કહવા જનાર દાસીને રાજાએ દાનથી સંતુષ્ટ કરી, અને પુત્રના જન્મ નિમિત્તે દશ દિવસનો ઉત્સવ આરંભ્યો. બંધીવાનોના બંધ અને દંડિત થયેલાઓના દંડ પણ રાજાએ છોડી દીધા. વળી આ નિમિત્ત વિવિધ પ્રકારના ખેલ અને ગીતગાનો પણ થવા લાગ્યા. બંધીજનો યશ ગાવા લાગ્યા, અને રાજા સર્વને દાનથી સંતુષ્ટ કરવા લાગ્યો. ધીરે ધીરે કુંવર વધવા લાગ્યો અને રૂપ–ગુણથી સર્વના મન રંજિત પણ કરવા લાગ્યો. જ્હારે તે પાંચ વર્ષનો થયો, ત્હારે માતા પિતાએ શુભ મુહૂર્ત જોવરાવી તેને નિશાળે મૂકવાની તૈયારી કરી. પંડિતને પોતાને ઘરે બોલાવી મુહૂર્ત જોવરાવ્યું. અને તે વખતે પંડિતને સારી દક્ષિણા પણ આપી. તે પછી સર્વ સ્થળે કંકોતરીઓ મોકલી અને સગાં–સંબંધીઓને તેડાવ્યાં. નગર શણગાર્યું. ઘેર ઘેર આનંદ ઉત્સવ થઇ રહ્યો. કુંવરને વસ્ત્રાભૂષણોથી શણગારી

કરતા હતા) મારવાડના **જોધપુર**[1] નગરમાં રહેતા હતા. આ પાર્શ્વચંદ્રને પુણ્યરત્નસૂરિએ ઉપાધ્યાય પદવી આપી હતી. એક વખત પાર્શ્વચંદ્ર ઉપાધ્યાય વિહાર કરતા કરતા રૂણનગરમાં

નામો સાથે '**સૂરિ**' શબ્દ જોડી દે છે. વાસ્તવમાં પુણ્યરત્ન '**સૂરિ**' નહિં, પરન્તુ '**પંન્યાસ**' હોવા જોઇએ, કદાચિત્ તેઓને '**સૂરિ**' પદ અમુક સમયમાં આપ્યું હતું, એવું કોઇ સપ્રમાણ જાહેર કરશે, તો આ વિષયમાં કંઇક વિશેષ અજવાળું પડશે.

સાધુરત્નને માટે પણ લગભગ તેજ હકીકત છે. એટલે જોકે, આ રાસમાં અને **ઇંડિયન એંટિક્વેરી**માં છપાયેલ પટ્ટાવલીમાં **સાધુરત્નને** '**પંન્યાસ**' ઓળખાવ્યા છે, પરન્તુ અમદાવાદ, શામળાની પોળના જૈનયુવકમંડળ તરફથી બહાર પડેલ **પટ્ટાવલી**માં '**સૂરિ**' બતાવ્યા છે. એટલે સાધુરત્નને પણ '**સૂરિ**' ઓળખાવવામાં તેજ કારણથી ભૂલ થયેલી જણાય છે કે, જહે કારણથી 'પુણ્યરત્ન' ને માટે થયેલ છે. વળી સાધુરત્ન '**સૂરિ**' નહિં, પરન્તુ '**પંડિત**' (પંન્યાસ) હતા, એમ **બ્રહ્માનન્દવિ. જંબૂદ્વીપપ્રજ્ઞપ્તિટીકાની** પ્રશસ્તિમાં પણ કહે છેઃ–' श्रीसाधुरत्नाभिधपंडितेशा. ' તેમજ સ્વયં **પાર્શ્વચંદ્ર**, કે જેઓ સાધુરત્નના શિષ્ય છે, તેઓ પણ પોતાની બનાવેલી '**ખંધકચરિત્ર સજ્ઝાય**' માં કહે છેઃ--'**સાહુરયણ પંડિત સુપધાન**'. ટૂકમાં **પુણ્યરત્ન અને સાધુરત્ન** બન્ને 'પંન્યાસ' હતા. નહિ કે સૂરિ.

(૧) **જોધપુર**, એ મારવાડની રાજધાનીનું મુખ્ય શહેર છે. મહારાજા **રણમલ્લ**ના પુત્ર **જોધરાજે** સં ૧૬૧૫ ના જ્યેટ મહીનામાં આ નગર વસાવ્યું હતું.

મુનિરાજ **શીલવિજયજી**એ પોતાની '**તીર્થમાલા**' માં જોધપુરનું વર્ણન કરતાં કહ્યું છેઃ—

> " મરૂધર નવકોટી મંડાણ **યોધપુર** મેડતિ વખાણ;
> પાલી પ્રણમું પાસ જિણંદ ઓસનયરિ વલી વામાનંદ. ૭૯
> જસવંતરાય થયો રાંઠાડ ગ્યાની દસાવતારી જોડ;
> અખંડ પ્રતાપી અનોપમ આજ દલ્લીપતિ પણિ માની લાજ. " ૮૦

તીર્થમાલાસંગ્રહ. પૃ૦ ૧૦૭

પુણ્યરત્નસૂરિ તેજ કે જેઓનું ઉપર નામ લેવામાં આવ્યું છે, અને જેઓ[1] નાગપુરીય શાખાના હતા. ઉપાધ્યાય, ચાહડશાને ત્હાં આવ્યા.

" સિત્તરેં માસ આસાઢ સુદિ તીજ દિન નગર જોધાંણ પરવેસ કીધો;
સકલ હિંદુવાણ દીવાણ વિચ સામંદ શ્રીમહારાજ ભલ સુજસ લીધો." આ૦૯

એકંદર ૧૩ કડીની આ કવિતા છે.

૪ વાચનાચાર્ય **શ્રીવલ્લભગણિએ** જોધપુરમાંજ સં. ૧૬૬૭ ની સાલમાં રાજા સૂરસિંહ, કે જ્હેણે સ. ૧૫૯૪ થી ૧૬૬૯ સુધી રાજ્ય કર્યું હતું, ત્હેના સમયમાં '**અભિધાનચિંતામણિ**' ની '**સારોદ્ધાર**' નામની ટીકા બનાવી હતી.

(૧) **નાગપુરીયશાખા**—'एकाचार्यशिष्यसंततिः शाखा' અર્થાત્ એક આચાર્યની શિષ્યપરંપરાને શાખા કહેવામાં આવે છે. આ શાખાની ઉત્પત્તિ, બૃહદ્ગચ્છમાંથી સં. ૧૧૭૪ માં **શ્રીવાદિદેવસૂરિથી નાગપુર** (નાગોર) માં થઇ હતી. અને તે-નાગપુરમાં, કે જ્હેનો નાગોર, અહિપુર, નાગઉર વિગેરે નામોથી ઉલ્લેખ જોવામાં આવે છે, થવાથી જ ત્હેનું નામ **નાગપુરીયશાખા** પડ્યું હતું. આ શાખાની ઉત્પત્તિ થઇ ત્ય્હારથી જ કેટલાક ત્હેને '**નાગપુરીયતપા**' એ પ્રમાણે કહેવાનો દાવો કરે છે, પરન્તુ તે ઠીક નથી. કારણકે જ્હે સમયમાં આ શાખા નિકળ્યાનું સિદ્ધ થાય છે, તે સમયમાં '**તપા**' કહેવાનું કંઇપણ કારણ નથી. કેમકે—'તપા' બિરૂદ જ સં. ૧૨૮૫ પછી થયેલ છે, તો પછી સં. ૧૧૭૪ માં 'નાગપુરીયતપા' કહેવાય જ કેવી રીતે ? આ સિવાય આ શાખા નિકળ્યાના સંવતમાં પણ થોડો મતભેદ જોવાય છે. એટલે કે મ્હારી પાસેની એક ૪૧ પાનાની પટ્ટાવલીમાં આ શાખા નિકળ્યાનો સં. ૧૧૭૭ લખ્યો છે. આવીજ રીતે અમદાવાદ, શામળાની પોળના '**જૈનયુનકમંડળે**' હમણાં બ્હાર પાડેલ '**નાગપુરીય તપાગચ્છની પટ્ટાવલી**' (ખરી રીતે નાગપુરીય તપાગચ્છ-નહિં, પરન્તુ પાયચંદગચ્છની) નામની બુકમાં પણ આ શાખા સં. ૧૧૭૭ માં વાદિદેવસૂરિથી નહિં, પરન્તુ ત્હેમના શિષ્ય **પદ્મપ્રભસૂરિથી** નિકળ્યાનું જણાવ્યું છે. પરન્તુ આ હકીકત પ્રમાણવાળી નથી. કેમકે—ચંદ્રકીર્ત્તિસૂરિએ પોતાની બનાવેલી '**સારસ્વતવ્યાકરણ-દીપિકા**' ની પ્રસ્તિમાં જ્હે શ્લોક આપ્યો છે, તે ઉપરથી સ્પષ્ટ જણાય છે કે-શ્રીદેવસૂરિથી સં. ૧૧૭૪ માંજ આ શાખાની પ્રસિદ્ધિ થઇ. તે શ્લોક આ છેઃ—

ત્હેણે ઘણો આદર કર્યો અને પછી ત્હેમની પાસે બેસી નાખ્યો. ઉપાધ્યાયે કારણ પૂછતાં, ત્હેણે કહ્યું:—'ત્હમારા માથાપર હોવા છતાં, મનની આશા પૂરી થઈ નહિં. ઘર માલેક ભરપૂર છે. પણ પ્રજા વગર શા કામનું?'

" तीर्थे श्रीरजिनेश्वरस्य विदिते श्रीकोटिकाख्ये गणे
श्रीमद्वज्रकुले च चान्द्रवरबृहद्गच्छे गरिम्णान्विते ।
श्रीमन्नागपुरीयकाह्वयतपाख्यातेऽधुना
सूर्यंसूरिगुणालया गणधरश्रेणी सदा राजते ॥ १

वर्षे वेदमुनीश्वराक्षमिते श्रीदेवसूरि. प्रभु-
श्रेष्ठप्रभुनामतुल्यसिद्धपदिम पद्मप्रभ सूरिराट् । "

અર્થાત્—સુપ્રસિદ્ધ જિનેશ્વરના તીર્થમાં, કોટિકગણમાં, ...ગચ્છમાં અને હમણાં નાગપુરીય તપા નામથી પ્રસિદ્ધિ પામે... ઉત્તમ બુદ્ધિવાળા ગણધરની શ્રેણી શોભે છે.

પાર્શ્વચંદ્ર મળ્યા. તેઓ બન્નેને ઉપાશ્રયે લઇ ગયા. ઉપાધ્યાયજીએ સર્વ સાધુઓ સમક્ષ કહ્યું કે–'આ બન્ને રત્નો છે.' આ પછી ઉપાધ્યાયની પાસે તેઓ બન્ને રહેવા ને ભણવા લાગ્યા. અહિં રહેતાં બ્રહ્મઋષિ અને બરદરાજ (ઉપાધ્યાયના શિષ્ય) ને આપસમાં બહુ સ્નેહ થયો. તેઓ બન્ને એક ઘડી પણ અલગ ન પડતા અને સાથે જ ભણતા. આ બન્નેને આગમોનો અભ્યાસ કરતાં એક વખત વિચાર થયો કે–' પ્રમાણાદિક ગ્રંથોનો અભ્યાસ કરવા આપણે દક્ષિણદેશમાં જઇએ તો ઠીક.'

આ વિચાર નક્કી કરીને ત્હેમણે ગુરૂની આજ્ઞા માગી, પણ ગુરૂએ આજ્ઞા આપી નહિં. ઉલટું ગુરૂને એમ લાગ્યું કે–રખેને એ છાનામાના ચાલ્યા જાય, માટે ત્હેમણે ત્હેમને લગાર પણ છૂટા નહિં મૂકવાની ગોઠવણ કરી. બેસતાં ઉઠતાં કે દરેક વખતે ત્હેમને પોતાની સાથેને સાથે રાખવા લાગ્યા. અહિં એક દિવસ એકલા પડવાનો જોગ મળી આવ્યો. એટલે કે બીજા સાધુઓ વહોરવા ગયા હતા. આ તકનો લાભ લઈને બરદરાજ અને બ્રહ્મર્ષિ બન્ને મિત્રો, ધનઋષિ સાથે ગોઠવણ કરીને બપોરની વખતે ચાલી નિકળ્યા. સાધુઓ વહોરીને આવ્યા, ત્હારે આ બન્ને સાધુઓને દીઠા નહિં. ગુરૂએ જાણ્યું કે–' જરૂર ચાલ્યા ગયા. ' સર્વ સંઘે અટકળ કરી કે તે દક્ષિણદેશ તરફ ગયા હશે. ઉપાધ્યાયે કહ્યું કે–' ધનઋષિને અહિં રહેવા દીધો છે, તો તે બધી વાત જાણતો હશે. ' ગ મળતાં ધનઋષિ પણ નિકળી ગયા. અને જ્હાં સંકેત કર્યો હતો, ત્હાં ત્રણે એકઠા થઇ ગયા. ત્રણેના મનમાં આનંદ થયો, ને તેઓ વિહાર કરીને **માંડવ**[1] આવ્યા. અહિંના સંઘે ત્હેમનો સારો સત્કાર કર્યો.

---

(૧) **માંડવ.** આ માંડવનો માંડવગઢ, મંડપાચલ, માંડૂ વિગેરે જુદા જુદા નામોથી ઉલ્લેખ થયેલો જોવાય છે આ માંડવ, જૈનતીર્થ તરીકેનું અને એક વખત માળવાની રાજધાનીનું મુખ્ય સ્થાન હતું.

' માંડવગઢનો રાજીઓ નામે દેવસુપાસ: '

નિશ્ચય જણાવ્યો. છેવટ નિરાશ થઇ સાધુઓ ઉપાધ્યાય પાસે પાછા આવ્યા. જ્યારે તે ત્રણ સાધુઓએ ત્યાંથી દક્ષિણમાં આગળ વિહાર કર્યો. પછી હેમણે દક્ષિણમાં જઇને કોઈ વિદ્વાન્ શ્વેતામ્બરાચાર્યની પાસે અભ્યાસ પણ શરૂ કર્યો. તેઓ

" ॥ स्वस्ति संवत् १५१५ वर्षे आसोमासे शुक्लपक्षे पंचमीगुरौ श्रीमंडपदुर्गवास्तव्य श्रीश्रीमालीज्ञातीय साह राजा भार्या श्राविका धारु उत साहनाथा भार्या लाखु तया स्वश्रेयसे भर्तुः श्रेयसे च श्रुतज्ञानाराधनाय पूर्वलेखितश्रीदशवैकालिकवृत्तिभक्तामरवृत्तिअजितशांतिस्तोत्रवृत्तिनाममाला सिंदूरप्रकरकर्मग्रंथपञ्चकवीतरागस्तोत्रविशत्युपदेशरत्नकोशशीलोपदेशमालासंग्रहणीव्याकरणसूत्रप्रभृतिबहुग्रंथसमया श्रीपृथ्वीचंद्रचरित्र प्राकृतं टिप्पनकसहितं लेखयित्वा वृद्धतपागच्छनायकभट्टारकश्रीरत्नसिंहसूरिशिष्यश्रीउदयवल्लभसूरिश्रीज्ञानसागरसूरिभ्यो वाचनाय प्रदत्तम् ॥

૩ અહિંના રહીશ શ્રીમાલજ્ઞાતીય સં. ચાંદાની ભાર્યા અને સં. ગુણરાજની પુત્રી ડાહીએ, સં૰ ૧૫૧૧ ના માઘસુદિ ૧૩ ના દિવસે ખરતરગચ્છીય વાચનાચાર્ય **શ્રીમહિરાજગણિ** પાસે ત્હેના શિષ્ય **દયાસાગરગણિને** વાંચવા માટે **આવશ્યકની 'શિષ્યહિતા' ટીકા** લખાવી હતી.

(આ પ્રતિ ડક્કનકૉલેજ, પૂનામાં છે)

૪ અહિંના સંઘવી **પેથડદેવે** ઘણા દ્રવ્યવ્યયપૂર્વક સાત **સરસ્વતી ભાણ્ડાગાર** (પુસ્તક ભંડાર) કરાવ્યા હતા, જહેમાંનો એક ભંડાર ખાસ માંડવગઢમાં જ કરાવ્યો હતો. આ હકીકત **'ઉપદેશતરંગિણી'** ના પૃ૰ ૧૩૯ માં આ પ્રમાણે લખી છેઃ—

" सचिवप्रमुखसहाटक रूद्रसहस्रादिबहुद्रव्यव्ययेन समस्तागमादिसंख्यासंख्यपुस्तकलेखनसदकूलवेष्टनकपट्टसूत्रोत्तरिकाकाञ्चनवार्तिकाचारवः सप्त सरस्वतीभाण्डागारा भृगुकच्छसुगिरिमण्डपदुर्गार्बुदाचलादिस्थानेषु बिभराम्बभूविरे. "

૫ અહિંના રહીશ **પૃથ્વીધરે** (પેથડે) આચાર્ય શ્રીધર્મઘોષસૂરિને મ્હોટા ઉત્સવપૂર્વક પોતાના નગરમાં પધરાવ્યા હતા, એટલુંજ નહિં પરન્તુ પૃથ્વીધરે જુદે જુદે તીર્થસ્થાનોમાં જિનમંદિરો બનાવ્યાનાં નામો ગણાવ્યાં છે, ત્હેમાં **માંડવગઢનું** નામ પણ જોવામાં છેઃ—

રાજા તેઓના મનોભિપ્રાયને સમજી ગયો. અને [illegible]
ત્યાર બાદ જ, 'વિજયનગરમાં દિગંબરો સામે વિજય મેળવ્યો', તેથી
નરરાજાએ વિજયદેવસૂરિ એ નામ આપી આચાર્યપદવી આપી.
તે પછી તેઓએ વિહાર કરવા માંડ્યો. રસ્તામાં ન્હાના મોટા અનેક
વાદીઓના માન ખંડન કરતા તેઓ આગળ વધવા લાગ્યા. રસ્તે આ
વતા વળી એક નગરમાં દિગંબર સાથે ફરીથી વાદ કરીને તેને પણ
હરાવ્યો. એ પ્રમાણે સર્વત્ર કીર્તિને વિસ્તારતા તેઓ જોધપુર
[illegible] આવ્યા આ વખતે ઉપાધ્યાય પાર્શ્વચંદ્ર જોધપુરમાં હતા.
[illegible] શિષ્ય [illegible] વિદ્વતા અને આચાર્યની
[illegible] ઉપાધ્યાય પોતાનો સર્વ પરિવાર લઈને
[illegible] અનુજ્ઞા માટે ભેટ આપી હતી. (આ પ્રતિ [illegible]
[illegible])

[illegible] શ્રી સિદ્ધિચંદ્રગણિકૃત [illegible] (?)
[illegible] સંવત [illegible]
[illegible] 'વિવાદવિવાદશાસ્ત્ર' [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

સ્હામે વંદન કરવા આવ્યા. શ્રીવિજયદેવસૂરિ અને બ્રહ્મર્ષિએ વિ-
ચાર કરીને ઉપાધ્યાયને સૂરિમંત્ર આપ્યો તે પછી ત્હેમને (ઉપા-
ધ્યાયને) વંદણા કરી. એ પ્રમાણે ચતુર્વિધ સંઘ સમક્ષ પાર્શ્વચંદ્રને
આચાર્યપદવી મળ્યા પછી પાર્શ્વચંદ્ર 'સૂરિ' થયા.

હવે વિજયદેવસૂરિ, બ્રહ્મર્ષિ, ધનઋષિ, સાગરજી, અમરી
સાધ્વી અને વરવાઇ સાધ્વી એ બધાંઓએ વિહાર કરવા માંડ્યો. તે
ઓનો એ નિશ્ચય હતો કે—"ઉત્તમ યતિ તેજ કે—જાઉં શુદ્ધ મનથી ખરો
સંયમ પાળે." તેઓએ ઠેકાણે ઠેકાણે નવા શ્રાવકો કરી ત્હેમને ઉપ-
દેશ આપી દેશ-દેશાંતરમાં પ્રસિદ્ધિ મેળવી.

એક વખત બ્રહ્મર્ષિએ વિચાર્યું કે—'સર્વ આગમોની ટીકા
થઇ છે, પરન્તુ જમ્બૂદ્વીપપ્રજ્ઞપ્તિની ટીકા થઇ નથી.' આથી તે ટીકા

સિદ્ધચંદ્ર. ત્હેના ખ.તરીમાં પ્રાચીન તીર્થમાળાઓમાં માંડવગઢનું નામ ઠેકાણે ઠે-
કાણે જોવામાં આવે છે, જેમકે, શ્રીમેઘવિજયજીએ પોતાની ચાર દિશાની તીર્થ-
માળામાં, સૌભાગ્યવિજયજીએ પોતાની તીર્થમાળામાં અને શ્રીમેઘવિજય-
જીએ પોતાની તીર્થમાળામાં, એમ જુદા જુદા કવિઓએ જુદા જુદા સમ-
[illegible] તીર્થમાળાએમાં માંડવગઢનું નામ સ્મર્યું છે.
[illegible] માંડવગઢ [illegible] તીર્થ તરીકે સુપ્રસિદ્ધ છે.
[illegible]

રહ્યા, ને પછી ખંભાત આવવા નિકળ્યા. એક દિવસ અહિં (ખંભાતના) હંસરાજ દોસી સૂતા હતા. ત્યહાં ત્હેમણે સ્વપ્નમાં ... શાહના ઘરના ત્રીજે માળે ચંદ્ર જોયો. આ વાત સ્હવારમાં ... જાહેર કરી. એટલામાં ત્હેમને ખબર મળી કે-' પ્રખ્યાત ગ... પધારે છે.' ક્ષમાસાગરસૂરિને આવતા જાણીને આખો સંઘ ... ધૂમધામથી ત્હેમની સ્હામે ગયો. ગુરૂએ ખીમા શાહના ઘર... માળે મુકામ કર્યો. તે પછી વિનયદેવસૂરિને ખબર મળી, ... તેઓ પાટણથી અમદાવાદ આવ્યા. અને ખંભાતથી ક્ષ... પણ વિહાર કરીને અમદાવાદ પધાર્યા. અમદાવાદમાં બન્ને ... યકો ભેગા થયા. આથી લોકોને ઘણોજ આનંદ થયો, ... મળતા બન્ને આચાર્યોનો પ્રેમ વધવા લાગ્યો; વળી ક્ષમા... જહે સંદેહ હતો, તે પણ વિનયદેવસૂરિએ દૂર કર્યો.

એક વખત વિનયદેવસૂરિએ કહ્યું-કે 'આપણે બન્ને ... જઇએ, તો દૂધમાં સાકર ભળ્યા જેવું થાય.' ક્ષમાસાગરે ... 'મ્હારો પણ એજ નિશ્ચય છે. હું મ્હારા દેશમાં સંઘને ... વાની ખાતર જાઉં છું.' એ પ્રમાણે વચન આપીને હર્ષ... છૂટા પડ્યા. વિનયદેવસૂરિ વિહાર કરતા કરતા પાટણ વિ... રોમાં થઇપરિવાર સાથે વિચરતા વિચરતા અમદાવાદ ... અમદાવાદનો સંઘ બહુ ખુશી થયો અને મ્હોટું સામૈયું ... ત્હેમને શહેરમાં પધરાવ્યા.

અમદાવાદના શ્રીશ્રીમાલી વંશના માંગાભાઇના પુત્ર... શાહે વિચાર કર્યો કે-'હવે ગુરૂને સૂરિમંત્ર આપવાનો ... ત્સવ કરીએ.' ત્હેમણે કંકોત્રીઓ લખીને ગામે ગામના સં... ડાવ્યા. ખભાત અને પાટણના સંઘોને તો ઘણોજ આનં... તેઓ પણ અમદાવાદ આવ્યા. ઘણાં સ્ત્રી પુરૂષો એકઠાં થય... ધર્મિવાત્સલ્ય થયાં. અનેક પ્રભાવનાઓ થઇ અને શુભ લગ્ને ... સમક્ષ ગુરૂને પદ પ્રદાનની ક્રિયાપૂર્વક સૂરિમંત્ર આપી, વિનય... નામ આપ્યું. ત્હેમને ચતુર્વિધ સંઘે વંદણા કરી. આવેલાં ...

વિદ્યાસાગરસૂરિ રાસ.

અંચલગચ્છીય શ્રીઉદયસાગરસૂરિના ગુરૂ શ્રીવિદ્યાસાગરસૂરિના નિર્વાણને ઉદ્દેશીને ગુરૂના ગુણગાનરૂપે મુનિ નિત્યલાભે સં ૧૭૯૮ માં આ રાસ રચ્યો છે.

હાલાર દેશના [1]નવાનગર શહેરમાં (જામનગરમાં) જામરાજા

---

(૧) નવાનગર અને જામનગર, તે બન્ને એકજ ગામનાં નામો છે. કહેવાય છે કે વિક્રમ સંવત્ ચૌદના સૈકામાં આ નગર જામ **શ્રીરાવલે** વસાવ્યું હતું. અત્યારે પણ આ ગામ કાઠિયાવાડના મ્હોટા શહેરોમાં અગ્રગણ્ય છે. અને તે, કાઠીઆવાડના ઉત્તર કિનારા ઉપર સમુદ્રને કાંઠે છે. આ શહેરમાં લગભગ ૧૩-૧૪ મંદિરો છે. જેમાં **રાયસિંહ શાહ** અને **વર્ધમાન શાહનાં** બનાવેલાં બે મ્હોટાં મંદિરો વધારે પ્રસિદ્ધ અને ખાસ જોવા લાયક છે. **રાયસિંહશાહ**, અને **વર્ધમાન શાહ**, બન્ને કચ્છ દેશના **અલસાણ** ગામના રહીશ હતા. અમુક કારણસર તેઓ ઓશવાલ જ્ઞાતિના દશ હજાર માણસો સાથે જામનગરમાં આવીને રહ્યા હતા અને અહિં પોતપોતાની લક્ષ્મીનો સદુપયોગ કરી જિન મંદિરો બનાવ્યાં હતાં. આ મંદિરો વિ. સં. ૧૬૭૬ માં પૂર્ણ થયાં હતાં. આ બે મંદિરો પૈકીના વર્ધમાનશાહના મંદિરનો એક શિલાલેખ, અને તેનો સારાંશ જામનગર નિવાસી. શ્રાવક હીરાલાલ હંસરાજે પોતાના '**જૈન ધર્મનો પ્રાચીન ઇતિહાસ**' ભાગ ૨ પે. ૧૭૮ માં આપેલ છે તે જોવાથી વિશેષ માહિતી મળશે. આવીજ રીતે આ મંદિરોનું વર્ણન 'વિજયાનન્દાભ્યુદય-કાવ્ય' પે. ૧૦૩ માં પણ આપવામાં આવ્યું છે.

આચાર્ય શ્રીવિજયસેનસૂરિ, દેવવાડામાં ચોમાસું કર્યા પછી જામનગરના જામરાજાના પ્રધાન શ્રાવકોએ મોકલેલા શ્રાવકોની વિનતિથી જામનગરમાં

ારસૂરિના પટ્ટોધર શ્રીવિદ્યાસાગરસૂરિ, ન્હાનાં મ્હોટાં અનેક
ા, પુર અને નગરોમાં વિહાર કરતા કચ્છ દેશના ભુજ નગર-
આવ્યા. અહિંના ટોડરમલ્લના પુત્ર ઠાકરશીએ ઘણું ધન ખરચીને
ા પ્રવેશોત્સવ કર્યો. ગુરૂએ જૈનધર્મનો ઉદ્યોત કરવા રાઓ
જીને પ્રતિબોધ કર્યો અને પર્યુષણા પર્વમાં પંદર દિવસ અમારી
ાવાનો ઠરાવ કરાવ્યો.

માજ કચ્છદેશમાં તે વખતે દેવગુરૂનો વિરોધી પ્રતિમોત્થાપક મ્હોટો
ાહી મૂલચંદ્રઋષિ નામનો કુમતિ રહેતો હતો. ત્હેને રાજાની
રમાં બોલાવીને શાસ્ત્રચર્ચા કરી વિદ્યાસાગરસૂરિએ ત્હેનું માન-
ન કર્યું, અને ત્યહાંથી કાઢી મૂક્યો. આ સમયમાં જામનગરથી
ાણશાહ, ત્હેની પત્ની જયવંતી અને કુંવર ગોવર્ધન એ ત્રણે
આવ્યાં, અને ગુરૂને વંદણા કરી. ગુરૂએ દેશના દેતાં ગોવર્ધન-
ારની સ્હામે જોયું, ત્હેનામાં ઉત્તમ સામુદ્રિક લક્ષણો જોઇ
મે કહ્યુ કે-' આ છોકરાનાં ચિહ્નો એવાં છે કે-કાંતો તે કોઇ

સુવિહિત ગચ્છતણા સિણગાર ઝુઝઇ ઝુંઝું કાંમ વિકાર;
મોહરાય મનાવ્યો હારિ કષાય દૂરઇ કીધા ચ્યાર. ૯૩

આચાર્યના ગુણ છત્રીસ તિણિ કરિ સોહઇ વિસવાવીસ;
યુગપ્રધાન સિરૂ જેહનઇ રાય રાણા માનઇ તેહનઇ. ૯૪

તાસ તણુ પરિ શાખા ઘણી એકએક પાહિ અધિકી ભણી;
પંચ મહાવ્રત પાલઇ સાર દશ આગલ જેહના અણગાર. ૯૫

તે શાખામહિ અતિ ભલી પાર્શ્વીનાણી શાખા ગુણનિલી;
પાટનાચાર્ય કહિ જેહ દશા મણપતિ જે ગુણગેહ. ૯૬

આ ઉપરથી સમજાય છે કે-પાર્શ્વીનાણીશાખા, શ્રીઅમરસાગ-
ની પરંપરાની જ નિકળેલી એક શાખા છે બાકી ચાલનાં કવિ
રીખરે અ ગાથાના શ્રીપુણ્યતિલકસૂરિથી લઇને પોતા સુધીની પરંપરા
ા છે (આ પોતરત્નાકરચોપાઇની એક પ્રત ભાવનગરના શ્રીકસ્તૂર-
જીના ભ ડારમાં છે.

: પદવી પામશે, અથવા તો તે ગણધર (આચાર્ય) થશે.'
–પિતાએ પ્રસન્નતાપૂર્વક કહ્યું કે–' આ પુત્ર આપનેજ વ્હોરા-
ઈએ, આપ ત્હેને દીક્ષા આપો.' શ્રીવિદ્યાસાગરસૂરિએ ધર્મનું
લેઇ ગોવર્ધનને દીક્ષા આપી, અને ત્હેનું નામ જ્ઞાનસાગર
ું. પછી તેઓ શિષ્યને સાથે લઇને કચ્છદેશમાં વિચરવા લાગ્યા.

જ્ઞાનસાગરે ગુરૂ પાસે શાસ્ત્રાભ્યાસ કરવા માંડ્યો, અને અનેક
નું જ્ઞાન મેળવીને જ્ઞાન+સાગર (જ્ઞાનનો દરિયો) એ નામને
ાર્થ–સાર્થક કર્યું.

અનુક્રમે વિદ્યાસાગરસૂરિ માંડવી, મુનરા (મુંદ્રા) માં વિહાર
અંજાર આવ્યા. આ વખતે સર્વ સાધુઓના પરિવાર સાથે
જીએ ચોમાસુ અંજારમાંજ કર્યું, અને ઘણાં શ્રાવક–શ્રાવિકા-
જ્ઞાનસંપન્ન કર્યાં. આ પછી, અહિંથી વિહાર કરીને ગુરૂ દક્ષિણ
ાં ઉતર્યા. દક્ષિણના જાલણા ગામમાં ત્હેમનો બહુમાન ભર્યો
ોત્સવ થયો. ગુરૂએ અહિં ઘણા નાસ્તિકવાદીઓને સદુપદેશ
શ્રાવક કર્યા. અહિં વળી બુરહાનપુરના સંઘે ગુરૂને બુરહાનપુર
રવા માટે સાગ્રહ વિનતિ કરી. ગુરૂ બુરહાનપુર પધાર્યા. સંઘે
વપૂર્વક સામૈયુ કર્યું. આ ગામમાં ઢુંઢકોનુ જોર ક[illegible] વિશેષ
; ગુરૂને આ ગામમાં પધારવાનુ હતુ. તે સમયમા રણછોડજી[illegible]
ના એક ઢુંઢકસાધુ હતા. તેઓ તો ગુરૂને આવતા જાણીને જ પલા
થઇ ગયા. અહિં ગુરૂએ વિશેષાવશ્યક ગ્રંથ વાંચ્યો [illegible]
સૂરશાહ નામના શ્રાવકને પ્રતિબોધ કર્યો. અહિંથી ગુરૂ અ[illegible]
જી પાર્શ્વનાથની યાત્રાએ ગયા. અને શ્રાપાર્શ્વનાથને [illegible]
ાનુ ગાત્ર નિર્મળ કર્યું. એવી રીતે દક્ષિણના તીર્થ પણ [illegible]
ાની યાત્રાઓ કરી. તેમ શ્રાવકોને પણ અનેક પ્રકારના [illegible]
જન્મ સફળ કર્યો.

એ પ્રમાણે ઠેકાણે ઠેકાણે અનેક [illegible]
આવતા ગુરૂ ઔરંગાબાદ આવ્યા. અહિંની [illegible]

પાડયું. આ વખતે ખુશાલશાહ, મંત્રી ગોડીદાસ અને ત્હેમના ભાઇ છુવરો વગેરે પ્રસન્નતા પૂર્વક મ્હોટે હાથે ધન વાવર્યું. ચોરાશી ગચ્છના સાધુઓને ત્હેમણે અશન અને વસ્ત્રો વ્હોરાવ્યાં. યાચકોને દાન આપ્યાં અને સાધર્મિકવાત્સલ્ય કર્યું. એ પ્રમાણે વિધિ-પક્ષીય ગચ્છપતિ ઉદયસાગરસૂરિ થયા.

હવે વિદ્યાસાગરસૂરિએ સંઘ સમક્ષ કહ્યું કેઃ—' મ્હારૂં આયુષ્ય પૂરૂં થવા આવ્યું છે, માટે હું જિન ભગવાનનું ધ્યાન ધરીને અણુસણ આદરીશ. આ પટ્ટધરની ત્હમે સેવા કરજો, અને ત્હેમને સારી રીતે માન આપજો. '

એ પ્રમાણે સંઘને ભલામણ કર્યા પછી ઉદયસાગરસૂરિને પણ કહ્યું કેઃ—" આ અંચલગચ્છની મ્હોટી ગાદી છે. ત્હેને ત્હમે યત્નથી સંભાળજો. મહાવીર ભગવાનનું શાસન દીપાવજો, ધર્મનું ધ્યાન નિરંતર ધરજો અને મ્હારી શિખામણો બરાબર સ્મરણમાં રાખજો. ત્હમે સમજુ અને બુદ્ધિમાન પણ છો. "

તે પછી વલ્લભસાગર, ક્ષમાસાગર અને સુંદરસાગરને બોલાવીને ત્હેમને પણ યથાયોગ્ય શિખામણો આપી રાજી કર્યા. તદનન્તર ચારે શરણાનો આદર કરીને, સર્વ પ્રકારની આલોયણ કરી ગચ્છપતિ વિદ્યાસાગરસૂરિએ અણુસણ કર્યું. આ નિમિત્ત સંઘે ગુરૂને

જતે—

" इति श्रीअञ्चलगच्छाधिराजसकलभट्टारकचक्रचक्र-वर्तिसमानविद्वत्तसंदर्भीमनीभालयज्ञनिज्ञकायमानपूज्यपुरन्दरपूज्यभ-ट्टारकश्रीश्री१०८श्रीविद्यासागरसूरीश्वरात् शिष्यपंडितश्रीज्ञानसा-गरगणिविरचिते श्रीपूज्याधिकारे गुरुवर्णनाधिकारे प्राकृतबंधे पुण्यप-विशेषसम्यग्दर्शनादिपूजा कथावर्णनो नाम षष्ठ अधिकारः समाप्तः "

કરવા આવ્યા, પરન્તુ ત્હેમને સૂત્ર-સિદ્ધાંતો બતાવીને પ્રતિમાપૂ
બનાવ્યા. આથી ગુરૂનો યશ બહુ વિસ્તાર પામ્યો.

સંઘે હવે પાછા ફરવાનો વિચાર કર્યો. ગુરૂને ત્હેમણે અ
આગ્રહપૂર્વક વિનતિ કરી કે—' આવતું ચોમાસું સૂરતમાં કરી
પછી આપ ગમે ત્હાં વિહાર કરજો' સંઘનો આગ્રહ જોઇને ગુરૂ સ
સાથે સૂરત આવ્યા. સૂરતમાં શુભ મુહૂર્તે ધૂમધામ પૂર્વક પ્રવેશ ક
ને ચોમાસુ રહ્યા. આ વખતે બ્રાહ્મણો ત્હેમની સાથે વાદ કરવા આ
પરન્તુ તર્કશાસ્ત્રમાં ત્હેમની સાથે વાદ કરીને ત્હેમને (બ્રાહ્મણોને
પરાજિત કર્યા અને મદ ઉતારી નાંખ્યો.

ચોમાસુ પૂરૂ થયા પછી પોતાના સાધુઓના મ્હોટા સમુ
સાથે પોતે વિહાર કરી સદુપદેશ દેતા વડોદરે આવ્યા. અહિં દેવચ
ના સુત તેજપાળે ગુરૂના આગમનથી વિવિધ પ્રકારના ઉત્સવો ક
અહિં હાલોલ, કાલોલ થઇને કાલિકાજી(ચાંપાનેર)ની યાત્રા કરી સ
સાચા દેવને જોયા. અહિં વળી ગોધરાનોસંઘ વિનતિ કરવા આવ
એટલે દોઢમાસ રહીને ગુરૂ ગોધરે પધાર્યા. ત્હાં સંઘે ચોમાસુ ર
વાને ઘણોજ આગ્રહ કર્યો, એવામાં અમદાવાદ પધારવા માટે ઘણ
આગ્રહ પૂર્વક વિનતિનો પત્ર આવ્યો. આથી ગુરૂએ અમદાવાદ ત
પ્રયાણ કર્યું. ગુરૂ આવે છે એમ જાણી અમદાવાદના શ્રાવકો બહુ ખુ
થયા અને મ્હોટા ઠાઠથી પ્રવેશોત્સવ કર્યો. ચોરાશી ગચ્છના સાધુ અ
શ્રાવકો તથા નવાબના ચોપદાર, અનેક ઘોડા, હાથી અને પાલખીઓ
ની સાથે સામૈયું કરવા સામા આવ્યા. ગીત ગાન અને આદરમ
સાથે મોટા ઠાઠથી વાજતે ગાજતે ગુરૂ શહેરમાં ઉપાશ્રયે પધાર
અહીંના શા. ખુશાલ ભગવાનદાસ, શા. ખીમચંદ હર્ષચંદ, શા. હ
ખચંદ શિખરચંદ તથા જગજીવનદાસ અને શા. પ્રેમચંદ હીરાચ
નવાંગ પૂજા, પ્રભાવના વિગેરે દ્વારા ઘણું ધન વાવર્યું. ગુરૂ હમેશાં ષ
ડાવશ્યકનું વ્યાખ્યાન વાંચતા અને ઘણા શ્રાવકો ભક્તિ ભાવથી સ
ભળતા. એવામાં વળી કચ્છ દેશથી ખાસ માણસોએ આવીને વિનં

કરી કે—'કચ્છનો સંઘ આપની બહુ વાટ જૂએ છે, માટે આપ ત્યાં પધારો' આ પ્રમાણે શ્રીઉદયસાગરસૂરિ [1] અનેક વિદ્યાગુણસં- પન્ન મોહ-મિથ્યાત્વને દૂર કરતા જયવંતા વર્તો.

---

(૧) ઉદયસાગરસૂરિ—નવાનગર (જામનગર) ના શા. કલ્યાણજી અને ત્હેમના પત્ની જયવંતીના પુત્ર, સં. ૧૭૬૩ માં જન્મ, સં. ૧૭૭૭ માં દીક્ષા, સં. ૧૭૯૭માં આચાર્યપદ સં. ૧૭૯૭ ના માગશર શુદિ ૧૩ ના દિવસે ગચ્છેશપદ અને સં. ૧૮૨૬ના આશ્વિન શુક્લ બીજના દિવસે સુરતમા નિર્વાણ. જ્ઞાનસાગર અને ઉદયસાગરસૂરિ પ્રાયઃ એકજ છે.

આ આચાર્યશ્રીના શિષ્ય ઉપાધ્યાયશ્રી દર્શનસાગર મણિએ સં. ૧૮૨૧ ના કાર્તિક વદિ ૪ ગુરૂવારે પંચસંયતવિચારની પ્રતિ લખી છે.

(આ પ્રતિ પાલીતાણામાં વીરબાઇ પાઠશાળાના ભંડારમાં છે.)

આ આચાર્યશ્રીએ 'स्नात्रपंचाशिका' નામનો એક ગ્રંથ બનાવ્યો છે. જ્હેનો રચ્યાસંવત પ્રશસ્તિમાં આ આપ્યો છે.

"वर्षेऽब्धिरसाष्टेंदुमिते सुरम्ये श्रीपौषमासे च वलक्षपक्षे ।
श्रीपूर्णिमायां शशिवासरे च श्रीपादलिप्ताख्यपुरे सुराष्ट्रे" ॥६॥

આ ઉદય [illegible] —

" श्रीयोग्यविमलमाधास्तया श्रीदर्शनाबुधैः ।
[illegible] ॥ ७ ॥
श्रीमानिर्वंशो गुरुदेवमनः [illegible]
[illegible] सम च यात्रा [illegible] जिनराजभक्त्यै " ॥८॥

[illegible]
૨૨૬

સંવત્ ૧૭૯૮ ના પોસ માસની દશમી ને સોમવારે અંજ
ચોમાસુ રહીને વાચક મેરૂલાભના શિષ્ય સહજસુંદર અને સહજ
દરના શિષ્ય [1]નિત્યલાભે ગુરૂસેવા નિમિત્તે આ રાસ રચ્યો છે.

આ ઉપરથી જણાય છે કે—ઉદયસાગરસૂરિ પાલ
એકઠા થયેલા સંઘની અંદર પધાર્યા હતા. આ સંઘનું વર્ણન
મતિરત્ને પોતાની બનાવેલી તીર્થમાળામાં ઘણા વિસ્તારથી ક
ત્હેની અંદર લખવામાં આવ્યું છે:—

" ઇમ અનેક સંઘવી બહુ મિલ્યા કરવા જિનવર જાણ; વિ૦
સૂરતિથી વિધિપક્ષિ આવીયા ઉદયસાગરસૂરિ ભાણ. વિ૦ શ્રી. ૪
(તીર્થમાળા સંગ્રહ પૃ. ૧૮

એક વખત જામનગરનાં દેરાસરોની આશાતના મિથ્યાત્વી
કરવાથી દેરાસરો બંધ રહ્યાં હતાં. તે પછી જામની પાસે જ્હારે
તલકસી જેસાણીની કામદારી થઈ, ત્હારે ફરીથી દેરાં સમરાવી બિં
પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. આ વખતે દેરાસરની સર્વ માંડણીનો લેખ, જે
જૈન થયો હતો, તે આ ઉદયસાગરસૂરિજીના ઉપદેશથીજ પાછો
હતો. અને શા. વેલજી ધારશીએ સં. ૧૮૫૦ ના મહાશુદિ ૪ શનિવારે
ઠેકાણે સ્થાપ્યો હતો (જૂઓ જૈનધર્મનો પ્રાચીન ઇ. ભા. ૨. પૃ. ૧૮૧)

(૧) નિત્યલાભ, એ અઢારમી શતાબ્દિના એક સારા કવિ તરી
ખાયા છે. ત્હેમની 'વિદ્યાસાગરસૂરિ સ્તવન' સદેવચ્છ સાવલિંગા ચોપાઈ' |
ઘણી કૃતિઓ છે. 'સદેવચ્છ સાવલિંગા ચોપાઇ' ચોત્રીસ ઢાળોનો મ્હોટો રા
કવિએ રાસની આ પ્રમાણે પ્રશસ્તિ આપી છે:—

" અંચલગચ્છપતિ અધિક પ્રતાપી વિદ્યાસાગરસૂરિ રાયા રે;
જગવલ્લભ ગુરૂ ધ્યાંન સવાયા હિતવચ્છલ સુખદાયા રે. ભ૦
ભાણુવહિં શિર નિશદિન તેહની પાદભક્તિ વરદાઇ રે;
મેરૂલાભ વાચક પદધારી જગજસ કીરતિ સોહાઇ રે. ભ૦
શિષ્ય તેહના સુખકારી વાચક સહજસુંદર ગુરૂરાયા રે:
નામ કૃપાથી રાસ એ ગાયો નિત્યલાભ પંડિત સુખ પાયા રે. ભ૦
નગરમાંહિ નરપતિ રંગીલો શ્રાવકવરો નગીનો રે;
દેવગુરૂના રાગી દૃઢ ધરમી જિનપર ભગતે ભીનો રે. ભ૦

રાજ ! મ્હને દીક્ષા આપો ' ગુરૂએ કહ્યું કે—' ત્હમારાં
ધીઓની આજ્ઞા લઈને આવો. ' ઓઘો ઘરે ગયો અને
બંધિયોની આજ્ઞા માગી. ઘરવાળાંએ ઘણી ઘણી ના પાડી
પોતાની હઠ છોડી નહિં. આથી આખરે બધાઓએ
તે પછી ઓઘો સાધુનાં આવશ્યક સૂત્રો અને આચારોનો
વા લાગ્યો. છેવટે સં. ૧૭૩૫ની સાલમાં શુભ મુહૂર્ત્તમાં
ગુસ્મામાં ભટેવા પાર્શ્વનાથને ભેટીને દીક્ષા લીધી.
ત્સવમાં ભાગ લેવાને પાટણના શ્રાવકો પણ આવ્યા
સત્યવિજય કવિરાજે ઓઘાને પોતાને હાથે દીક્ષા આપીને

સત્યવિજય, તેઓ લાડલુના રહીશ હતા. પિતાનું નામ
નું અને માતાનું નામ વીરમદે. મૂળનામ શિવરાજ હતું.
યે ત્હેમણે વિજયસિંહસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી હતી. સં. ૧૭૨૯
પદ મળ્યું હતું અને સં. ૧૭૫૫ ના પોષ સુદિ ૧૨ શનિવારના
માં સ્વર્ગવાસી થયા હતા.
વિજયજી પંન્યાસના નિર્વાણના સંબંધમાં જુદા જુદા મતો
ત વૃદ્ધિવિજયગણિ રાસમાં ચોખ્ખું લખ્યું છે કે—
મેં સત્તર પંચાવનેં મનઃ પામ્યો તે નિરવાણ. મ૦ ૩
રે જિનવિજયજી, પોતાના બનાવેલા કપૂરવિજયગણિ નિર્વાણ
. છેઃ...
તાવને પોસ માસ ' શ્રી સત્યવિજય પન્યાસ આ૦
ર્ગવાસ લહે નર પદ ધ્યાન, પસાઉલેજી.
આ. ઇ. જૈન રાસમાળા ભા. ૧ પૃ. ૧૨૩
આમાં નિર્વાણ સંવત્ ૧૭૫૭ બતાવ્યો છે. બીજી તરફ જિનહર્ષે
જીનો નિર્વાણ રાસ ' સં. ૧૭૫૬ ના મહા શુદિ ૧૦ ના દિવસે
. આ ત્રણે મતોમાં સાચો મત કયો. તે એક વિચારવા જેવું છે.
તું તો સ્પષ્ટ દેખાય છે કે જિનવિજયજીના કથન પ્રમાણે તો
સંવત તો તદ્દન બોટોજ છે. કારણ કે સં ૧૭૫૬ ના મહા સુદિ
હેમનો નિર્વાણ રાસ બન્યો છે હવે ૧૭૫૫ સાચો કે ૧૭૫૬, તેજ
રવાનું રહે છે. જિનહર્ષે, સત્યવિજયનિર્વાણ રાસમાં, નિર્વાણ
પો નથી જ્યારે રાસ બન્યું ક્યારે સંવત્ આપ્યો છે આથી

ચોમાસુ પૂરૂં કર્યા પછી કાર્તિક વદિ ૧૪ નો ત્હેમણે ચોવિહારો ઉપવાસ કર્યો. અમાવાસ્યાના દિવસે સ્હવારની ક્રિયા કરીને વ્યાખ્યાન કર્યું અને તે પછી નીવીનું પચ્ચખ્ખાણ કરી ગોચરી માટે નિકળ્યા. તેઓ એક શ્રાવકને ત્હાં ગોચરી ગયા, ત્હેવામાં કર્મયોગે એકાએક ત્હેમને ચક્કર આવ્યું અને એકદમ ત્હાંજ આયુષ્ય પૂરૂં કર્યું. કંઇ પણ રોગ કે દુઃખ સિવાય ગુરૂનો એકાએક દેહાન્ત થવાથી દરેકને બહુ આશ્ચર્ય અને શોક થયો. લોકો ભેગા થઇ ગયા અને નિર્વાણોત્સવની તૈયારી કરવા માંડી. ચૂવો, ચંદન, સૂખડ વિગેરે અનેક સુગંધિત પદાર્થો ભેગા કર્યા. તેમ નાણું વિગેરે ઉછાળતા ઉછાળતા ગુરૂને શહેર બહાર લઇ જઇને કાર્તિક વદિ અમાવાસ્યાને દિવસે અગ્નિસંસ્કાર કર્યો. તે પછી સત્યવિજય પંન્યાસનાં પગલાંની પાસેજ ત્હેમનાં વૃદ્ધિવિજયજીનાં પગલાં પણ સ્થાપન કર્યા.

શ્રી [1]વૃદ્ધિવિજયજીના શિષ્ય શ્રીહંસવિજયજીના કથનથી પંન્યાસના ધર્મમિત્ર સુખસાગરે આ રાસ રચ્યો છે.

(૧) આ વૃદ્ધિવિજયજીના સમયમાં એક ખુલાસો કરવો જરૂરનો છે. આ વૃદ્ધિવિજયજી તે વૃદ્ધિવિજય નથી કે જ્હેમણે ઉપદેશમાળા-બાલાવબોધ અને જીવવિચાર સ્તવન બનાવ્યું છે કારણ કે આ બન્નેના કર્તા પોતાને સત્યવિજયજીના શિષ્ય તરીકે ઓળખાવે છે. પ્રસ્તુત વૃદ્ધિવિજયજી તો કર્પૂરવિજયજીના શિષ્ય છે. વળી જીવવિચાર સ્તવનના કર્તા વૃદ્ધિવિજયજીએ સં. ૧૭૧૨ માં તો સ્તવન રચ્યું છે, જ્યારે પ્રસ્તુત વૃદ્ધિવિજયજીએ તો દીક્ષાજ સં. ૧૭૦૫ માં લીધી છે. સત્યવિજયજી પણ બન્ને જુદા જુદા છે. પ્રસ્તુત રાસમાં વર્ણવેલ સત્યવિજયજી વિજયસિંહસૂરિના શિષ્ય છે. જ્યારે જીવવિચાર સ્તવન અને ઉપદેશમાળા-બાલાવબોધના કર્તા વૃદ્ધિવિજયજીના ગુરૂ સત્યવિજયજી તો, રત્નવિજયજીના ગુરૂભાઈ એટલે બીજા કોઈના ચેલા છે.

કાપરડેડા રાસ.

જોધપુર સ્ટેટના બિલાડાથી જોધપુર જતા બિલાડાથી ૧[illegible] માઈલ ઉપર કાપરડા નામનું એક ન્હાનું ગામ આવે છે. અહિં શ્રી[illegible] સ્વયંભૂપાર્શ્વનાથનું ભવ્ય મંદિર છે એ પાર્શ્વનાથની ઉત્પત્તિ[illegible] અને સ્થાપનાના સબંધમાં સં ૧૮૯૧ માં મુનિ દયારત્ને આ[illegible] રાસ રચ્યો છે. જેનો સાર આ છે –

આ યુગમાં એક અજબ જેવી વાત છે, કે જે ઘણાંએ નજરે જોઇ છે તે એ છે કે ખરતરગચ્છના આચાર્યજી 'શાખાના [illegible]

(૧ [illegible]

[illegible]

જિનચંદ્રસૂરિને સં. ૧૬૭૦ માં મેધપુરમાં આ પ્રમાણેનું દૈવીવચન મળ્યું:—' કાપડહેડામાં ત્રણ બાવળની તળેટીમાં ત્રણ વાંસ ભૂમિની નીચે પાર્શ્વનાથની પ્રતિમા છે.' આ વચનથી શ્રદ્ધાળુ જિનચંદ્રસૂરિ[1] કાપડહેડે આવ્યા, પરન્તુ અહિં કંઇ કાર્ય સિદ્ધિ જેવું જોયું નહિં. તેથી તેઓ મેડતામાં જઇને જાપ કરવા લાગ્યા. ત્હાં ત્હેમને દૈવી હુકમ થયો કે—' ત્હમે ત્હાં જઇને જમીન સુંઘી જોજ્યો, અને જ્હાં સુગંધિત જમીન લાગે, ત્હાં દૂધ સીંચજ્યો તેથી મૂર્ત્તિ પ્રકટ થશે.' એ પ્રમાણે કરતાં સં. ૧૬૭૪ના પોષ વદિ ૧૦ ના દિવસે જમીનપર શ્વેત અંકુર જણાયો. એ પછી દિવસે દિવસે અંકુર વધતાં વધતાં આખી મૂર્ત્તિ પ્રગટ થઇ. અહિં અગીયાર લાખ વર્ષ ઉપર ચોમુખનો પ્રાસાદ હતો તે પ્રમાણે હવે અહિં પ્રાસાદ કરવા [2]નારાયણભંડારીને કહ્યું. તેને કહેવામાં આવ્યું કે—'એક તો તમારા પિતાનું કુલ [3]ભંડારી અને નામ પણ ભાણ—સૂર્ય કે જ્હેમ બીજા સૂર્ય છે' કવિ કહે છે.

' ભાનો ભનો નવી જૂ[illegible] અદ્ભુત દાન ધનદ અભિનાખ્ય [illegible]'

જગત્માં [4]ભાણનું નામ સર્વત્ર સુપ્રસિદ્ધ છે. દાનવડે કરીને ત્હેણે ધનદ (કુબેર) ની પદવી મેળવી છે, પહેલાં તે મ્હોટા એક

---

(૧) જિનચંદ્રસૂરિ, એ ખરતરગચ્છીય જિનસિંહસૂરિની પાટ ઉપર થયા હતા. સં. ૧૬૭૮ ના વૈશાખ સુ. ૧૫ ને સોમવારે સ્વયંભૂપાર્શ્વનાથની અને સં ૧૬૮૮ માં સ્વયંભૂપાર્શ્વનાથના પરિકરની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. એ હકીકત અહિંના શિલાલેખો બતાવી આપે છે

૨ નારાયણ ભંડારી. એ ભંડારી ભાણાનો પુત્ર થતો હતો. અત્યારે આ મંદિરમાં જહે સ્વયંભૂપાર્શ્વનાથ ભગવાનની મૂર્ત્તિ છે, ત્હેના ઉપરના લેખમાં ભાણના ત્રણ પુત્રો પૈકી નારાયણનું નામ પણ આપ્યું છે.

૩ ભંડારી એ ગોત્રનું નામ છે. આ ગોત્રની ઉત્પત્તિ મહાજન વંશમુક્તાવલી ના કર્ત્તાં વિ. સં. ૧૪૭૮ માં થયાનું જણાવે છે. જૂઓ તે પુસ્તકનું પૃ. ૧૯

૪ ભાન (ભાણ). એણે આ મંદિરમાં સં. ૧૬૭૮ ના વૈશાખ શુદિ ૧૫ ને સોમવારના દિવસે ખરતરગચ્છીય જિનચંદ્રસૂરિના હાથે પ્રતિષ્ઠા

અહિં દરેક ચૈત્રી પૂનમે મ્હોટો મેળો ભરવો. જિનચંદ્ર અને પાર્શ્વનાથના પસાયથી ભાના અને નારાયણના ઘરે અખૂટ લક્ષ્મી થઈ. કવિ નારાયણની પ્રશંસા કરતાં કહે છેઃ—

" ભંડારી ભાનાસુતન નારાયણ નારાયણ રૂપ કિઃ
દેરાસુરરાગી ભામજ્ઞ ર્જ્ઞમમ અમર ન દીઃ અનૂપકિ." ક્ર ૩૦

વળી નરસિંહ અને સોઢો એ બે ભાઈઓ હતા. તારાચંદ, ખંગાર અને કપૂરચંદ એ ક્રિયાવર કરનારા હતા. શ્રી પાર્શ્વનાથના પસાયથી ત્હેમની ચડતી કલા થઈ. આ દેરાસર સિવાય ત્હેમણે બીજાં જ્હે જ્હે સેવાકાર્યો કર્યાં, તે પણ ઉદારતાયુક્ત અને વ્યયધાન રહિતજ કર્યાં.

હવે શ્રી જિનચંદની પાટે શ્રી જિનહર્ષસૂરિ થયા. તેઓ પણ પાર્શ્વનાથની સેવાથી વધારે પ્રતાપી થયા. જ્હે કોઈ અદેખાઈથી પ્રભુને માને નહિં, ત્હેને ચોક્કસ શિક્ષા કરતા. પહેલાં પણ અહિં ઘણા ચમત્કારો દેખાતા. પોસ વદિ ૧૦ ના દિવસે પાણીથી દીવો બળતો, સાતથેર લાપસીમા સંઘ અને ગામ જમતું રાજાએ પણ આ વાતની ખાતરી કરી હતી અને નિશ્ચય થતાં ત્હેને જણાયું હતું કે, આ દેવના દેવ અને ભગવાનના ભગવાન છે.

કાપડહેડાના સ્વ[illegible] પાર્શ્વનાથના ચમત્કારોથી ચમત્કૃત થઈ કાપડહેડામા [illegible] જિનદેવસૂરિના [illegible] શિષ્ય દયારત્ને સં. ૧[illegible]૬૫ મા આ [illegible] રચ્યો.

અને મ્હોટા પરોપકારી પુરૂષો રહેતા હતા અહિં અટેવા પાર્શ્વ-
નાથનું મનોહર મંદિર હતું. (અત્યારે પણ છે) અહિં શ્રીમાલી-
જ્ઞાતીય ધર્મવંત, યશવંત શાહ શિરોમણિ ભીમજી અને તેનાં
પત્ની ગમતાદે રહેતાં હતાં. બન્નેની સાધુઓ પ્રત્યે પૂર્ણ ભક્તિ હતી.
એક વખત ગમતાદેને સ્વપ્ન આવ્યું કે—' આજે મ્હારે આંગણે
કલ્પવૃક્ષ ફળ્યું છે.' સ્વપ્નની વાતથી પતિ–પત્નીને બહુ હર્ષ થયો.
પુણ્યપ્રભાવે ગમતાદેને ગર્ભ રહ્યો અને દિવસો પૂરા થયે સં. ૧૬૮૦
ના ચૈત્ર શુદ ૧૧ ને રવિવારે પુત્રને જન્મ આપ્યો. માતા
પિતા અને સ્વજનોમાં આનંદોત્સવ થઇ રહ્યો. જન્મોત્સવ કરવા પૂ-
ર્વક શુભ દિવસે કુંવરનું નામ હરજી રાખવામાં આવ્યું.

ભીમજીના કુલમાં ચંદ્રસમાન આ બાળક દ્વિતીયાના ચંદ્રની
માફક દિવસે દિવસે વધવા લાગ્યો. કુંવરની કાન્તિ અને ગુણોએ
દરેકને મોહિત કર્યા. વિદ્યાભ્યાસ અને બુદ્ધિથી તે ખૂબ વિચક્ષણ
થયો. હરજી હમેશાં રાજસાગરસૂરિનું[1] વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરતો

વળી અહિં સં. ૧૭૩૫ ની સાલમાં વીસનગરના બોઘા નામના ગૃહસ્થે સત્યવિજય [illegible]ની પાસે દીક્ષા લીધી હતી. જેમનું નામ વૃદ્ધિવિજયજી રાખવામાં આવ્યું હતું. તેઓ સત્યવિજયજીના [illegible] કપૂરવિજયજીના શિષ્ય થયા હતા. (જૂઓ, [illegible] વૃદ્ધિવિજયરાસ પૃ. ૫૪)

[illegible]—એ પાર્શ્વનાથ ખાસ કરીને અટેવા પાર્શ્વનાથના તીર્થ તરીકે બહુ પ્રસિદ્ધિ પામેલું [illegible] છે. પ્રાચીન અનેક તીર્થમાળાઓમાં પાર્શ્વનાથના તીર્થ તરીકે ત્હેનો ઉલ્લેખ થયેલો છે. જૂઓ ' પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ ' માં [illegible] પં. [illegible]સાગરના [illegible] પં. કલ્યાણ[illegible] [illegible] પાર્શ્વનાથ ચૈત્યપરિપાટી [illegible] ૨ મેઘવિજય ઉપાધ્યાયે સં. ૧૭૨૨ માં [illegible] પાર્શ્વનાથ નામમાળા [illegible] ૧૫૦ [illegible] વિનય કુશલના શિષ્ય શાંતિકુશલે સં. ૧[illegible] [illegible] ગોડી પાર્શ્વનાથસ્ત-વન [illegible]

[1] રાજસાગર [illegible] સિદ્ધપુર [illegible] શ્રીપુર [illegible]

[illegible] સંસારની અસારતા, ધર્મની વગેરે લાભ, [illegible]
વિરતિ ધર્મનું સ્વરૂપ સમજતાં ત્હેને (હરજીને) સર્વ વિરતિ
ના સ્વીકાર કરવાનો (દીક્ષા લેવાનો) વિચાર થયો. છેવટ સં.
[illegible] માં ખંભાતમાં પાટણના રૂપજી દોસીએ કરેલા ઉત્સવપૂર્વક
[illegible]એ પોતાની માતા સાથે દીક્ષા લીધી. ગુરૂએ તેનું નામ
[illegible]સાગર સ્થાપન કર્યું.

[illegible] નામ કોડિમદે મૂળ નામ ત્હેમનું મેઘજી હતું. ત્હેમને એક બીજા
[illegible]તા, જ્હેમનું નામ હતુ **નાનજી**. બન્ને ભાઇઓએ માતાની સાથે
[illegible]સાગરજી પાસે દીક્ષા લીધી હતી. એકનું નામ મુક્તિસાગર રાખ્યું અને
[illegible]નું નેમિસાગર. યોગ્યતા પ્રાપ્ત થયે મુક્તિસાગરને પંડિત પદ મળ્યું અને
[illegible]ાગરને ઉપાધ્યાય પદ. સં. ૧૬૭૪ માં નેમિસાગરજીનો સ્વર્ગવાસ થયો.
[illegible]૬૭૯માં મારવાડમાં આવેલા નાડલાઇ ગામમાં, અમદાવાદથી વિજય-
[illegible]એ મોકલેલ વાસક્ષેપ લેવા પૂર્વક ત્હેમને ઉપાધ્યાય પદ મળ્યું હતું.
[illegible]૬૮૬માં અમદાવાદમાં, વર્દ્ધમાનના પુત્ર વસ્તુપાલે કરેલા ઉત્સવ પૂર્વક
[illegible] આચાર્યપદ આપવામા આવ્યું હતું. અને નામ રાજસાગરસૂરિ
[illegible]મા આવ્યુ.

રાજસાગરસૂરિ ઉપર શાન્તિદાસ શેઠની પૂર્ણશ્રદ્ધા હતી. આમનીજ
[illegible]ાથી શાન્તિદાસ શેઠે સાગરગચ્છ કાઢ્યો હતો. રાજસાગરસૂરિનો સં.
[illegible]ની સાલમા ભાદરવા શુદ [illegible] ના દિવસે રાજનગરમાં સ્વર્ગવાસ થયો હતો.
[illegible]ગરસૂરિએ કુલ [illegible] વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવ્યુ. પોતાની ૨૮ વર્ષની ઉમરે
[illegible] પંડિત પદ મળ્યુ હતુ, ૧૪ વર્ષ પંડિત પદ ભોગવ્યા પછી ઉપાધ્યાય
[illegible]યુ હતું, સાત [illegible] ઉપાધ્યાય પદ ભોગવ્યા પછી ત્હેમને સૂરિ પદ મળ્યુ
[illegible]ઓ મહાન્ ત્યાગી હતા, હમેશા પાંચ વિગયનો ત્યાગ કરતા. ત્હેમણે
[illegible] જિંદગીમાં પાંચ હજાર નો આંબિલ કર્યાં હતાં. આ ઉપરાંત છઠ્ઠ,
[illegible] અને ઉપવાસાદિ વગેરે તપસ્યાઓ કરી હતી. કૃપાસાગરના શિષ્ય
[illegible]ાગરે બનાવેલા રાજસાગરસૂરિનિર્વાણરાસમાંથી ઉપરની હકીકત મળે છે.

શાન્તિદાસ [illegible] ના [illegible]સમાં, [illegible] 'જૈનરાસમાળા ભાગ ૧' માં
[illegible] છે, રાજસાગરસૂરિ સમ્બંધી એક બાબત ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે.
[illegible]જણાવવામા આવ્યુ છે કે—અમદાવાદમાં જ્યારે રાજસાગર
[illegible] ત્યારે શાન્તિદાસશેઠે, ત્હેમને ઉપાધ્યાય પદ અપાવવા માટે વિજય-

હર્ષસાગરે પોતાના ગુરૂ પાસે શાસ્ત્રાભ્યાસ કરવા માંડ્યો, સાધુનો ધર્મ, શ્રાવકનો ધર્મ, વ્યાકરણ, ન્યાય, ગણિત અને જ્યોતિષાદિનો અભ્યાસ કરવા ઉપરાંત આગમોનો પણ અભ્યાસ કરી લીધો. હવે તેઓ વ્યાખ્યાન કરવા લાગ્યા, અને બીજા સાધુઓને ભણાવવા લાગ્યા. હર્ષસાગરજી આ શક્તિથી ગુરૂને બહુ પ્રસન્નતા થઈ. સાધુના સર્વ ગુણયુક્ત, ક્ષમાયુક્ત અને ગુરૂ સેવામાં તત્પર હર્ષસાગર ઘર્ષ સાધુઓ અને શ્રાવકોમાં પણ ખૂબ માન અને પ્રસિદ્ધિ પામવા લાગ્યા. સં. ૧૯૯૮ના પોષ સુદિ ૧૫ ને ગુરૂવારના દિવસે અમદા-

---

સેનસૂરિને બોલાવ્યા અને તેમને વિનંતિ કરી. વિજયસેનસૂરિએ કહ્યું કે—
જો એમ પદવીઓ આપીએ તો કેટલું કેટલાં પદાધિકાર થઈ જાય. તેનું માહાત્મ્ય નજ રહે શાન્તિદાસ શેઠે મર્મ સમજવા જેવા પદવી નજ આપી.
આથી શાન્તિદાસ શેઠને મનુષ્ય ખોટું લાગ્યું, ને પછી કેટલાક વર્ષો બાદ
[illegible] વિજયદેવસૂરિ પાસેથી વાસક્ષેપ મંગાવીને તેમને આચાર્ય
પદ આપ્યું હતું રાજસાગરસૂરિના ઉપદેશથી શાન્તિદાસ શેઠે અમીઝાર
[illegible]

[illegible]

શ્રીરાજસાગર [illegible]

[illegible]

વાદમાં શાહ શ્રીપાલ[1]ના પુત્ર વાઘજીશાહે કરેલા ઉત્સવપૂર્વક રાજસાગરસૂરિએ હર્ષસાગરને આચાર્યપદવી આપી અને ત્હેમનું નામ વૃદ્ધિસાગરસૂરિ પાડ્યું. તે પછી શાહ શાન્તિદાસના કુલના મુકુટમણિ સમાન શાહ પનજી અને ત્હેના પત્ની દેવકીએ સં. ૧૭૦૭ ના વૈશાખ સુ. ૭ ના દિવસે અમદાવાદમાંજ ત્હેમનો વંદના મહોત્સવ કર્યો.

હવે શ્રીવૃદ્ધિસાગરસૂરિ પોતાની મીઠી વાણીથી ભવ્યજનોને પ્રતિબોધ કરતા અને શમદમાદિ સાધુ ધર્મનું પાલન કરતા દેશ-પરદેશમાં વિહાર કરવા લાગ્યા. દિવસે દિવસે શિષ્ય સમુદાય પણ વધતો ગયો. પોતાની મુસાફરીમા ત્હેમણે શત્રુંજય, ગિરિનાર, આબુ, ગોડી પાર્શ્વનાથ, રાણપુર, તારંગા, અને શંખેશ્વર વિગેરેની યાત્રાઓ પણ કરી. તેમજ છઠ, અઠ્ઠમ, અને આંબિલ વિગેરે અનેક તપસ્યાઓ પણ કરી.

સં. ૧૭૪૫ ના વૈશાખ વદિ ૨ ને મંગળવારના શુભ યોગમાં ગુરૂએ નિધિસાગર[2] નામના શિષ્યમાં સંપૂર્ણ યોગ્યતા જાણીને

---

૧ શ્રીપાલ એ સત્તરમી શતાબ્દિના અમદાવાદના આગેવાન શેઠિયાઓ પૈકીના એક હતા. સાગરો અને વિજયના ઝઘડામાં તેઓ રસ લેતા હતા. તેઓ વિજયપક્ષમાં હતા અને તેથી દેવસાગર નેમિસાગર ઉપર લખેલા એક પત્રમાં ત્હેમને પોતાના પક્ષમાં લેવાતી ભલામણ લખી હતી. જૂઓ વિજયતિલકસૂરિ રાસ, પૃ. ૪૨.

આ શ્રીપાલે સં. ૧૬૬૮ ના ફાગણ વદિ ૧ ને રવિવારના દિવસે વિજયદેવસૂરિના સમયમાં ઉપાધ્યાય કલ્યાણવિજયના ઉપદેશથી સ્વકીય ભંડારમાં ષોડશક વિવરણની પ્રતિ અને સં ૧૬૬૭ માં નેમનાગ ઉપદેશથી સમ્મતિતર્ક પ્રથમ ખંડની પ્રતિ લખી હતી. આ ષોડશક વિવરણની પ્રતિ પૂના-ડેક્કન કોલેજની લાયબ્રેરીમાં છે, અને સમ્મતિતર્કની પ્રતિ લીંબડીના ભંડારમાં છે.

૨ નિધિસાગર એમનો જન્મ ખંભાતમા સં ૧૭૨૮ ના ચૈત્ર સુદિ ૫ ના દિવસે થયો હતો જો કે ત્હેમના પિતા હેમરાજ અને માતા રાજબાઈ

ચંદે ઘણું દ્રવ્ય ખરચીને પદ મહોત્સવ કર્યો હતો અને શાહ ઋષભદાસ વાઘજીએ ત્હેમનો વંદના મહોત્સવ કર્યો.

વિત વાવરીઉં ધરમિં ઘણું માને ષેત્રે કરી સોહામણું;
ચિંહું પુત્રે વલી સોભા ઘણી વંશ વિભૂષણ તે બહુ ગુણી." ૧૫૨
(પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ પૃ. ૧૨૫)

કવિની ઉપરની બે કડિયોમાં શાન્તિદાસ શેઠનો પરિચય મળી જાય છે. આ શાન્તિદાસ શેઠનો સ્વર્ગવાસ સં. ૧૭૧૫ માં થયો હતો, એમ કૃપાસાગરના શિષ્યે બનાવેલા રાજસાગરસૂરિ રાસની નીચેની કડી ઉપરથી જણાય છે:—

' સંવત સત્તરસે વરસ પનરોતરઇ અસાઢો પ્રાણ આધાર;
સાહ શાંનિદાસરે સુરલોકે ગયા તિહાં અલો જાણું નિરધાર. ' ૬૧

શ્રીયુત મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઇએ ' જૈનરાસમાળા ભાગ ૧ ' ની પ્રાથમિક સમાલોચનાના પૃ -૧૦ માં જણાવ્યું છે કે માનવિજય ઉપાધ્યાયે ' ધર્મસંગ્રહ ' નામનો ગ્રંથ આ શાંતિદાસ શેઠના આગ્રહથી બનાવ્યો હતો, ' પરન્તુ તે ઠીક નથી ' ધર્મસંગ્રહ ' બનાવ્યાનો સંવત્ ૧૭૩૧ નો છે, અને શાન્તિદાસ શેઠ તો સં ૧૭૧૫ માંજ સ્વર્ગવાસી થયા હતા. ખરી વાત એ છે કે–માનવિજય ઉપાધ્યાયે જહે શાંતિદાસ શેઠના આગ્રહથી ' ધર્મસંગ્રહ ' બનાવ્યો હતો, તે આ નગરશેઠ શાંતિદાસ નહિ, કિન્તુ તે વખતે એક બીજા શાંતિદાસ હતા ત્હેમના આગ્રહથી બનાવ્યો હતો. પ્રસ્તુત નગરશેઠ શાન્તિદાસ ઓસવાલ વંશીય હતા, જ્હારે ધર્મસંગ્રહ માટે સૂચના કરનાર શાંતિદાસ શ્રીમાલ વંશીય હતા. નગરશેઠ શાંતિદાસના પિતાનું નામ સહસ્રકિરણ હતું, જ્હારે ધર્મસંગ્રહ કરાવનારના પિતાનું નામ મનિઆ હતું. ધર્મસંગ્રહના પ્રશસ્તિ જોવાથી આ સ્પષ્ટ થશે. આ નગર શાન્તિદાસ શેઠનો પરિચય મુનિ શીલવિજયજીએ પોતાની તીર્થમાળામાં પણ આપ્યો છે. જૂઓ, પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ પૃ. ૧૨૯–૧૨૫.

કહેવું જોઇએ કે—જેમ કે શાન્તિદાસ શેઠના સંબંધમાં હીરવર્ધનના શિષ્ય ક્ષેમવર્ધન નામના કવિએ સં ૧૮૭૦ના અષાડ સુદિ ૧૪ ને ગુરૂવારે બનાવેલ ' શાન્તિદાસ શેઠનો રાસ ' કે જે ' જૈનરાસમાળા ' ના ભાગ ૧ લામાં છપાયો છે, તે ઉપરથી ઘણી હકીકત મળે છે. પરન્તુ શાન્તિદાસ શેઠના વખતમાં ભારતમાં મુસાફરીએ આવેલા વિદેશી મુસાફરો

સંવત્ ૧૯૪૭માં વૃદ્ધિસાગરસૂરિ સંઘના આગ્રહથી શેખપુર (અમદાવાદથી પશ્ચિમમાં ૨॥ માઇલ ઉપર છે) માં ચોમાસુ કરવા ગયા, અને ત્હાં પ્રભાવના, સાધર્મિકવાત્સલ્યાદિ અનેક ધર્મ કાર્યો પણ થવા લાગ્યાં પરન્તુ ત્હાં ત્હેમની તબીયતમાં કંઈક બિગાડો થવા લાગ્યો અને શરીર દુર્બલ થવા લાગ્યું. આથી શેઠ લક્ષ્મીચંદ વિગેરે અમદાવાદ શહેરના આગેવાન ગૃહસ્થોએ વિચાર કર્યો કે—આવા વરસાદના દિવસોમાં આપણે વારંવાર ગુરુને વંદન કરવા અને ત્હેમની તબીયતની સંભાળ લેવા શી રીતે જઈ શકીશું ? ઉપર સૂરિજીને વિનતિ કરીને તેઓને અમદાવાદ શહેરમાં લાવી મૂળ ઉપાશ્રયમાં પધરાવ્યા. લક્ષ્મીસાગરજી પણ ત્હેમની સાથે આવ્યા. વાચક ઈન્દ્રસૌભાગ્ય[1] ગણિ પણ રાજપુર (કે જે અમદાવાદથી દક્ષિણમાં

જેવા કે—ઑાર્ટિશ્ર (ઇ. સ. ૧૬૭૩), થિવેનોટ (૧૬૬૬–૬૭), મેન્ડેલ્સ્લો (૧૬૩૮–૪૦), અને ટેવર્નિયર (૧૬૪૧–૬૮) વિગેરેએ પોત-પોતાના ભ્રમણ વૃત્તાન્તોમાં શાન્તિદાસ શેઠે બનાવેલા દર્શનીય મંદિરની અને [illegible] શાન્તિદાસ શેઠની મુસાફરી [illegible] ને પણ [illegible] તેમ છે. ને [illegible] હકીકતો [illegible] શાન્તિદાસ [illegible] નિબંધ લખવાની જરૂર છે [illegible]

૧ ઈન્દ્રસૌભાગ્ય. [illegible] સૌભાગ્ય હતું શાંતિસૌભાગ્ય [illegible] ચોપાઈ [illegible] છે, [illegible] હેના [illegible] પોતાના [illegible] છે [illegible] —

[illegible] લક્ષ્મીસાગરસૂરિ [illegible] સૌભાગ્ય, ત્હેમના શિષ્ય ઈન્દ્રસૌભાગ્ય [illegible] ત્હેમના શિષ્ય [illegible] ત્હેમના પ્રેમસૌ-[illegible] અને ત્હેમના શિષ્ય શાંતિસૌભાગ્ય [illegible] સમજાય છે કે— [illegible] થયા હતા.

આ ઇન્દ્રસૌભાગ્યે [illegible] મા પૂર્ણાવલીયાન [illegible] ૧૮૧૨ મા બનાવ્યું છે,

શિખામણ આપતાં કહ્યું—" મ્હેં ત્હમને જે મ્હોટા ગચ્છભાર સોંપ્યો છે, ત્હેને તથા ચતુર્વિધ સંઘને ત્હમે સારી રીતે સંભાળજો. શુદ્ધ ચારિત્ર પાળજો. ધર્મકાર્ય કરજો, તેમ બુરાનપુર, સૂરત, ખંભાત, પાટણ, રાધનપુર, વડોદરા, મોમા (મહૂઆ), આંકલેશ્વર, ભરૂચ, નડીઆદ, ડભોઈ અને સોજીતરા વિગેરે મ્હોટા મ્હોટા શહેરો, બંદરો, નગરો અને ગામોમાં અમારૂં નામ લઈને ધર્મલાભ પહોંચાડજો અને દ્દઢતાપૂર્વક ધર્માચરણ કરતા રહી મનુષ્ય જન્મ સફળ કરજો. "

ગુરૂનો અવસાનસમય જાણીને અમદાવાદનો સંઘ ગુરૂના દર્શન માટે એકઠો થવા લાગ્યો. શેઠ શાન્તિદાસના કુલદીપક શેઠ લક્ષ્મીચંદ[1], શા. હેમચંદ (તે શેઠ શાંતિદાસના પુત્ર) શા ખેમચંદ (જેઓ શેઠ શાન્તિદાસના પૌત્ર થતા હતા,), શા. રતનજીના પુત્ર હીરાચંદ. શા. મોતીચંદ શા. માણેકચંદના પુત્ર સૌભાગ્યચંદ અને

[illegible]

અને લક્ષ્મીસાગરસૂરિના મુખથી વૈરાગ્યમય ઘણોજ સરસ ઉપદેશ શ્રવણ કર્યો

હવે વૃદ્ધિસાગરસૂરિની પાટને ત્યાગી, વૈરાગી અને ગંભીરાદિ ગુણોવાળા લક્ષ્મીસાગરસૂરિ દીપાવવા લાગ્યા

માણિક્યસૌભાગ્યના પ્રશિષ્ય અને પં ચતુરસૌભાગ્યના શિષ્ય દીપસૌભાગ્યે આ રાસ રચ્યો છે

થી પોતાની લઘુતા બતાવી છે. અનન્તર [illegible] કરિ [illegible] કરે છે. [illegible] સાર આ પ્રમાણે છે:

[illegible] ગુજરાત દેશના પાલણપુર[1] નગરમાં કુંદપાલ નામનો વહારી રહેતો હતો. તેને [illegible] નામની સ્ત્રી હતી. [illegible] ૧૩૭૫માં ઉત્તમલક્ષણયુક્ત પુત્ર ઉત્પન્ન થયો. [illegible] પૂર્વક તેનું નામ ગમર રાખવામાં આવ્યું. અનુક્રમે [illegible]ની માફક કુંવર વધવા લાગ્યો, તેમ જ્ઞાનકળાઓમાં [illegible] થતો ગયો.

[illegible] એક સમયે આ પાલણપુર નગરમાં [illegible]ને

---

[1] પાલણપુર એ પાલણપુર [illegible] મુખ્ય નગર છે. [illegible] 'પ્રહ્લાદનપુર' [illegible] ઉલ્લેખ કરેલ છે. 'હીરસૌભાગ્ય' [illegible] આ નગરની પ્રાચીનતા [illegible] સારું વર્ણન કરવામાં [illegible]. આ નગરના સ્થાપક 'પ્રહ્લાદનદેવ' [illegible] પર[illegible] રાજપુત હતા અને [illegible] પિતાનું નામ '[illegible]' હતું. 'પાર્થપરાક્રમ' [illegible] બનાવ્યો છે [illegible] પ્રકટ થયો છે. [illegible] ૧૨૮૦ થી ૧૨૧૫ [illegible] પણ [illegible] 'પૂર્ણભદ્ર' '[illegible]' [illegible] બનાવ્યું [illegible] ૧૨૨૦થી ૧૨૮૨ના [illegible] પ્રહ્લાદનદેવ [illegible] તર્પણ(?) આ ગામ પણ [illegible]

પાલણપુર એ [illegible] સ્થાન [illegible] હીરવિજયસૂરિ [illegible] જન્મભૂમિ તરીકે પવિત્ર ગણાય [illegible] આ નગર [illegible] પ્રાચીન સમયમાં [illegible] હતી, [illegible]

પાટે સ્થાપન કર્યા, અને ત્હેમનું 'જિનોદયસૂરિ'[1] એવું નામ સ્થાપન કર્યું.

જિનોદયસૂરિએ પંચ પ્રતિષ્ઠાઓ કરી. તેવીસ શિષ્યો કર્યા, ચૌદ સાધ્વીઓ કરી. તે ઉપરાન્ત આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને વાચનાચાર્ય વિગેરેથી પોતાનો સમુદાય વધાર્યો. તેમ ગંભીરતા, ધૈર્ય,

---

૧ જ્ઞાનકલશ નામના કોઇ મુનિએ આ જિનોદયસૂરિનો 'પટ્ટાભિષેકરાસ' બનાવ્યો છે. ત્હેમાં કેવળ જિનોદયસૂરિની પટ્ટસ્થાપનાનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. ત્હેમાં પ્રસ્તુત વિષયમાં આપેલા વર્ણન ઉપરાન્ત ખાસ એક વિશિષ્ટતા છે. તે એ કે આ પટ્ટસ્થાપનાનો ઉત્સવ દિલ્હીના રહેવાસી રતનસિંહ અને પૂનિગે ખંભાતમાં આવીને કર્યો હતો. આ રતનસિંહ અને પૂનિગની ઓળખાણ આમ આપી છે:—

> " ત અરિમંડલ દિલ્લિવનયરો કમણુ વપણુ નિસાણુ;
> ત રૂડપાહુ નીખડૂ સધરો નિવસઇ તહિ મીમાણુ. ૯
> તસુ નંદણુ જણ ગુણરહિઉ સંઘવઇ રતનઉ સાહુ;
> ત સયલ મહોચ્છવ કરિ પવરો પૂનિગ મનિ ઉચ્છાહુ. ૧૦
> સુહગુરૂ વંદણુ ખંભપુરે દીજ ટુંદય ફ્રાધાર,
> ત રતનસીહ પૂનિગ કહિઉ આવઇ સપરીવાર. ૧૧

આ ઉપરથી જણાય છે કે—તેઓ શ્રીમાલવંશીય હતા. આ પટ્ટસ્થાપના રાસમાં એ પણ જણાવ્યું છે કે આ પદમહોત્સવ ખંભાતના અજિતનાથના મંદિરમાં કરવામાં આવ્યો હતો. આખા રાસમાં આ પદમહોત્સવ વખતે રતનસિંહ અને પૂનિગે કરેલા ઘણું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે.

રત્નસાગરના બીજા ભાગના પૃ. ૧૨૧ માં ખરતરગચ્છપટ્ટાવલીની ૫૪ મી પાટે ઉલ્લેખ આ જિનોદયસૂરિનું વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે. ત્હેમાં પદમહોત્સવ કરનારનું નામ ધેસલશા આપ્યું છે. તે ઠીક નથી. પદમહોત્સવ કરનાર ધેસલશાહ નહિ પરન્તુ દિલ્હીના રહીશ રતનસીંહ અને પૂનિગ હતા. એ સ્પષ્ટ જણાય છે.

ડા. જે. કલૅટકૃત 'સ્પેનામેન આફ એ લીટરરી રિ ભ્યોગ્રાફિકલ જૈન ઓનોમેસ્ટીકન' ના પે ૪૮ માં આપેલ જિનોદયસૂરિનું વૃત્તાન્ત એક

શાન્તત્વ, ઈંદ્રિયજય અને વૈરાગ્યરંગ એ વિગેરે ત્હેમનામાં એવા ગુણો હતા કે—જ્હેને માટે કવિ કહે છે કે—

" તસ્સ પહુ ગુણગણું જેમ તારાયણું
કહિઉ કિમ સક્કઉ એક જીહ."

અર્થાત્-એક જીભથી ત્હેમના ગુણોનું વર્ણન કરવાને કવિ અશક્યતા બતાવે છે.

અનુક્રમે વિહાર કરતા સૂરિ પાટણ પધાર્યા. અહિં સં. ૧૪૩૨ ના ભાદરવા મહીનાના પ્રથમપક્ષની અગીયારસને દિવસે ત્હેમણે સ્વર્ગવાસ પ્રાપ્ત કર્યો. અન્તમાં આ વિવાહલાનું મહાત્મ્ય પ્રકાશતાં કવિ આ શબ્દોમા વિવાહલું પૂરૂં કરે છે:—

" એહુ ગુરુરાય વિવાહલઉ જે પઢઇ
જે ગુણઇ જે સુણઇ જે દેયંતિ;
ઉભય લોગેવિ તે લહઇ મહાવંચ્છિયં
મેરુન દનગણિ એમ ભણંતિ"

[illegible] અજિતનાથના [illegible] મંદિરે [illegible] બનાવ્યું [illegible] તે ઠીક નથી. [illegible] પાર્શ્વનાથનું [illegible] ઉપરથી [illegible] જિનચન્દ્રસૂરિના [illegible]

કર્મચંદ્ર વંશાવલી પ્રબંધ.

ખરતરગચ્છીય ઉપાધ્યાય ¹જયસોમના શિષ્ય વાચનાચાર્ય ²ગુણવિનયે સં. ૧૬૫૫ ના મહાવદિ ૧૦ ના દિવસે સંઘરનગરમાં સંભવનાથના પસાયથી જૈનમંત્રી કર્મચંદની વંશાવલી રૂપ આ પ્રબંધ રચ્યો છે.

---

૧ જયસોમ—આ જયસોમનો પરિચય ત્હેમની પંચલિંગીવિવરણ ની એક પ્રતિ, જે ડેક્કનકોલેજ–પુનાની લાયબ્રેરીમાં છે, ત્હેની નિમ્નલિખિત પ્રશસ્તિ ઉપરથી મળે છેઃ—

"संवत् १६६२ वर्षे । श्रीखरतरगच्छे । श्रीमद्युगप्रधान श्रीजिनचंद्रसूरि विजयिराज्ये । श्रीक्षेमराजशाखायां । वाचनाचार्य श्री प्रमोदमाणिक्य गणिशिष्य श्रीजयसोमोपाध्यायानां प्रतिरियं वाच्यमाना चिरंनंदतात् "

આ ઉપરથી જણાય છે કે—તેઓ ખરતરગચ્છની ક્ષેમશાખામાં થયેલ પ્રમોદમાણિક્યગણિના [illegible] ઉપાધ્યાય [illegible] હતા. ત્હેમની કૃતિઓમાં વિચારરત્ન સંગ્રહ [illegible] ૧૬૫૭ [illegible] કર્મચંદ ચરિત્ર [illegible]

૨ ગુણવિનય એઓ જયસોમના [illegible] ત્હેમની કૃતિઓ ઉપરથી જણાય છે કે—તેઓ [illegible] અનેક વિદ્વાનો પૈકીના એક હતા [illegible] છે—

૧ દમયંતી ચંપૂ—ટીકા. સં. ૧૬૪૬   ૩ [illegible] ટીકા સં. ૧૬૪૭
૨ ખંડપ્રશસ્તિકાવ્ય—ટીકા સં. ૧૬૪૧   ૪ [illegible] ટીકા

જોઇને મંત્રી [1]મેડતામાં જઇને રહેવા લાગ્યો. તે પછી તે ફ્લોધી પાર્શ્વનાથની અને [2]જિનદત્તસૂરિની સેવા કરવા લાગ્યો. કર્મચંદની ગુણાવલી સાંભળીને બાદશાહ જલાલુદ્દીને ત્હેને પોતાની પાસે બોલાવ્યો. તે હાથી ઘોડા વિગેરે ધૂમધામ પૂર્વક બાદશાહ પાસે

---

૧ મેડતા, એ જોધપુર સ્ટેટનું એક ન્હાનું ગામ છે. પ્રાચીન ગ્રંથોમાં આનો મેદિનીપુરના નામથી પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલો છે. લગભગ સાડી- ચાર હજાર માણસની આ ગામમાં વસ્તી છે. મ્હોટી મારવાડમાં આ પણ એક યાત્રાનું સ્થાન છે. પ્રાચીન તીર્થમાળાઓમાં આનો ઉલ્લેખ ઘણે સ્થળે જોવા- છે. પં૦ મહિમાવિરચિત 'ચૈત્યપરિપાટી' માં મેડતાતીર્થનો આમ ઉલ્લેખ કર્યો છે:—

" મેડતા માંહિ મેદિની રે લાલ ઇગ્યાર નિ તેરઇં દેશ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૯
સહિસ એક સત એકનિં રે ઉગણુચાલીસ તેમરે. " ચ૦

(પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ પૃ. ૫૯)

૨ જિનદત્તસૂરિ. એ જિનવલ્લભસૂરિ અને જિનચંદ્રસૂરિની વચ- માં થયા છે. ખરતરગચ્છાનુયાયી લોકો ત્હેમને 'મ્હોટાદાદા' ના નામથી ઓળખાવે છે. ત્હેમનું મૂલનામ સોમચંદ હતું. તેઓ ધંધૂકાના રહે- વાસી હતા. પિતાનુ નામ વાચિગ હતું, કે જેઓ મંત્રી હતા, અને માતાનું નામ હતુ વાહડદેવી. તેઓ હુંબડગોત્રીય હતા. ત્હેમની સં. ૧૧૪૧ માં દીક્ષા થઇ હતી. દીક્ષા નામ પ્રબોધચંદગણિ હતુ. સ. ૧૧૬૯ ના વૈશાખ વદિ ૬ ના દિવસે ચિત્રકૂટમા દેવભદ્રાચાર્યે ત્હેમને સૂરિપદ આપ્યુ હતુ. ત્હેમના ચરિત્રમાં જણાવ્યા પ્રમાણે ત્હેમણે ચમત્કારોથી જૈનધર્મની પ્રભાવના સારી કરી હતી. અજમેરના રાજા અર્ણોરાજથી એમણે સમ્માન પણ મેળવ્યુ હતુ. અજમેરમાંજ સ. ૧૨૧૧ ના અષાડ સુ. ૧૧ ના દિવસે ત્હેમનો સ્વર્ગવાસ થયો હતો. વીસલસમુદ્ર નામના તળાવને કાંઠે ત્હેમનો સ્તૂપ બનાવવામાં આવ્યો હતો. ત્હેમની કૃતિયોમા પ્રસિદ્ધ આ છે:—

૧ સંદેહદોલાવલી, ૨ ગણધરસપ્તતિ, ૩ ચર્ચરી, ૪ ઉત્સૂત્રપદોદ્ઘાટનકુલક, ૫ ગણધરસાર્ધશતક, ૬ ગુરુપારતંત્ર્યસ્તોત્ર, ૭ તંજ્યેસ્તોત્ર, ૮ પદસ્થાપન વિધિ, ૯ પાર્શ્વનાથસ્તોત્ર અને ૧૦ પ્રબોધોદય વિગેરે. વધારે માટે જૂઓ. ધનપતસિંહ બનમાલી લિખિત ત્હેમનું સંક્ષિપ્ત જીવન ચરિત.

દેરા બંધાવ્યા. શત્રુંજય ઉપર [illegible] આપ્યું. યાચકોને લાખો [illegible], નવ હાથી અને [illegible] દાનમાં આપ્યા. કર્મચંદે પોતાના ઘરે આવીને પણ [illegible], ઉંટ, વસ્ત્ર અને [illegible] દાન કર્યું. તે પછી કર્મચંદ, [illegible] પામે ગયો,

---

[illegible] ઉ.૭ [illegible] અને [illegible] ૯.
"[illegible]" પૃ. ૬

[illegible] ૧૬૦૦ થી ૧૭૦૦ [illegible] ઉલ્લેખ [illegible] છે. [illegible] ઉલ્લેખ થયો છે, તે આ છે:—

અમદાવાદ

- [illegible] સં. ૧૬૬૪
- [illegible] " ૧૬૫૬ (ખંભાતમાં)
- [illegible]
- [illegible] " ૧૬૭૩ (મેડતામાં)
- [illegible] " ૧૬૬૮
- [illegible] " ૧૬૬૨
- [illegible] " ૧૬૮૧
- [illegible] " ૧૬૬૨
- [illegible] " ૧૬૭૨ (મેડતામાં)
- [illegible] " ૧૬૮૪
- [illegible] " ૧૬૮૨
- [illegible]
- [illegible] " ૧૬૬૨ (સાંગાનેરમાં)
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible] " ૧૬૬૬
- [illegible] " ૧૬૬૬
- [illegible]
- [illegible] " ૧૬૯૧ (ખંભાતમાં)
- [illegible]

આપવામાં આવ્યું. અને તેમનું (માનસિંહનું) જિનસિંહસૂરિ નામ રાખવામાં આવ્યું. બાદશાહે, આ શુભ કાર્યના ઉપલક્ષ ખંભાતના બંદર ઉપર એક વર્ષ સુધી કોઈ મગર કે માછલીને મારે એવો હુકમ બહાર પાડ્યો. તેમ લાહોરમાં પણ એક દિવસ કોઈપણ જીવની હિંસા નહિ કરવાની આજ્ઞા ફેરવી દીધી. કર્મચંદે સંઘની સમ્મતિ લઈ પોતાના તરફથી ઉત્સવ કર્યો. લહેણું એક ગાંઠ સોપારી, નાળીયેર અને ચાર સાકરની પ્રત્યેક ઘરમાં પ્રભાવના કરી એ પ્રમાણે મોટા ઉત્સવપૂર્વક ફાગણ સુદ ૨ ના દિવસે યુગપ્રધાન પદ અને આચાર્યપદ આપવામાં આવ્યા. તે ઉપરાન્ત જયસોમ અને [1]રત્નનિધાનને પાઠકપદ, તથા ગુણવિનય અને સમય સુંદરને વાચકપદ આપ્યા. મહોત્સવ ઉપર આવેલ તમામ લોકોને

કેશર ચંદનના છાંટણાંયુક્ત રૂપાનાણું આપ્યું. યાચકોને લ્હેણું નવ ગામ, નવ હાથી અને પાંચસો ઘોડા દાનમાં આપ્યા. કર્મચંદે પોતાના ઘરે આવીને પણ ઘોડા, ઉંટ, સ્વર્ણ અને વસ્ત્રોનું દાન કર્યું. તે પછી કર્મચંદ, અબૂલફજલને સાથે લઇ બાદશાહ પાસે ગયો,

તતપર શાસ્ત્ર સમરથિત રે સાર અનેક વિચાર; સુ.
વલિ કલિકિરા કર્મલિના રે ઉલ્લાસન દિનકાર." સુ. ૯

સમયસુંદરની આ સ્તુતિજ લ્હેમની અદ્વિતીય શક્તિને પ્રકટ કરે છે. આ કવિની કૃતિઓ પણ પ્રાચીન ભંડારોમાં ઉપલબ્ધ થાય છે. પ્રાચીન ભંડારોની સેવ કરતાં આ કવિના નહે નહે ગ્રંથો ઉપલબ્ધ થયા છે, તે આ છે:—

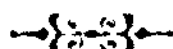
ભાષાના

સં ૧૧૮૮

ભેટ કરવાને લાવ્યો છું.' બાદશાહે તેમાંથી બહુ ખુશી થઇ એક રૂપિયો લીધો અને બાકીનું બધું મંત્રીને પાછું આપ્યું. ત્યાંથી ઉઠી મંત્રી જહાંગીરના મહેલમાં આવ્યો અને ત્યાં પણ ભેટ કરી.

એ પ્રમાણે મંત્રી કર્મચંદે પોતાના જીવનમાં અનેક શુભ કાર્યોદ્વારા શાસનની પ્રભાવના કરી.

અન્તમાં—કવિ આ પ્રબંધ રચ્યાનો સંવત્-૧૬૫૫ મહા વદિ ૧૦ અનુરાધાયોગ-બતાવી રાસ પૂરો કરે છે.

કવિ સમયસુંદરજી કોના શિષ્ય હતા, એ સંબંધી આનંદરત્નના શિષ્ય આલમચંદે સં. ૧૮૨૨ ના માગસર સુદિ ૪ ના દિવસે બનાવેલ 'સમકિતકૌમુદી ચોપાઈ' ની પ્રશસ્તિની નીચેની કડિયો સારો પ્રકાશ પાડે છે.

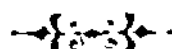
" યુગવર શ્રીજિનચંદસૂરીશ ખરતરગચ્છ શિરતાજ
રીહડશાખ પ્રસિદ્ધ સંઘ સારા ગુણગણ સહકાજ. ચો. ૧૧
પ્રથમ શિષ્ય તસુ મહા વૈરાગી જિનગુ સમતા સદુ ત્યાગીજ
સકલચંદ્રજી નામ સોભાગી સમતા નિજગુ ભાગીજ ચો. ૧૨
તાસુ સીસ પાઠક જસ મહિ મહુ દેશ વિચ વ્યાપેજી
પાઠક પદધર ઉજ્જ્વલ સમયસુંદરજી કહીયેજી." ચો. ૧૩

આ ઉપરથી સ્પષ્ટ જણાય છે કે તેઓ જિનચંદ્રસૂરિના પ્રશિષ્ય અને સકલચંદ્રજીના શિષ્ય હતા. (જુઓ જૈનયુગ પ્રશસ્તિસંગ્રહ પૃ.)

ભેટ કરવાને લાવ્યો છું.' બાદશાહે ત્હેમાંથી બહુ ખુશી થઇ એક રૂપિયો લીધો અને બાકીનું બધું મંત્રીને પાછું આપ્યું. ત્હાંથી ઉઠી મંત્રી જહાંગીરના મહેલમાં આવ્યો અને ત્હાં પણ ભેટ કરી.

એ પ્રમાણે મંત્રી કર્મચંદે પોતાના જીવનમાં અનેક શુભ કાર્યોદ્વારા શાસનની પ્રભાવના કરી.

અન્તમાં—કવિ આ પ્રબંધ રચ્યાનો સંવત્–૧૬૫૫ મહા વદિ ૧૦ અનુરાધાયોગ–બતાવી રાસ પૂરો કરે છે.

અને બાદશાહની સ્હામે દસહજાર રૂપિયા, દશ હાથી, બાર ઘોડા અને વસ્ત્રો ભેટમાં મૂક્યાં. બાદશાહે પૂછ્યું —'આ બધું મ્હારી સ્હામે કેમ મૂક્યું ?' મંત્રીએ કહ્યું:—' યુગપ્રધાનપદની ખુશાલીમાં આપને

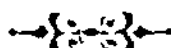
ઉપર પ્રમાણે ભાષાની કૃતિઓ ઉપરાન્ત સંસ્કૃત કૃતિઓ પણ [illegible] [illegible] છે—

[illegible]વૃત્તિ.
[illegible] કલ્પલતા.
[illegible]વૃત્તિ.
[illegible]શતક. „ ૧૬૫૪
વિસંવાદશતક. „ ૧૬૮૫
[illegible] અવચૂરિ. „ ૧૬૬૬
[illegible]શતક. „ ૧૬૬૭
[illegible]શતક. „ ૧૬૫૮ (મેડતામાં)
[illegible] „ ૧૬૬૬
[illegible]વૃત્તિ ([illegible]વૃત્તિ)
[illegible]વૃત્તિ „ ૧૬૬૪ ([illegible]માં)
[illegible]
[illegible] ૧૬[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]માં
[illegible] [illegible] [illegible]માં
[illegible] [illegible] મેડતામાં

ભેટ કરવાને લાવ્યો છું.' બાદશાહે ત્હેમાંથી બહુ ખુશી થઇ એક રૂપિયો લીધો અને બાકીનું બધું મંત્રીને પાછું આપ્યું. ત્હાંથી ઉઠી મંત્રી જહાંગીરના મહેલમાં આવ્યો અને ત્હાં પણ ભેટ કરી.

એ પ્રમાણે મંત્રી કર્મચંદે પોતાના જીવનમાં અનેક શુભ કાર્યોદ્વારા શાસનની પ્રભાવના કરી.

અન્તમાં—કવિ આ પ્રબંધ રચ્યાનો સંવત્-૧૬૫૫ મહા વદિ ૧૦ અનુરાધાયોગ-બતાવી રાસ પૂરો કરે છે.

ઇતિ સમયસુંદરજી પોતે શિષ્ય હતા. એ સંભવી આનંદરામના શિષ્ય આત્મમયે સં. ૧૮૨૨ ના માગસર સુદિ ૪ ના દિવસે [illegible] 'સમકિતશી- ળ [illegible]' ની પ્રશસ્તિની નીચેની કડિઓ સારો પ્રકાશ પાડે છે.

" યુગવર શ્રીજિનચંદ્રસૂરીશ ખરતરગચ્છ શિરતાજ
દીદાર્યોજ પ્રસિદ્ધ [illegible] સાગર [illegible] [illegible]. ૧૧
પ્રથમ શિષ્ય તસુ [illegible] [illegible] શિષ્ય [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ૧૨
તાસુ શિષ્ય [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] સમયસુંદરજી [illegible] " ૧૩

આ ઉપરથી સ્પષ્ટ જણાય છે કે [illegible]. જિનચંદ્રસૂરિના પ્રશિષ્ય અને [illegible] શિષ્ય [illegible] [illegible] પ્રશસ્તિ [illegible]

પં. કમલવિજયરાસ.

પંડિત કમળવિજયજીના શિષ્ય હેમવિજયગણિ[1]એ મહેસા-
ણામાં પાર્શ્વનાથ પ્રભુના પસાયે પોતાના ગુરૂની સ્તુતિરૂપ આ રાસ
રચ્યો છે. યદ્યપિ કવિએ આ રાસ રચ્યાનો સંવત્ નથી આપ્યો, પરન્તુ
રાસનાયક પં. કમલવિજયજીએ મ્હેસાણામાંજ સં. ૧૬૬૧ ના

---

૧ પં૦ હેમવિજયગણિ. એઓ વિક્રમની સત્તરમી શતાબ્દિના
મહાન્ વિદ્વાનો અને કવિયો પૈકીના એક થઇ ગયા છે. તેઓ તપાગચ્છની
લક્ષ્મીભદ્રીય શાખામાં થયા છે. જગદ્ગુરૂ હીરવિજયસૂરિ, અકબરના
આમ ત્રણને માન આપી જ્યારે બાદશાહના દરબારમાં ગયા, ત્યારે આ
વિદ્વાન્ પણ ત્હેમની સાથેજ ગયા હતા. તે વખતના સુપ્રસિદ્ધ કવિ ઋષભદાસ
તે વખતના ઉત્તમ કવિઓમા આમનુ નામ પણ ઉલ્લેખે છે. ઋષભદાસકવિ,
'કુમારપાલરાસ ' મા તે કવિઓના નામો આપતાં કથે છેઃ—
" હંસરાજ વાછો દેપાલ માલ હેમની બુદ્ધિ વિશાલ. "

આજ કવિ પોતાના 'હીરવિજયસૂરિ રાસના' પૃ. ૧૦૮ માં પણ કહેછેઃ—

" હેમવિજય પંડિત વાચાલ કાવ્ય કુલામાં બુદ્ધિ વિશાળ "

કવિ ઋષભદાસે કરેલી આ પ્રશંસા ત્હેમની કૃતિયો પુરવાર કરી આપે છે. તેઓ
સંસ્કૃતમાં કેવા પ્રખર વિદ્વાન્ હતા,એ જાણવાને ત્હેમની આ કૃતિયો પર્યાપ્ત છેઃ

પાર્શ્વનાથ ચરિત મહાકાવ્ય સં. ૧૬૩૨ ઋષભશતક (ખંભાતમાં) સં. ૧૬૫૬
કથારત્નાકર સં. ૧૬૫૭ અન્યોક્તિમુક્તામહોદધિ.

અષાડ વદિ ૧૨ ના દિવસે કાળ કર્યો છે, અને તેજ મહેસાણામાં ત્હેમના શિષ્યે આ રાસ રચ્યો છે, એટલે આ રાસ રચ્યાનો સં. ૧૬૬૧ નોજ છે, એ ચોક્કસ થાય છે.

રાસનો સાર આ પ્રમાણે છેઃ-મારવાડમાં આવેલા દ્રોણાડા'

વિગેરે વિગેરે. વિજયપ્રશસ્તિમહાકાવ્યના ત્હેમણે ૧૦ સર્ગ બનાવ્યા. ને પછી ત્હેમનો સ્વર્ગવાસ થવાથી બાકી સર્ગોની પૂર્તિ ત્હેમના શિષ્ય પં૦ ગુણવિજયગણિએ કરી હતી. તેમ આ કાવ્ય ઉપર વિજયદીપિકા નામની ટીકા પણ બનાવી છે. આ ટીકા ત્હેમણે ...માં ... ૧૬૮૮ માં જોધપુરમાં પૂરી કરી હતી.

[illegible]

નામના ગામમાં દેવાશાહ નામના એક મ્હોટા વ્યવહારી રહેતા હતા. હેની સ્ત્રીનું નામ ગેલમદે હતું. ગોવિંદશાહ ઓસવાલ વંશીય તો અને હેનું ગોત્ર છાજડ હતું. એક વખત ઉત્તમ સ્વપ્નથી સૂચિત ગેલમદેએ પુત્રને જન્મ આપ્યો, જ્હેનું નામ કેસ્હરાજ રાખવામાં આવ્યું. કેસ્હરાજ ભણી ગણી હોંશીયાર થયો, હેણે પોતાના રૂપ લાવણ્ય અને ગુણોથી લોકોના ચિત્તોને આકર્ષણ કર્યું. ચાર વર્ષની હેની ઉમર થતાં હેના પિતાનો સ્વર્ગવાસ થયો, તેથી હેની માતા પુત્રને લઇ જાલોર આવી.

જાલોરમાં પં૦ અમરવિજય નામના સાધુ આવેલા, હેમનો ઉપદેશ સાંભળીને કેસ્હરાજને વૈરાગ્ય થયો અને હેનો દીક્ષા લેવાનો વિચાર થયો. આ વિચાર હેણે પોતાની માતાને જણાવ્યો. માતાએ સાધુધર્મની કઠિનતા સમજાવી, પણ હેણે પોતાનો વિચાર દૃઢ રાખ્યો. જેથી હેની માતાએ દીક્ષા લેવાની અનુમતિ આપી. કેસ્હરાજે ગુરૂ પાસે જઇ આ હર્ષપ્રદ સમાચાર જણાવ્યા. તે પછી જાલોરના સંઘે કરેલા મ્હોટા ઉત્સવપૂર્વક શુભ મુહૂર્તમાં પં. અમરવિજયજીએ[1] કેસ્હરાજને દીક્ષા આપી. અને હેનું નામ કમલવિજય રાખવામાં આવ્યું. યદ્યપિ કમલવિજયજી ઉમ્મરમાં ન્હાના હતા, પરન્તુ હેમનો વૈરાગ્ય ઘણો થયો હતો. વિદ્યાભ્યાસ પણ હેમણે સારી રીતે કરી લીધો, પછી હેમનામાં યોગ્યતા જોઇ વિજયદાનસૂરિએ સં. ૧૬૧૪ માં ગંધારમાં[2] હેમને પંડિતપદ પ્રદાન કર્યું. તેઓ ત્યાગી પણ ઘણા

---

૧ અમરવિજયજી, એમના ગુરૂનું નામ શુભવિમલ હતું. આનંદવિમલસૂરિના આજ્ઞાવર્તિ સાધુઓ પૈકીના તેઓ એક હતા. હીરવિજયસૂરિના સમયમાં પણ તેઓ વિદ્યમાન હતા. હીરવિજયસૂરિ હેમને બહુ માન આપતા અને હેમના પ્રત્યે પૂજ્યબુદ્ધિથી જોતા હતા. આમની પૂજ્યબુદ્ધિનું એક ઉદાહરણ 'સૂરીશ્વર અને સમ્રાટ્' ના પૃ. ૨૮૧ માં આપવામાં આવ્યું છે, [illegible] જાણવા યોગ્ય છે.

૨ ગંધાર. એ ભરૂચથી ઉત્તર-પશ્ચિમમાં ૨૧ માઇલ ઉપર આવેલું

સમુદાયને ભેગો કરી કહેવા લાગ્યા કે—' મારા શરીરની સ્થિતિ ઠીક નથી, પણ ત્હમે કોઇ ખેદ કરશો નહિં. હવે હું અણુસણ આદરીશ ' એ પ્રમાણે કહેતાંજ બધાઓના હૃદયોમાં મહાન્ દુઃખ થયું. પોતે ચાર શરણનો આશરો લીધો. સમસ્ત જીવો સાથે ક્ષમાપના કરી લીધી. અંતે અશાડ વદિ ૧૨ ના દિવસે પાછલી રાત્રિએ નવકારમંત્રનું સ્મરણ કરતાં ત્હેમણે આ માનુષી શરીરનો ત્યાગ કરી દેવીશરીર પ્રાપ્ત કર્યું.

ગુરૂવિરહથી દુઃખી થયેલા ત્હેમના સાધુઓ અને ગૃહસ્થોએ ગુરૂના ગુણોને યાદ કરી કરી બહુ વિલાપ કર્યો. પશ્ચાત્ ગૃહસ્થોએ અમરવિમાન સમાન તેરખંડની માંડવીમાં ગુરૂને પધરાવી ઘણાં વાજીંત્રો સાથે ગુરૂના શબને સ્મશાનમાં લઇ જવામાં આવ્યું અને ત્યાં ઉત્તમ ચંદનથી અગ્નિદાહ કરવામાં આવ્યો.

છેવટે કવિએ છેલ્લી ત્રણ કડિઓમાં પોતાનો પરિચય આપતાં પોતાને કમલવિજયજીના શિષ્ય બતાવ્યા છે અને ત્હેના પિતાનું નામ ગોવિંદ બતાવી રાસની પૂર્ણાહુતિ કરી છે.

કરિ ચૂડઉ અતિહિં ખલકંતિ પાએ ઘૂઘરિ વલી રણકંતિ;
લીણા પુસ્તક કરિ ધારતી માતા હેજ્યે મુઝ શુભમતી. ૩૬
શ્રીગુરૂગાજિ કરઇ સુવિશાલ જિમ કોઇલિ સર અંબાડાલ;
અમી સમી વાણી વરસતી માતા હેજ્યે મુઝ શુભમતી. ૩૭

॥ ઢાલ ॥

જોઉ જોઉ પૂણ્યતણું પરિણામ, એ ઢાલ.

પ્રણીય ભૂમીય ભાવંઇ શ્રીવીતરાગ મોહમયણનો કીધઉ ત્યાગ;
વંદીય સદ્ગુરૂના વલી પાય પામીય સરસતિનઉ સુપસાય. ૩૮
આજ અપૂરવ સુરતરૂ ફલીઉ સોહમગચ્છ ગુરૂ મુઝનઇં મિલીઉ,
તેહ તણઉં હું રચસ્યઉં રાસ સંભલતાં રંગ છઇ સુવિલાસ. ૩૯
સઉવિહ સંઘ વયણ એક ગુણજ્યો આલસ્ય નીંદ્રા દૂરિ અવગણજ્યો,
ઉપશમ રંગ ધરેરઉ ધરજ્યો વયણ અપૂરવ એ આદરજ્યો. ૪૦
વઇરાગઇં જિમ સંયમ લીધઉં કાજ અપૂરવ તિણિ કીધઉં;
આદરી સમાચારી સૂધી સૂત્રસિદ્ધાન્ત તણી પંક્તિ કીધી. ૪૧
ભાવરથઉ સૂણિ તે અધિકાર કરજો વિકથાનો પરિહાર;
સુણ મનિ ઉલટ અંગિ ન માઇ નવ જણનાં અતિ આનંદ થાઇ. ૪૨

॥ ઢાલ ॥

અભિનવ સાહસી નરપતિ અડદીઉ, એ ઢાલ.

[illegible] ... સૂરિ ગુણિ [illegible] સરસતી એ,
[illegible] નામિની [illegible] નાહનગચ્છપતી એ.

ત્રુટક.

[illegible]
[illegible] કહૈ કુમતિ પરિહાર,
[illegible] પુનમગચ્છ.

ત્રુટક.

[illegible]
[illegible] ૪૩

નગરલોકતણા દંડ છંડઇ આન્યા કોઇ ન પંડઇ.
વંદનમાલ ઘરઇ ઘર સોહઇ ચંદૂયા દેખી મન મોહઇ, ૫૪
ધ્યાતી જન સહુ જોઇ અગરધૂપ પરિમલ બહુ બહુકઇ;
ઘરિ ઘરિ ધજ બાંધી તે લહકઇ વંદીજનનઇ મૂંકઇ.
વધામણાં ઘરઘરનાં આવઇ સજ્જન હિયડઇ હરખ ન માવઇ, ૫૫
સોહાગિણિ ગીત ગાવઇ ઘરિ ઘરિ તોરણ હાથા દીસઇ;
પરદેસી જન દેખી હીસઇ પૂરઇ મનહ જગીસઇ.
પંચ શબદ વાજિત્ર તિહાં વાજઇ નાદઇં અંબર અતિઘણુ ગાજઇ, ૫૬
કૂંકપગર ભરઇ તાજઇ મંગલવચન ભાટ તિહાં બોલઇ;
પદમ સ્વપનઇ કો નહી તોલઇ શ્રીફલ ભરીઇ પોલઇ. ૫૭

॥ ઢાલ ॥

ધન ધન સાધ જીવનિ રહ્યા, એ ઢાલ.

જનમ કારિજ કરઇ રૂઅડઉ પહિલઇ દિન સુવિચાર,
ચંદ્ર સૂર દરસણ દાખવઇ ત્રીજઇ દિન અતિ સાર;
દિવસ છઠ્ઠઇ કરઇ જાગરી હિયઇ હરખ અપાર,
જાતસૂતક કરઇ અતિભલૂં દિન થયા ઇગ્યાર. ૫૮
કુંટુંબ સહુ પોખી કરી દીધઉ અભિધાન,
પ્રદ્મકૂંયર ગાજતઉ ચંપકતનુ વાન;
પંચ ધાવિઇ સુત પરવર્યઉ વાધઇ સુવિનાણ,
પંચ વરસ થાઇ ભલાં ઉછરનાં જાણ. ૫૯

ચઉપઈ.

રાગ રામગિરી.

અંગઇ લક્ષણ છઇ બત્રીસ રૂપઇ સોહઇ રતિનઉ ઇસ;
નિજકલા કરી મન રીઝવઇ ચતુરનર સહુઇ ગુણ સ્તવઇ. ૬૦
માત પિતા મનિ હરખ અપાર દિનદિન ઉછર કરઇ અતિ સાર;
વિમાસઇ મનસૂં સુવિચાલ મૂંકીજઇ સુતનઇ નેસાલ. ૬૧
ભણ્યઉ ગુણ્યઉ સોહઇ તે પુત્ર આગલિ રાખઇ રાજહ સૂત્ર;
મૂરિખ બેટઉ નાવઇ કાજિ હંસમાહઇ બગ લાજઇ લાજિ. ૬૨

વસ્તુ.

કેરઇ કૂંયર ર શાસ્ત્ર અભ્યાસ,
આદર રેઇનિપુ ભણુઇ ગણુઇ સંખ્યા સમઇ વારૂ,
દિન દિન પ્રતિ ચડતી કલા હરખ પામઇ મનિ અપારૂ;
માત પિતા મનિ ઉલ્લસઇ સુત પ્રતિઇ દિયઇ દાન,
ભણી ગુણી પંડિત થયો બહુત્તરિ કલાનિધાન. ૭૬

દૂહા.

શ્રીવિનયદેવસૂરિ રાસનો રચીઉ પ્રથમ પ્રકાસ;
ઋષિમનજી વલી અવસરઇં કહસ્યઇં બીયપ્રકાસ. ૭૭

ઇતિ શ્રીવિનયદેવસૂરિરાસે પ્રથમઃ પ્રકાશઃ

રાગ મલ્હાર.

શ્રીઋષભઆદિક જિન વંદીઇ ત્રિસલાસુત મનિ આણુંદીઇ;
શ્રીગણુધર ગૌતમ સામીય સત્તાવીસ પટ્ટ સિરિ નામીય. ૭૮
બ્રહ્માની બેટી સરસતી કવિયણુની આશા પૂરતી;
ચંદ્ર વયણી નઇ બહુ ગુણુવતી હંસવાહણિ ચાલઇ ગજગતી. ૭૯
દિઇ વાણી મઝનઇ હરખતી જિમ ગાઉં સોહમગછપતી;
પ્રકાશ કહું બીજો વલી સહુ સંઘ સુણુઉ મનની રલી. ૮૦

॥ ઢાલ ॥

રાગ મારૂણી

યોવન વેસઇ કૂંયર આવ્યા વરસ થયાં જવ આઠ રે;
રૂપકલા જોઈ મન મોહઇ બોલઇ કીરતિ ભાટ રે. ૮૧
કુમરજી રૂપભંડાર રે સૂર સુભટ તે ભજઇ અપાર રે;
રાજચિહ્ન અવધાર રે— આંકણી.
વડઉ પુત્ર ધનરાજ તે કહીઇ વટ દરસણુ લહઇ મરમ રે;
બુદ્ધિવંત નઇ પરઉપગારી જીવદયા કરઇ પરમ રે. કુ૦ ૮૨
સુખઇ સમાધિઇં રાજારાણી પામઇ અમરવિમાન રે;
સહૂ કુટુંબ મનિ શોક નિવારી દીજઇ નિતુ નિતુ દાન રે. કુ૦ ૮૩

લઘુવઇ રૂપઇં અતિ સોભાગી ભણુઇ ગુણુઇ નઇ વિનયભંડાર;
ઉપાધ્યા સામાચારી જે કરસ્યઇ તે કહસ્યઉં અધિકાર. સુ॰ ૧૧૭

॥ ઢાલ ॥

રાગ સામેરી.

ચિંતઇ ઉવજ્ઝાય અપાર એનુ હુવઇ શિથિ આચાર;
અમ્હે કરસ્યઉં એ પરિહાર આદરસ્યું મહાવ્રત ભાર. ૧૧૮
ઇમ ચિંતી કીધઉ ત્યાગ એક સયમ ઊપરિ રાગ;
શિથિની કિરિયા સવિ પાલઇ સયમનાં દૂષણુ ટાલઇ. ૧૧૯
સંયમ લિઇ હિવ વરદરાજ ભણુવાનો અછઇ અગાજ;
પાટણુ નયરઇ પધારઇ પરવરીયા મહુ પરવારઇં. ૧૨૦

દૂહા.

શ્રીવિનયદેવસૂરિ રાસનો બીજઉ કહ્યઉ પ્રકાસ;
ઋષિ મનજી હરખઇં કરી કહઇસ્યઇ તૃતીયપ્રકાસ, ૧૨૧

ઇતિ શ્રીવિનયદેવસૂરિરાસે દ્વિતીયઃ પ્રકાશઃ

આણંદ અતિઘણુ ઊપનઉ કહતાં નાવઇ પાર,
સારિગલંછન જેહનઇ તે જિન જય જયકાર. ૧૨૨

॥ ઢાલ ॥

કેદાર ગુડી.

સરસતિ સામિનિ વીનવઉં રે માગઉં એક પસાય;
સરસ વચન દિઉ સારદા રે ગાયઉં સદગુરૂ રાય. ૧૨૩
ચતુર નર સેવઉ શ્રીગુરૂરાય જિમ નિરમલ હોઇ કાય;
ધન સીનાદે માય. આંકણી
ભગવતિ ભારતિ મનિ ધરી રે સમરી સહગુરૂ નામ;
કહઉં પ્રકાશ ત્રીજઉ હવઇ રે આણી શુભપરિણામ. ચ॰ ૧૨૪
સંઘસવલ તમે સંભલઉ રે મન કરી થિર સુવિચાર;
ભણી ગુણી પંડિત થયા રે કહતાં હરખ અપાર. ચ॰ ૧૨૫

॥ ઢાલ ॥

દાન દીજઇ રે અવસર આદરઇ રે, એ ઢાલ.

ાચારિજ પ્રતિ ઇમ ભણુઇ રે થીગ્રક્ષ કરઇ વિચાર રે;
સદ્દહણા અભિનવી રે આગમ નહી અધિકાર રે. ૧૬૯
પરંપર કીજઇ રે સૂત્ર તણુઇ અનુસાર રે;
ામગછ હુવઇ રે આદરઉ રે સદ્દહણા અતિસાર રે. આંકણી.
ાથિ પાખી કિહી નહી રે ઔદીક તિથિ પરિહાર રે;
ા ચઉમાસું જાણ્યું રે નહી કિહી સૂત્ર મઝાર રે. શુ૦ ૧૭૦
પરંપર વરસઇ ત્રિણ્િ પૂનિમ સહી રે,
ઇ મનિ ઉહ્લાસ રે નવ પૂનિમ ઉથાપના રે.
પઇ ઇગ્યાર અમાંસ રે. શુ૦ ૧૭૧
ાઇ પડિક્કમણાં કહઇ રે અઠ્ઠાવીસ સુવિવેક રે;
ેવી કાઉસગ્ગ નવિ કરઇ રે ઇત્યાદિક ભેદ અનેક રે. શુ૦ ૧૭૨
વેજયદેવસૂરિ ઇમ ભણઇ રે સ્યઉ કીજઇ મનભાય રે.
ામે કહઉ તે ખરઉ સહી રે ઇમ ભાખઇ ગુરૂરાય રે શુ૦ ૧૭૩
સર જોઇ આદર[illegible] રે નૂતન[illegible] [illegible] માગ રે.
પાચારિજ ઇમ કહઇ રે આદરસ્યઉ જો[illegible] [illegible] રે શુ૦ ૧૭૪

॥ ઢાલ ॥

સાંનઇ સાંનની.

વિદેશઇ વિહાર [illegible] નાય [illegible] આવઇ છઇ.
ર મહોછવ કરઇ [illegible] [illegible] [illegible] આવઇ છઇ.
વેજયદેવસૂરિ [illegible] [illegible] [illegible] છઇ.
ઇ આઉખુ [illegible] [illegible] વિચાર છઇ ૧૭૫
મ ત્ર દીધા મન [illegible] આ[illegible] ઉ[illegible] છઇ.
ાજનઇ પદ [illegible] આચારિજ સુવિસાલ છઇ.
ાનઇ અનુસારઇ [illegible] શ્રી[illegible]
વેજયદેવસૂરિ અણુનણ [illegible]
અધિકાર [illegible] [illegible]
ાર કરઇ શ્રીવિનયદેવસૂરિ [illegible]

મછમંડણ રે ક્ષમાસાગર સૂરિવરૂ;
બહૂ દેશઇ રે સદહણા છઇ તેહની,
સહૂ ભવિયણ રે આન્યા માનઇ જેહની.

તૂટક.

જેહની આન્યા સહૂ માનઇ વાત સંભલિ એહવી,
શ્રીવિનયદેવસૂરિ સૂત્રનઇ બલિ સામાચારી કેરવી;
મનહરષ આણી ચિત્તિ જાણી મુનિ પરવારઇ પરવર્યા,
આવીયા અહમદાવાદમાહિ ગુણઇ કરીનઇ તે ભર્યા. ૨૦૪
તેહવઇ સમઇ રે સુધરમગછ ગુરૂ જાણીઇ,
શ્રીપાટણ રે હૂતા તિહાં વખાણીઇ;
એહવઉ હુઇ રે વિમલાચલ યાત્રા ભણી,
ક્ષમાસાગર રે પાંગરીયા તે મન ગિણી.
મનગણી કહીઇ હિદય લહીઇ આદિજિણવર ભેટીયા,
મન આસ પુહતી ચિત્ત હૂતી યાત્ર કરી મન હરખીયા;
શોભીયા કેતા દિન વિમલગિરિ ખભનયર પધારીયા,
હ સરાજ દોસી સુખ સેજાઇ રજનીઇ છઇ પોઢીયા. ૨૦૫

ચઉપઈ.

પીમાસાનઇ ત્રીજઇ માહિ ચડિઉ ચદ દેખઇ મુનિરાજ;
એહ સુપન દેખઇ મધ્યરાતિ ચિંતઇ મનિ ઉઠી સુપ્રભાતિ. ૨૦૬
ઇસઇ તિહાંકણિ આવી વાત આવ્યા ગછનાયક વિખ્યાત.
સંઘ સહૂ તિહાં સાહમા જાઇ મન હરખઇ પ્રણમઇ સહૂ પાય. ૨૦૭
કરી સજાઈ સંઘઇ ઘણી ક્ષમાસાગર આવ્યા ભણી.
ત્રીજઇ માહિ કાઢઇ સુગુરાય પીમાસા મનિ હરખ ન માય. ૨૦૮
શ્રીવિનયદેવ એહવઉ સુણી વિજયગછ આવ્યા ગુરૂ ભણી,
પાટણ નગરથકી પાગરિ રાજનગરિ આવઇ સંચરી. ૨૦૯
ખંભનગરથી પુહતા તેહ પાછલિ ગુરૂ આવ્યા છઇ જેહ.
બે ગછનાયક મિલીયા જામ ભવિયણ ભાવઇ કરઇ વખાણ. ૨૧૦

સંઘ સાખિઈ દીધઉં વિનયદેવસૂરિ નામ,
તિહાં ચઉવિહ સંઘઈ વાંદણાં દીધાં તામ. ૨૨૦
દરસણ પહઇરાવઇ ગાવઇ ગંધરવ ગીત,
મહિમા અતિ વાધઇ સુધરમગચ્છ વદીત;
સહૂ સંઘ પહઇરાવઇ આદર દેઈ માન,
મનોરથ ફલીયા દીધાં તિહાં બહુ દાન. ૨૨૧
ઇમ ઉછવ મહોછવ કીધા મનિ અભિરામ,
સહૂ સંઘ વઉલાવઇ પુહતા નિયનિય ઠામ;
શ્રીવિનયદેવસૂરિ શુદ્ધ પાલઇ,
દેશદેશઇ વિચરઇ કુમતિમારગથકી ટાલઇ. ૨૨૨

ચઉપઈ.

સંવત સોલ ક્યીસઇ છત્રીસ પ્રણમૂં વિનયદેવસૂરીસ;
અમ્મદાવાદિ ચઉમાસું રહિયા સંઘતણા બહૂ આદર લહિયા. ૨૨૩
દિવસપ્રતિઈ નિતુ હુઇ વખાણ શ્રીજિનવરની પાલઇ આણ;
જિનશાસન દીપાવઇ ઘણૂં ચઉમાસાનૂં થયઉં પારણું. ૨૨૪
માસકલપ કરી ગુરૂરાય ભવિયણ જનમન હરખ ન માઇ;
તિહાંથી શ્રીગુરૂ કરઇ વિહાર ગ્રામાનુગ્રામ મૂંકઇ સાર. ૨૨૫
આવ્યા શ્રીરાનેર મઝારિ વધામણી આવી તિણિંવાર;
નયર બરહાનપુર હરખઇ સહૂ શ્રાવક સાહમા આવ્યા બહૂ. ૨૨૬

દૂહા.

હયવર ગયવર બહૂ મિલ્યા રથતણઉ નહી પાર;
સુખાસણ પાલખી ભવિયણ બઇસઇ સાર. ૨૨૭
શ્રીવિનયદેવસૂરિનઇ નમઇ એ શ્રીગૌતમ હોઇ;
વદનકમલ બહૂ ઉલ્લસઇ શ્રીપૂજ્ય દેખી સોઇ. ૨૨૮
ધન ધન દિવસ સોહામણઉ વંદ્યા શ્રીગુરૂરાજ;
આણંદ અતિઘણુ ઉપનઉ સીધાં વંછિત કાજ. ૨૨૯
નયરમાહિ શુભ મહુરતઇ શ્રીપૂજ્ય કરઇ પ્રવેસ;
ઉપાસરઇ ગુરૂ આવીયા દિયઇ તિહાં ઉપદેસ. ૨૩૦

માલોમાદિ નાણિઉ પ્રેમ સસીકર સુરિજ રોગ્ય જેમ,
મદવમાનઉ કરઇ નિચાર અંતર કરતઉ નહી લગાર. ૧૪
સમાસાગર જેમ મંદેહ શ્રીવિનયદેવસૂરિ દાખ્યા તેહ;
માંસા આપણ એકક વાલા બ્રુપમાદિ જિમ સાકરભણ. ૧૫
નિજગાછનાયક કહ્યઉ એમ એણી વાતઇ મનનઇ છઇ તેમ;
૩ લાઉ રંગ આપણ્યઉ સડુસંઘ મનાવ્યા તણઇ. ૧૬
મોતગામ થઇ આણુ પુરિ કરઇ વિહાર વિજયગાછપતિ,
શ્રીવિનયદેવસૂરિ વિહાર કરંત પાટણનયર આવ્યા મહંત. ૧૭

દૂહા.

નગર નગર પ્રતિબોધતા સાથઇ બહુ પરિવાર;
[illegible] આ લિયા મધ પ્રતિ કરણ આચાર ૧
પાંગાર કરઇ અતિભલઉ કરતાં બહુ વિસ્તાર;
[illegible] જે [illegible] કહેવઉ તે અધિકાર. ૨
[illegible] લિહાં આણીય શ્રીશ્રીમાલીવંશ;
[illegible] ગુણ જાણી કુણિ [illegible]. ૩

॥ ઢાલ ॥

[illegible]

[illegible] સુરિમ ત પ્રતિક,
[illegible] નામ [illegible],
[illegible] પ્રતિ પ્રતિ [illegible],
[illegible] લેઇ [illegible]. ૧
[illegible] આપણ [illegible],
[illegible] આણુ [illegible],
[illegible] બહુ [illegible],
[illegible]. ૨
[illegible],
[illegible],

સંઘ સાખિઇ દીધઉં વિનયદેવસૂરિ નામ,
તિહાં ચઉવિહ સંઘઇ વાંદણાં દીધાં તામ. ૨૨૦
દરસણ પહિરાવઇ ગાયઇ ગંધરવ ગીત,
મહિમા અતિ થાયઇ સુધરમગછ વદીત;
સહુ સંઘ પહિરાવઇ આદર દેઈ માન,
મનોરથ ફલીયા દીધાં તિહાં બહુ દાન. ૨૨૧
ઇમ ઉછવ મહોછવ કીધા મનિ અભિરામ,
સહુ સંઘ વઉલાવઇ પુહુતા નિજનિજ ઠામ;
શ્રીવિનયદેવસૂરિ શુદ્ધ પાલઇ,
દેશદેશઇ વિચરઇ કુમતિઆરગથકી ટાલઇ. ૨૨૨

ચઉપઈ.

સંવત સોલ ફ્રીઇ છત્રીસ પ્રણમૂં વિનયદેવસૂરીસ;
અમ્મદાવાદિ ચઉમાસૂં રહિયા સંઘતણા બહૂ આદર લહિયા. ૨૨૩
દિવસપ્રતિઇ નિતુ હુઇ વખાણ શ્રીજિનવરની પાલઇ આણ;
જિનશાસન દીપાવઇ ઘણૂં ચઉમાસાનૂં થયઉં પારણૂં. ૨૨૪
માસકલ્પ કરી ગુરુરાય ભવિયણ જનમન હરખ ન માઇ;
તિહાંથી શ્રીગુરૂ કરઇ વિહાર ગ્રામાનુગ્રામ મૂંકઇ સાર. ૨૨૫
આવ્યા શ્રીરાનેર મઝારિ વધામણી આવી તિણિ વાર;
નયર બરહાનપુર હરખઇ સહૂ શ્રાવક સાહમા આવ્યા બહૂ. ૨૨૬

દૂહા.

હયવર ગયવર બહૂ મિલ્યા રથતણુઉ નહી પાર;
સુખાસણ પાલખી ભવિયણ બઇઠા સાર. ૨૨૭
શ્રીવિનયદેવસૂરિનઇ નમઇ એ શ્રીગૌતમ હોઇ;
વદનકમલ બહૂ ઉલ્લસઇ શ્રીપૂજ્ય દેખી સોઈ. ૨૨૮
ધન ધન દિવસ સોહામણુઉ વંદ્યા શ્રીગુરૂરાજ:
આણંદ અતિઘણુ ઉપનઉ સીધાં વંછિત કાજ. ૨૨૯
નયરમાહિ શુભ મહૂરતઇ શ્રીપૂજ્ય કરઇ પ્રવેસ;
ઉપાસરઇ ગુરૂ આવીયા દિયઇ તિહાં ઉપદેસ. ૨૩૦

શ્રીપૂજ્ય [illegible] નહી પાર એ,
જિહાં [illegible] દરસ [illegible] અપાર એ. ૨૩૫
[illegible]
[illegible] એ.
[illegible] એ.
[illegible] એ.

ત્રૂટક.

[illegible] કરી,
[illegible] કરી,
[illegible] હદી
[illegible]
[illegible],
[illegible],
[illegible] નહી પાર એ,
[illegible] શ્રીપૂજ્ય [illegible] દરસ અપાર એ. ૨૩૬

॥ ઢાલ ॥

સાયબ મધુ પૂજ્યએ, એ ઢાલ.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] મ૦ ૨૩૭
[illegible] મ૦
[illegible] મ૦ ૨૩૮
[illegible] મ૦
[illegible] મ૦ ૨૩૯
[illegible] મ૦
[illegible] શ્રીપૂજ્ય [illegible] મ૦ ૨૪૦

पाठकनिंबयविजयविरचित

विद्यासागरसूरि रास.

પ્રણમી શ્રીગુરુદેવના નિજગુરુ સમરી નામ,
ગણપતિના ગુણ વરણવું શુભમતિ પ્રતિ હિત કામ. ૧

પ્રથમ આદિ પરમેશ્વર ધ્યાયા સીમંધરસ્વામિ,
શ્રીઉદયસાગરસૂરીસરુ બલિ ધ્યાયા વિસરામ. ૨

ગુરુ બહુ ગણનાયકતણાં કહિતાં નાવે પાર,
અલ્પબુદ્ધિથી વરણવું સાંભળજો નરનારિ. ૩

॥ ઢાલ ૧ ॥

દેશીની.

જંબૂદ્વીપ સોહામણો ભરતક્ષેત્ર સિરદાર, સોભાગી૦
પાંચસેં છવીસ જોજન ષટકલા માન કરો નિરધાર. સો૦
ગણપતિના ગુણ ગાયસ્યું. આંકણી. ૧
બત્રીસસહસ દેશ તેહમાં રૂડો દેશ હાલાર, સો૦
નવુનગર તિહાં જાણીઇ સકલપુરે શિણગાર. સો૦ ગણ૦ ૨
જામ તમાચીજી અધિપતી ન્યાયે પાલે રાજ; સો૦
વરણ અઢાર સુખીઆ વસે કરતા નિજ નિજ કામ સો૦ ગણ૦ ૩

સુખ વિહારેં વિહરતા સૂરતિપુર સિણગારઃ
આવ્યા મન મોદેં કરી વાંદેં બહુ નરનારિ.

॥ ઢાલ ૩ ॥

પ્રભુ જિરાજ રે નંદન, એ દેશી.

સાહમેલા આડંબરેં વાજ્યા ઝાંગી ઢોલ;
સોહ વગાવેં સોહલા સહિરેં છાકમછોલ.
શીહલી પરભાવના કરેં સાહ ખુસીહાલ;
પંચસબદાં વાજેં ઘણાં હરખ્યા બાલગોપાલ.
શુભ થાનક જાણી કરી બેઠા સહિ ગુરૂ ધ્યાન.
ચક્રેસરી આરાધવા મંત્રનો અનુમાન.
સમરણ કરતાં નિશિ સમે આવી ચક્રેસરીદેવ.
કહે પદવી દેઓ તુમેં જ્ઞાનનાગરને હેવ.
નિસુણી ગુરૂ હરખિત થયા ધ્યાન ન પૂરૂં કીધ.
આવી બેઠા પાટે [illegible] ધરેનની [illegible]
[illegible]
[illegible]

મહીયલમાં ઇમ વિચરતાં પહુતા દક્ષણ દેશ;　　સ૦
અતિ આડંબરથી કરે જાલણાપુર પ્રવેશ.　　સ૦ જિ૦ ૭

સઘ કરે પરભાવના ઘણાં ગીત નેં ધ્યાન;　　સ૦
ઓચ્છવ કીધા તિહાં ઘણાં દીધા આદર માન.　　સ૦ જિ૦ ૮

નાસ્તિકવાદી તિહાં બુઝવ્યા કીધા શ્રાવક નામ;　　સ૦
જિનશાસન ઉદ્યોત થઈ વાધ્યા ધરમના કામ.　　સ૦ જિ૦ ૯

બુરહાનપુર સઘની વીનતિ આવી તિણિ વાર;　　સ૦
પૂજ્યજી વહિલા પધારજો અમ મનિ હરખ ઉદાર.　　સ૦ જિ૦ ૧૦

લાભ જાણી તિહાં આવીઆ અનુક્રમિં કરતા વિહાર;　　સ૦
નગ નહુ માહમા ગયા કીધા ઉછવ સાર.　　સ૦ જિ૦ ૧૧

દુકકમત પરિચય હતો બુરહાનપુરમાં જેહ;　　સ૦
રજકોડ જિમ નાઠી ગયો સૂરિ કુમની તેહ.　　સ૦ જિ૦ ૧૨

કનકાબાદ તિહાં બુઝવ્યા ટાલ્યા મન સંદેહ;　　સ૦
સિંહાસનરક નજરાવિને મૂર અરથ ધરિ નેહ.　　સ૦ જિ૦ ૧૩

[illegible] નહુ મહુ રીઝવી આવ્યા અતરીખ જાત;　　સ૦
[illegible] તેહી કરી કીધા નિરમલ ગાત.　　સ૦ જિ૦ ૧૪

[illegible] વખાણ,　　સ૦
[illegible] બહુલ કરી [illegible].　　સ૦ જિ૦ ૧૫

[illegible] આવ્યા [illegible];　　સ૦
[illegible] સાનકુલ દીધું મન આણંદ.　　સ૦ જિ૦ ૧૬

[illegible] મુકામ,　　સ૦
[illegible].　　સ૦ જિ૦ ૧૭

દુહા.

[illegible],
[illegible].　　૧

મુખ વિહારેં વિહરતા સૂરતિપુર સિણગાર;
આવ્યા મન મોદેં કરી વાંદેં બહુ નરનારિ. ૨

॥ ઢાલ ૩ ॥

પ્રણમું જિરજ રે નંદન, એ દેશી.

[illegible]દા આડંબરેં વાજતા ઝંગી ઢોલ;
વજાવેં મોહકા મહિરેં છાકમછોલ. ૧

[illegible]ની પરભાવના કરેં સાહુ ખુસીહાલ;
[illegible]મદાં વાજેં ઘણાં હરખ્યા બાલગોપાલ. ૨

થાનક જાણી કરી બેઠા મહિ ગુરૂ ધ્યાન;
[illegible]રી આરાધવા મંત્રતણું અનુમાન. ૩

[illegible]ણ કરતાં તિણિં સમેં આવી ચક્કેસરીદેવ.
પદવી દેજ્યો તુમે જ્ઞાનસાગરને દેવ. ૪

[illegible]ણી ગુરૂ હરખિત થયા ધ્યાન સંપૂરણ કીધ;
[illegible] બેઠા પાટીઇં દેશના ધરમની દીધ. ૫

[illegible]વે સંઘ સહુ મલી એમ કરે અરદાસ.
[illegible] [illegible] [illegible] ૬

[illegible]

[illegible] ૭

[illegible]

[illegible] ૮

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ૯

. કરે ઉછવ સારા ખરચે ધન સુવિચારા રે;
: તિહાં વાજિત્ર વાજે નાદિં અંબર ગાજે રે. મન૦ ૧૦

.દાસ સવાઈ બંધવ જીવણ સવાઈ રે;
ના સાધ તેડાવે અસન વસન વહિરાવે રે. મન૦ ૧૧

છસ્થ રૂડા કીધા નવ ખંડમાં જસ લીધા રે;
નેં દાન દેવાઇ સાધીનેં પહિરામણી થાઇ રે. મન૦ ૧૨

. તિહાં ઉછવ અનેક વાંધ્યા ઘણાં વિવેક રે;
નેં સંઘ સહુ વદે ભવભવ.પાપ નિકંદે રે. મન૦ ૧૩

દૂહા.

પાટ પયોધર થાપીઆ શ્રીઉદયસાગરસૂરિ;
વિધિપક્ષ ગછપતિ દીપતા નામેં સુખ ભરપૂર. ૧

ધન ધન સહુકો કહેં હરખ્યા ભવિજન વૃંદ;
આચારજ ચઢતી કળા ગ્રહગણમાં જિમ ચંદ. ૨

॥ ઢાલ ૫ ॥

સાંભલીઓ ઋષિ હરખી આયખી રે, એ દેશી.

:ગુરૂ કહે શ્રીસંઘ આગલે રે શ્રીવિદ્યાસાગરસૂરીસ;
અમાહરો અમેં જાણ્યો ઢુંકડો રે સુતધી વિનવાવીસ. ક૦ ૧

કારણ અનુસરણ આદરસું અમે રે ધરસું શ્રીજિનધ્યાન;
.ધરની સેવા કરજો તમે રે દેજ્યો અતિ સનમાન. ક૦ ૨

રજીનઇ શ્રીગછપતી કહે રે સાંભળો જી સુવચન;
ચિગછની ગાદી મોટકી રે કરજો તાસ પતન. ક૦ ૩.

શ્રી શાસન દીપાવજો રે ધરજો ધરમની ધ્યાન;
અમારી ચિતમાં ધારજો રે તુમે હો ચતુર સુજાણ. ક૦ ૪

:સાગરજીને તેડીઆ રે ક્ષમાસાગર ગુમસીદ;
:સાગરજી પણ આવીયા રે સહુને રાજી કીધ. ક૦ ૫

અનુક્રમેં ચ્યારે સરણાં આદરી રે કીધો અણસણ સાર;
ચોરાસી લાખ જીવાજોનિ ખમાવીયા રે પચખ્યા ચ્યાર આહાર. હ૦ ૬

અઢાર પાપથાનક આલોઇઆ રે આલોયા અતીચાર;
ચતુર્વિધ સંઘ તિહાં આપેં સૂપડી રે વારૂ વિવિધ પ્રકાર. હ૦ ૭

આઠ સહસ ઉપવાસ તિહાં કહ્યા રે અડમ છઠ્ઠમ અનેક;
નવ લાખ નવપદ ગણુત્રા કહ્યા રે યાત્રા દાન સુવિવેક. હ૦ ૮

ઇણિ વિધિ આપી સંઘે સૂપડી રે અંતસમય અવધાર;
ત્રિણિ દિવસનું અણસણ પાલિને રે દેવગતિ લહે શ્રીકાર. ૯

દૂહા.

કારતક સુદિ દિન પંચમી મંગલવાર સનૂર;
તે દિન સુરપદવી લહેં શ્રીવિદ્યાસાગરસૂરિ. ૧

આવેં સંઘ ઉતાવળો નિસુણી ગુરૂ નિરવાણિ;
આંખિ બહૂ આંસૂ ઝરેં ધરેં દુખ્ખ અસમાન. ૨

સામગ્રી સઘલી કરે નિરવાણોછવ કાજ;
કેસર કસ્તૂરી પ્રમુખ લ્યાવે સઘલો સાજ. ૩

॥ ઢાલ ૬ ॥

બટાઊની દેશી.

શ્રીવિદ્યાસાગર સૂરીસરૂ રે પહુતા અમરવિમાન,
સંઘ સહૂ મલી આવીઓ મન ધરતો દુખ અસમાન રે;
કરતો ગુરૂના ગુણગ્યાન રે સેવામાં સહૂ સાવધાન રે. ૧

સહિ ગુરૂજી ચિતમાં સાંભરે રે વિણુવિણુમે સો સો વાર રે,
જે હુંતા જગત આધાર રે જસ દરસણથી સુખકાર રે;
લહીઇ નવનિધિ સાર રે. સહિ૦ ૨

ઇકવીસ ખંડી માંડવી રે કીધી અતિહિ ઉદાર,
સોવન સરિખી ઝલહલેં બહૂ ખરચી ધન સુવિચાર રે;

ઊપર થઞ્જનો વિસતાર રે લહેકે વિવિધ પરકાર રે.
મોટી અતિહિ મનોહાર રે. સહિ૦ ૩

પવિત્રજલેં સ્નાન કરાવિને રે પહિરાવે પટકૂલ સાર,
કેસર સુકડ મૃગમદેં ચરચે સરીર ઉદાર રે;
મુખ જંપે જયજયકાર રે સોવનકૂવે અધિકાર રે,
વધાવે બહુ નરનારિ રે. સહિ૦ ૪

માંડવીમાંહિ બેસારીઆ રે ગછપતિ વિદ્યાસુરેશ,
વાજિત્ર વાજે અતિઘણું પંચશબ્દતણું સુવિસેસ રે;
સુરતિબંદિરના અસેસ રે માણસ મલીઆ લાખેસ રે,
તિમ વલી બહુલ નરેસ રે. સહિ૦ ૫

પાંચસેર કૃષ્ણાગર તિહાં રે સૂકડ મણ ઓગણીસ,
અંબર ચૂઆ અતિઘણા કપૂર તોલા બાવીસ રે.
કસ્તુરી તોલા તીન રે [illegible] સેર [illegible] રે સહિ૦ ૬

અગનિ[illegible]માંહે [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] વલી [illegible]
તિહાં કેદન કરે [illegible]
[illegible] સહિ૦ ૭

[illegible]
[illegible]
નિત્ય નિત્ય પ્રતે [illegible]
[illegible] સહિ૦ [illegible]

સ્નાન કરી [illegible]
ગુરૂચરણની [illegible]
તિહાં [illegible]
[illegible]

ઊપર ધજનો વિસતાર રે લહેકે વિવિધ પરકાર રે.
મોટી અતિહિ મનોહાર રે. સહિ૦ ૩

પવિત્રજલેં સ્નાન કરાવિને રે પહિરાવે પટકુલ સાર,
કેસર સુકડ મૃગમદે ચરચે સરીર ઉદાર રે;
મુખ જંપે જયજયકાર રે સોવનફૂલે અધિકાર રે,
વધાવે બહુ નરનારિ રે. સહિ૦ ૪

માંડવીમાંહિ બેસારીઆ રે ગછપતિ વિદ્યાસૂરેશ,
વાજિંત્ર વાજે અતિઘણાં પંચશબ્દતણાં સુવિસેસ રે;
સુરતિમંદિરના અસેસ રે માણુસ મલીઆ લાવેસ રે,
નિમ વડી અહુલ નરેસ રે. સહિ૦ ૫

પાચસેર કૃષ્ણાગર નિહાં રે સુકડ મણ ઓગણીસ,
અંબર કુઆ અતિઘણુઃ કપૂર તોલા ચાલીસ રે.
કસ્તૂરી તોલા તીન રે નવ સેર ચોવાન રે સહિ૦ ૬

અલનિ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] સહિ૦ ૭

અતિઆગ્રહ જાણી કરી આવ્યા સૂરતિમાંહિ;
શ્રાવક સામહીએ કરે ચિત્તમાં ધરી ઉછાંહ. ૩

શુભવેલા શુભદિન ઘડી કીધો સદિર પ્રવેશ;
દે મધુરી મુનિ દેશના ભાવિક સુણે વિશેસ. ૪

ઇક દિન તિહાં બાંભણ મલ્યા કરવા વાદ વિચાર;
સહિ ગુરૂ પાસે આવીઆ ધરતા ગર્વ અપાર. ૫

ગુરૂ બોલ્યા ભલી ભાંતસું તર્કશાસ્ત્રના બોલ;
મદ ગાલ્યા વાડવતણા આમ્રતણી પરિ ચોલ. ૬

ગુણ ગરૂ ગછેસરતણાં કહિતાં નાવે પાર;
સુમતિ ગુપતિ નિત સાચવે પાલે પંચાચાર. ૭

॥ ઢાલ ૮ ॥

ઉદયાપુરની નારિ પૂંગલરી પદમણી, એ દેશી.

હવિ ચતુર કરી ચોમાસ સૂરતિથી સાંચર્યા, માણુરાજ.
ઘણા સાધુતણો પરિવાર ભલીપરિ પરવર્યા. મા૦
શ્રીકાલિકાજીની યાત્ર કરણ મનમોહનુ, મા૦
ચાલ્યા [illegible] ગુરૂ [illegible] નગર વિનોદસુ. મા૦ ૧

થાનાજી [illegible] નાન્દોદ્યા યુગતિસુ, મા૦
[illegible] ડભોઇમ શ્રાવક કરિ વિગતિસુ, મા૦
ગુરૂ દેતા [illegible] પ્રતિબોધ ઘણ પાવન કરિ, મા૦
નિસુણી જંવપાણી ગુરૂવાણી હીયડે ધરિ. મા૦ ૨

ઇમ અનુક્રમિ કરતા વિહાર પધાર્યા વડોદરે, મા૦
તિહાં દેવચંદ ગુન તેજપાલ વિવિધ ઉછવ કરે; મા૦
હવે [illegible] થઇ કાલિકાજીની યાત્રા કરી, મા૦
વલી [illegible] આવ્યા દેવ કિ [illegible] ધરી. મા૦ ૩

[illegible] શ્રીસંઘ મલી તિહાં તેડવા આવીઆ, મા૦

રહી તિણિ ગામ શ્રાવક વંદાવીઆ; માо
વળી વળી કરેં મનોહાર કિ શુભ અવસર લહી, માо
ર સફલ કરી અમ આસ ચોમાસું ઇહાં રહી. માо ૪
| અવસરે આવી શ્રીરાજનગરની વીનતિ, માо
ય આવો આણે દેશ સૂધા પંચ મહાવ્રતી; માо
છોજી ચતુર સુજાણ માને મોટા મહીપતી, માо
જૈનતણા સુલતાન કિ ગિરૂઆ ગછપતી. માо ૫
અંચલગચ્છ સિણગાર કિ વીનતી માનજો, માо
શ્રીસંઘની અરદાસ કિ દિલમાં આણજો; માо
વાંચીને તતકાલ કિ વહિલા પધારજો, માо
સંતપુરૂષ સિરદાર કિ લાજ વધારજો. માо ૬
આગ્રહ જાણી પૂજ્ય તિહાંથી પાંગરે, માо
વ્યાશ્ અનુક્રમેં રાજનગરની પરિસરિં; માо
આગલથી તતકાલ વધામણીઆ ગયા, માо
મિલી ગુરૂ આગમ શ્રાવકજન હરખિત થયા. માо ૭
તિ આડંબરસું પેસારા ઉછવ કર્યા, માо
રાસીગછના સાધ શ્રાવક મિલટ ભર્યા; માо
સાહતણા ચોપદાર તે સાહમા આવીઆ, માо
જરથને ઘોડા પાલખી વહિલ લાવીઆ. માо ૮
ઘાદલને ભેર ભુંગલ પચશબ્દા વાજતે, માо
નિશાન સરણાઈ ઢોલ નગારા ગાજતે; માо
દીન માન ને આદરમાન નગરમાંહિ વિસ્તર્યાં. માо
યાચકને દીધા દાન અતિઘણો ઉછવ ભર્યાં. માо ૯
ઈણિપરિ ગોરિં મહાણ પધાર્યા ઉપાસરે, માо
આવીને બેઠા નવલ સિંહાસણ ઉપરે; માо
તિહાં ભગવાન ગુરૂ પસાય ભલી પરિ જાણીએ, માо
વળી હરખચંદ મુનિ ભીમચંદ વદિમ વખાણીએ. માо ૧૦

॥ ઢાલ ૧૦ ॥

રાગ, ધન્યાશ્રી

ગાયા ગાયા રે મેં પરમ પટોધર ગાયા;
શ્રીઉદયસાગરસૂરીસર સાહિબ પૂરવપૂન્યેં પાયા રે. ગાયા૦ ૧
શ્રીઅંચલગચ્છપતિ તેજેં દિનમણિ જગ યશપડહ વજાયા;
એ ગુરૂના ગુણગ્રામ કરંતા પુન્યભંડાર ભરાયા રે. ગાયા૦ ૨
શ્રીવિદ્યાસાગરસૂરીસ પટોધર શ્રીઉદયસાગરસૂરી રાયા;
સંપ્રતિકાલે સુરતરૂ સરષા દિનદિન તેજ સવાયા રે. ગાયા૦ ૩
સંવત ૧૭૯૮ વા વરષે પોસ દશમ સોમવારેં;
ગચ્છપતિના ગુણ વર્ણન કીધા ચોમાસ રહી અંજારેં રે. ગાયા૦ ૪
મેરૂલાભ વાચકપદધારક શુદ્ધસિદ્ધાંતી કહાયા;
જ્ઞાન ક્રિયા ગુણ પૂરણ ભરીયા પૂજ્યના માન સવાયા રે. ગાયા. ૫
શિષ્ય તેહના સહજસુંદરવાચક સીતલપ્રકૃતિ સુહાયા;
રાગ દ્વેષ ન મલે કોઈ સાથેં સહુકોને મન ભાયા રે. ગાયા. ૬
તસ પદ સેવક વાચક 'નિત્યલાભેં' ગચ્છપતિના ગુણ ગાયા;
ગુરૂસેવા કરતાં નિત્ય લહીઇ નવનિદ્ધિ રિદ્ધિ સવાયા રે. ગાયા. ૭

ઇતિ શ્રીપૂજ્યભટ્ટારકશ્રી૧૦૮ શ્રીઉદયસાગરસૂરીશ્વરાણાં પટ્ટાભિષેકાધિકારસ્તન્મધ્યે પૂજ્યભટ્ટારકશ્રીવિદ્યાસાગરસૂરીશ્વરાણાં નિર્વાણોચ્છવાધિકારશ્ચરિત્રસ પૂર્ણમ્ ॥

॥ ॐ ॥

कविसुखसागरविरचित

वृद्धिविजयगणिरास.

રાગ ગોડી.

જંબૂદીપ મઝારિ, એ દેશી.

પ્રેમે પ્રણમી પાય ધ્રુવિસજિનતણા;
જગનાયક જગહિતકર એ. ૧

સિર ધરે જેહની આણ સકલ સુરાસુરા;
આદર આણી અતિઘણો એ. ૨

વલી રે સરસતિ માય પાયકમલ નમી;
જેહથી મતિ અતિ પામીઇ એ. ૩

ગાઉં ગુરૂગુણ રાસ આસ ઉમાહલો;
એ માહરો પૂરણ કરો એ. ૪

તે ધન દિહાડો આજ કાજ સઘલ સીઝઈ;
શ્રીગુરૂના ગુણ ગાવતાં એ. ૫

સતરસ સહસ ગુજરાતિ દેશ તે સોહિઇ,
ભરથખેત્રમાં અતિભલો એ. ૬

જિહાં શ્રીસંખેસરપાસ આસ ભવનતણી;
પૂરણ ચિંતામણિસમો એ

જિહાં અણહલપુર સાર ભાવી શ્રાવક;
વ્યવહારી નિવસે ઘણા એ

શ્રીપંચાસરપાસ પાસ નારિંગપુરવર;
કોકો ભાભો વંદીઈ એ.

વર્દ્ધમાન વડવીર શાંતિજિનેસર;
સુપાસ ચંદપ્રભ વંદીઈ એ. ૬

શ્રીચિંતામણિપાસ તિમ મનમોહન;
વાડીપાસ જિનેસરૂ એ. ૭

નેમીસર ને મલ્લી સામલપાસજી;
સેરીસેરી જિનવરા એ. ૮

જિનવર થંભણપાસ વાસવ વંદિયા;
જયવંતા જગિ જિનવરા એ. ૯

ઇત્યાદિક બહુ તીર્થ દેવ દેહરાસવિ;
દીઠે પાતિક સવિ ટલે એ. ૧

॥ ઢાલ ॥

કપૂર હોય અતિ૦ એ દેશી.

તે ગુજ્જરધરદેશમા રે દેશભલો ધાંણધાર;
પાલણપુરમાં સોહીઇ રે પાલણપાસ વિહાર રે;
ભાવે સુણયો થઈ સાવધાન.

મૂડો અપ્પન આવતાં રે પૂગી જિહાં મણ સોલ;
અહનિસિ ઇમ જિનભગતિની રે હુંતી ચાકમચોલ રે. ભા૦

જિહાં તારણગિરિ રૂયડો રે તારંગો ઇતિ નામ;
અજિતજિનેસર રાજીઉ રે પ્રસાદ અતિ ઉદ્દામ રે. ભા૦

છયલ છબીલા જન ઘણા રે નિવસેં નાગરલોક;
આદિજિનેસર દેહરૂં રે પ્રણમેં પ્રેમેં લોક રે. ભા૦ ૪

તે વડનગરને ઢુંકડું રે ડાભલા નામે ગામ;
લોક ઘણા સુખીયા તિહાં રે વસતા વારૂ ઠામ રે. ભા૦ ૫

વડવખતી વિવહારીઉ રે પર્ગટમલ પોરવાડ;
આણંદસાગર આણંદ કરૂ રે પૂરે કુટુંબનાં લાડ રે. ભા૦ ૬

પરણી ઘરણી તેહની રે કરણી અતિ સુકુમાલ;
ઉત્તમદે નામે ભલી રે વિલસેં સુખ અસરાલ રે. ભા૦ ૭

અનુક્રમેં આવી ઉપનો રે તસ કુખેં પુન્યવંત;
પામી પરમ પ્રમોદસ્યૂં રે લહે દોહલા ગુણવંત રે. ભા૦ ૮

વીસલનગર માહે અછે રે મોટો કુલ મોસાલ;
ઉત્તમદે તિહાં આવીયાં રે જાંણી ગર્ભ સુકુમાલ રે. ભા૦ ૯

શુભ સંવચ્છર સુભદિને રે શુભ દિવસેં શુભ લગ્ન;
જાયો જાયો ગુણિજને રે નંદન હર્ષ નિમગ્ન રે. ભા૦ ૧૦

જન્મમહોછવ કરી ઘણો રે પોષી સવિ પરિવાર;
નામ ઠવ્યું દિન બારમેં રે લોઘો નામે કુમાર રે. ભા૦ ૧૧

જિમ આરામ વાધતો રે શોભેં ચંપક છોડ;
તિમ કુંયર દિવસેં વધઇ રે પૂરે ઇમ નાના કોડ રે. ભા૦ ૧૨

માતા મનોરથ અતિઘણો રે વધેં સુતનેં દેખિ;
તાત પ્રમુખ સવણાં સવે રે પરખે પુણ્યવિશેષ રે. ભા૦ ૧૩

આઠ વરીસો જવ થયો રે તવ મૂકે નિસાલ;
બુદ્ધિ પ્રમાણેં શિખીયો રે બહુ વિજ્ઞાન વિસાલ રે. ભા૦ ૧૪

લઘુવયથી સોભાગીઓ રે ન કરે કાંઇ અનાય;
વિનય વડાંનો બહુ કરે રે સહુને આવે દાય રે. ભા૦ ૧૫

॥ ઢાલ ॥

નમો ૨ મનક મહામુની, એ દેશી.

અનુક્રમેં એક દિન વાંદીયા શ્રીતપગચ્છ મહાભાગ રે;
કવિ શ્રીસત્યવિજયગણી વયરાગી વડભાગ રે. ૧

સુણયો સહુ ચિત્ત આંણીનેં તસ મુખથી સુણે વાંણી રે;
નરભવ અતિ દોહલો લહ્યો દસ દષ્ટાંતે પ્રાંણી રે. સુ૦ ૨

એહ અનાદિ સંસારમાં ધરમરયણ તે રોહિલું રે;
લહવું કોઇકિ પુન્યથી જેહથી સિવપદ સોહિલું રે. સુ૦ ૩

સુગુરૂ સામગ્રી દોહિલી દોહિલું શ્રુતતણું સુણવું રે;
સદ્દહણા વલી દોહિલી તત્વજ્ઞાનનું ભણવું રે. સુ૦ ૪

કર્મ શુભાશુભ જે કરે ભોગવેં તસ ફલ એક રે;
પરભવ જાવે એકલો જિહાં નહી કિસ્યોય વિવેક રે. સુ૦ ૫

જિમ મેલે તીરથ મિલેં વિણજ કરણની ચાહ રે;
લાભ અલાભ લહી કરી નિજ ૨ ઠામ તે જાય રે. સુ૦ ૬

જિમ અંગુલી મિલી ભોજનેં રસ લેવેં થઇ ભેલી રે;
તિમ સુખ વિહંચવા સહુ મિલેં પણિ દુખની નહી વેલી રે.સુ૦ ૭

સયણકુટંબ સવિ કારમું કારિમું તન ધન ગેહ રે;
પ્રેમસુપન પરિ સર્વનો અંતિ આપે છેહ રે. સુ૦ ૮

સ્વારથ રાગી સહુ અચ્છે સર્વ સર્યે છેહ દાવે રે;
ધર્મ વિના કોઇ જીવનેં શરણો જે ઇમ જિન ભાપેં રે. સુ૦ ૯

તે ભણી ધર્મ આરાધીઇ અધિક ૨ સુખ હોવે રે;
જેહ અનાદિન સંચીયા કર્મતણા મલ ધોવે રે. સુ૦ ૧૦

ચારિત ભવજલ તરણનું એ મોટું વડ જિહાજ રે;
ઇહભવિ પરભવિ હિત કરે સીઝે સઘલાં કાજ રે. સુ૦ ૧૧

ઇણિપરી ઉપદેશ સાંભલ્યો ભાવ્યો મનમાં તેહ રે;

ચિંતે ચૂંપ ધરી ઘણું ચતુરાઈનો ગેહ રે મુ૦ ૧૨
કહે ગુરૂને ગહઈ ચારિત્ર મુઝને દીજે રે;
તવ કહે શ્રીગુરૂ તેહને કામ વિચારિને દીજે રે મુ૦ ૧૩
સયણ સંબંધીની આગન્યા હોઈ દીજે કામ રે;
તો જિનશાસનની હોઈ વધતી અતી બહુ મામ રે. મુ૦ ૧૪

॥ ઢાલ ॥

આનંદસ્યૂં રાજ આવે, એ દેશી.

મનમાં હરી એમ વિચારી ઘરિ આવિ પૂછે પરિવારિ; ૧
તેહ નિસુણી કહે તવ સયણાં સ્યૂં બોલ્યાં એહવાં વયણાં.
તુમ્હો છો અમને ઘણું વાહલા સ્યૂં બોલો છો એહ વાલા; ૨
હવણાં છે વય તુમ બાલા છોડી દેઉ યોગના ચાલા.
અમ મનના મનોરથ પૂરો સંસારે હોઈ સૂરો; ૩
તે સંયમ લેવા ચાહો લેઈનિઈ જે નરવાહો.
તવ બોલે કુમર સોધો વાહલો સુઝ સુહપનિ સોધો; ૪
સ્યૂં વિષનિંદમાં ઉધો તુમ્હે તત્વજ્ઞાનને રૂધો.
મેં નિસુણી ગુરૂની વાંણી મેં સંયમ લેવુ જાણી; ૫
હવે લોભ ન રહસ્યે તાણી ચારિત્ર છે ગુણની ખાણિ.
પરિણામે તો શિવસુખ આપે બોધિબીજ ગુણ તે થાપે. ૬
[illegible]

[illegible]

પુણ્યપેત્ર પાટણુનેં પાસેં તિહાં શ્રાવક આવેં ઉલ્હાસેં;
દિષ્યાનો ઉચ્છવ કીધો તિહાં ચારિત્ર ચૂંપઇ લીધો. ૧૦

સ શ્રીસત્યવિજય કવિરાજ તસ હાથે દિષ્યા છાજ;
કપૂરવિજય વડા ચેલા સુંપ્યા કરી તેહને પહીલા. ૧૧

વલી કુશલવિજય કવિ વારૂ વિનયીને જેહ દીદારૂ;
એહ માંણુ શોભાધામ દીધું વૃદ્ધિવિજય તસ નામ. ૧૨

એવે માંડ્યો એમ અભ્યાસેં જિમ થાવા શાસ્ત્ર પ્રકાસેં;
ગુરૂ ચરણુકમલ નિત સેવેં વલી જુહારેં તીરથ દેવેં. ૧૩

સિદ્ધાંતના યોગ આરાધેં દેખી શ્રાવકનાં મન વાધેં;
ગુરૂજી પણુ દેખી હરખેં મનમાં વિનતી કરિ પરખેં. ૧૪

ગચ્છનાયક પાસેં દિષ્યા દેવરાવી સીખવે શિષ્યા;
વલી સકલ યોગ વહરાવેં કર્મગ્રંથ વીચારિ સીખાવેં ૧૫

દૂહા.

પંડિતપદ દેવરાવીઓ પાસેં રહી ગુરૂરાજ;
શિષ્યાદિક કરી સુંપીયા જાંણે જિમગ્યું રાજ. ૧

ભાવી શ્રાવક શ્રાવિકા જનને દાખે ધર્મ;
ભણે ભણાવેં અતિઘણું સમજાવે સર્વે મર્મ ૨

॥ ઢાલ ॥

સત્યવિજય કવિરાજીયા મનમોહન મેરે જાંણી નિજ વૃદ્ધભાવ; મન૦
પાટણુસહર પાવન કરે મન૦ ધરતા સમતાભાવ. મન૦ ૧

પાસેં વૃદ્ધિવિજય કવિ મન૦ સેવ કરે નિસદીસ; મન૦
વિનય વૃત્તિ બહુ સાચવે મન૦ લહી ૨ નામેં સીસ. મન૦ ૨

સંઘ સકલ રાજી રહેં મન૦ ને સુણેં ગુરૂની વાંણી; મન૦
અનુક્રમેં સત્તર પચાવને મન૦ પાંમ્યો તે નિરવાણુ. મન૦ ૩

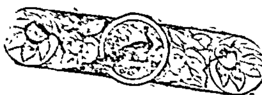
સેવા કીધી અતિઘણી મન૦ ગુરૂની તેહ સુસીસ; મન૦

જિણે ગુરૂ આરાધ્યા નહીં મન૦ તે અનરથના ઈસ. મન૦ ૪
સુજસ સોભાગ લહે ઘણું મન૦ ગુરૂનામેં સુખ થાય તો; મન૦
પાટણસહરમાંહિ ઘણું મન૦ માને જિનસમુદાય તો. મન૦ ૫
કરે વિહાર મનમોદસ્યૂં મન૦ ધરણિ ચિત ગામોગામિ તો; મન૦
યથાસકતિ સંયમ વહે મન૦ માન લહે બહુ ઠામ તો. મન૦ ૬
સંધારો સવિ તેહનો મન૦ કરતાં એમ વિહાર તો; મન૦
વલી પાટણમાં આવીયા મન૦ કરે ચોમાસ બે ચાર તો. મન૦ ૭
ઇમ બહુ સાધન સાધતાં મન૦ કરે જનને ઉપગાર તો; મન૦
અનુક્રમેં સતરઉગણોત્તરિ મન૦ કરે ચોમાસ જ સાર. મન૦ ૮
કાર્તિક વદિ ચઉદસિતણો મન૦ કરી ઉપવાસ ચોવીહાર તો; મન૦
પાખી પર્વ આરાધીઓ મન૦ કરી સઝાય ઉદાર તો. મન૦ ૯

॥ ઢાલ ॥

મનોહર હરણ રે, એ દેશી.

હવિ પ્રભાતિ વિધિ વર્ણાવુ ભવિ સાચવી રે પોરસીનેં દિનમાન;
નીવીનેં પચખાણેં આઈ ગોચરી રે પારણા કાજેં તામ.
સહુઈ સાંભલો રે. આંકણી. ૧
દેવ જુહારી કરતા ષપ આહારનો રે સવિ સંઘાડા કાજિ;
એષણાસમિતઈ અસનાદિક જોવતાં રે શ્રાવક ઘરે ઉલ્લાસ સ૦ ૨
તિણસમેં કોઇક કર્મદશાના યોગથી રે દેહેં આવ્યો ફેર,
શ્રાવકનેઘરિ તિહાંઇજ આઉ પૂરણ થયુ રે નહી દુખ અવરકો કેર. સ૦ ૩
શ્રાવક શ્રાવિકા સવિ આવિ મિલ્યાં રે દેખી એ ઉતપાત;
મનમાં ચિંતવે એહવુ સ્યુ એ નીપનુ રે અહો ર કર્મની વાત.સ૦ ૪
સુખસમાધિમા સુગતિ એહ સિધાવીયા રે પણિ અમને એહ વિયોગ;
ઉપગારી ઉપગાર કરતાં દિન ગયાજી વિલવે ઇણિપરે લોગ. સ૦ ૫
ઉછવ અતિઘણુ પુરણુ જણ મેલી માંડીઓ રે રૂપા ચંદન સાર;

॥ ॐ ॥

पं०—दयारत्नविरचित

श्रीकापडहेडारास.

હું બલિહારી પાસજી કાપડહેડા સામિ સબલ કિ;
ગુણ ગાવણ મનિ ગહગહે આપો સદગુરૂ વચન અચલ કિ.
હું બલિહારી પાસ કિ.

નયણે નિરખી નેહસું ઇણજુગિ એહ અચંભમ વાત કિ;
પરગટ આપ હુવા પ્રગટ જહુંકે જગ દીઠી વિખ્યાત કિ. હું૦

આચારજિયા નયઅવલ ગછ ખરતર રાજે ગુણવંત કિ;
શ્રીજિણચંદસુરિ દીઠ મનિ આનંદિ મોટો મહંત કિ. હું૦

સંવત સોલે સત્તરે પ્રથમણ [illegible] પરમાણ કિ.
જોધનયર માહિ જાગતા આવે [illegible] અડિકાણ કિ હું૦

[illegible] સાવલદી [illegible] તીન [illegible] નેન કિ.
પ્રતિમા પારસનાથની [illegible] પંચ [illegible]

શ્રીપૂજ [illegible] આયા [illegible] આન કિ.
પરમારથ [illegible] [illegible] [illegible]

હુકમ [illegible] [illegible] માન કિ
સૂરી [illegible] સાચના [illegible] વાત કિ હું૦ ૭
[illegible] સોલે [illegible] પાનવા [illegible] પણ [illegible] કિ.

॥ अर्हं ॥

पं०-दीपसौभाग्यविरचित

श्रीवृद्धिसागरसूरिरास.

दूहा.

સકલસમિહિત પૂરણો સિદ્ધારથકુલસૂર;
ત્રિસલાનંદનનામથી ઋદ્ધિવૃદ્ધિ ભરપૂર.

જયજય દાયક જિનવરૂ શાસનનાયક વીર.
પ્રણમું પદપંકજ સદા મેરૂગિરિપરિ ધીર

શ્રીરાજનગરસૂરીશ્વરૂ સુવિહિતમુનિ શિણગાર.
પ્રણમું પ્રેમે તેહના ચરણકમલે નમસ્કાર

તાસ પાટઈ ઉદયાચલિ પ્રગટ્યા અભિનવ સૂર.
તપતેજિ કરી દીપતો [illegible]

વ[illegible]પુરણ સુરતરૂ [illegible] નામ
[illegible]

તે ગુરૂના ગુણ [illegible]
[illegible]

[illegible]
શ્રીવૃદ્ધિસાગરસૂરીશ્વરૂ [illegible]

દીપશિખા સરિખી યશ નાસા અરવિંદકમલદલ નયણાં રે;
અષ્ટમી શશિ સમ ભાલ વિરાજઇ બોલઇ મીઠાં વયણાં રે. પુ૦ ૮

પોયણ પાન સમોવડિ જીહા વિદ્રુમ અધર અમૂલ રે;
દંતપંતિ દીપઇ જસ સુંદર દાડિમબીજ અસૂલ રે. પુ૦ ૯

ગ્રીવા કંબુ ભુજ દોઇ સરલી જાંણુ પંકજનાલ રે;
અંગુલી મુંગફલી જેહની ઓપઇ હૃદય અનૂપ વિશાલ રે. પુ૦ ૧૦

નાભિ અમૃતકુંપી જંઘા કદલીથંભ કહાવઇ રે;
ઇતયાદિક જે ઓપમ કહીઇ તે તસ અંગઇ આવઇ રે. પુ૦ ૧૧

ઇણિપરિ સુંદર અંગ અનોપમ લક્ષણલક્ષિત પૂર રે;
રૂપવંત ગુણવંત વિરાજિત સોહઇ સબલ સનૂર રે. પુ૦ ૧૨

દૂહા.

ચંદકલા જિમ બીજથી દિન દિન ચડતી હોઇ,
તિમ ભવિજનમન મોહતો કુંઅર વાધઇ સોઇ. ૧

અભ્યાસી સઘલી કલા હુઓ ચતુર સુજાણ;
બુદ્ધિં સુરગુરૂ સારિંખા વિનયી વિચક્ષણ જાણ. ૨

ભણી ગુણી પોઢો થયો પામ્યો યૌવન તેહ,
હવિ નરનારિ સાંભલો કિમ વયરાગ લહેહ. ૩

॥ ઢાલ ૩ ॥

રાગ કેદારો, કપૂર હોઇ અતિ ઊજલું રે, એ દેશી.

પુરથી પરમજ બાલ તો રે આરાધઇ જિનદેવ;
સુધા ગુરૂ શુદ્ધધર્મની રે સેવ કરઇ નિતમેવ રે,

ભવિયાં સાંભલો મન ઉલ્લાસિ. ૧

ધર્મથકી જીવ સુખ લહઇ રે ધર્મથી શિવપુર વાસ રે ભ૦ ૨

શ્રીરાજસાગરસૂરિંદનું રે સાંભલે નિત વખાણ;
અમૃતરસથી આગલી રે શ્રીગુરૂ કેરી વાણિ રે. ભ૦ ૩

જેમવનજી કહી આવશ્યુ રે ધર્મ કરો મહાનુભાવ;
ઇંદ્રિ સંસારે ધર્મના રે મોટો છટ પ્રભાવ રે. ધ૦ ૪
ધર્મથી દુર્ગતિ દુખ ટળે રે ભટે ચાંદ ઇતિ,
ધર્મથી સર્વ સંપજે રે સુખસંપતિ અનુપ રે. ધ૦ ૫
ધર્મથી પ્રભુતા પામી રે ધર્મથી લીલવિલાસ,
ધર્મથી રિદ્ધિ સીન્ધારી રે ધર્મથી સુખનો વાસ રે. ધ૦ ૬
ધર્મથી પવિત્ર સર્વ કરાઈ રે ધર્મથી તનુ નીરોગ,
દીધી પુણ્ય પરખ રે પરમટ જોગ રેમ રે. ધ૦ ૭
પરમાર્થ દીવથ આપ્યુ રે ... સુખસાર,
પ્રભુથી ... રે ધર્મ સદા ... રે ધ૦ ૮
જે સંસાર અસારમાં રે સાર એક રે ... ધર્મ,
જિનવરજીએ ભાખ્યો રે ... ધ૦ ૯
ધર્મ ... રે ... પરિવાર,
... રે ... ધ૦ ૧૦
[illegible]

[illegible]

પાટણપુરમાંહિં વસેં દોસી રૂપજી નાંમિ;
તેહતણેં આદર ઘણુઇ જાણી ઉત્તમ કાંમ. ૨

સંવત સોલ નવ્યાસીઇ વાર નક્ષત્ર શુભ માસિ;
શ્રીખંભાયતનગરિઇ આણિ મનિ ઉલ્હાસિ. ૩

વયરાગ લહી મનમાં તદા શ્રીભગવનજી હાથિ;
શુભદિવસ શુભ મુહુરતિં નિજમાતાનઇ સાથિ. ૪

દીક્ષા લીઇ મન ભાવસ્યું શ્રીગુરૂ થાપઇ નાંમ;
હર્ષ ઘણો ઊપનો તિણેં હર્ષસાગર અભિરામ. ૫

॥ ઢાલ ૪ ॥

સહૂ પુન્યવંત પૂરણ પરપઇ હર્ષસાગરજી હવઇ હરખઇ;
શ્રીરાજસાગરસૂરિ પાસિ નિશદિવસ ભણુઇ રે ઉલ્હાસિ. ૧

જાણ્યો સાધુનણો વ્યવહાર જાણ્યો સઘલો જૈન વિચાર;
ભણ્યાં વ્યાકર્ણ સાહિત્ય સાર કાવ્ય નાટિક નેં અલંકાર. ૨

ભણ્યાં છંદના વિવિધ પ્રકાર ન્યાય ગણિત નેં નીત્ય ઉદાર;
જાણ્યા રવિશશિ પ્રહગણચાર જાણ્યા અવર ગ્રંથ મનોહાર. ૩

સવિ આગમ અરથઇ વખાણઇ ભાવ ભેદ ભલા મનિ આણઇ;
શાસ્ત્ર સકલ ભણઇ ભણાવઇ શ્રીગુરૂજીનઇ મનિ ભાવઇ. ૪

સહૂ સાધુને ગુણે સોહઇ નરનારિનણાં મન મોહઇ;
જસ સૌમ્યવદન સુવિશેષ નહીં ક્રોધનણો લવલેશ. ૫

ધનઇ ક્ષમા મુનિવર રગિ નહીં અવગુણ એકઇ અંગિં;
ગુરૂજીનાં પદકજ સેવઇ મુનિગણમાહિં શોભ લહેવઇ. ૬

હવિ જોઓજ્યો પુન્યપડુર પુન્યઇ વાધઇ યશપૂર;
જેહનઇ હોઇ પુન્યપમાણ તેહ નરનઇ કોડિ કલ્યાણ. ૭

મોટી પદવી પુન્યઇ પાવઇ પુન્યઇ સુર નર વશ થાવઇ;
હવઇ પુન્ય ઉદય જ્યાં થાયસ્યઇ પુન્યેં સુણ સહુઇ સારસ્યઇ. ૮

દુહા.

સંવત મોહ આઠાણુંઈ અહમદાવાદ મઝારિ,
દાન ભમેં શુભ મુહુરતિં પોસ પુનિમ ગુરુવારિ
દર્શનસાગર યોગ્ય આદિનઈ આચારજપદ દીદ્ધ, ૧
શ્રીરાજસાગરસૂરીશ્વરઈ નિજ હાથિ દીધ.
સાહ શ્રીપાલ શ્રીવન્ત ભડ નામ સંઘવિ ધરા લીદ્ધ, ૨
સાહ શ્રીવાઘજીઈ કીનો પરમોત્સવ પરસિદ્ધ
નામ દીઉં શ્રીગુરુજીઈ શ્રીવૃદ્ધિસાગરસૂરિ, ૩
આચારજપદ શોભતી દિન દિન ચઢતે નૂર
સાહ શાંતિદાસ કુલ શુભમણિ સાહ પનજી પુન્યવંત, ૪
પરમહાજ રિધિ ભાતા જેહના અદ્ભુત ચરિત.
તેહની નારી નારિ તસ નિપુણ શકુન આવાસ, ૫
પણ ધન્ય વારી નિધિ કીની આણંદ મંગલ રંગ રસ.
[illegible] ૬
[illegible] ૭

[illegible]

શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરિનો વાંદણામહોત્સવ સાર;
સાહ રૂપઆદાસ વાઘજીઈં કરી યશ લીદ્ધ ઉદાર. ૮

॥ ઢાલ ૬ ॥

રાગ રામગિરી.

તુંગીયાગિરિશિખર સોહઈ, એ દેશી.

શ્રીવૃદ્ધિસાગરસૂરિ સુંદર સૂરિસિરતિલક સમાન રે;
ભવિકનેં પ્રતિબોધ દેતા વરમી સમકિત દાન રે. શ્રી૦ ૧

સંવત સતર સતાલિસઈ સંઘ આગ્રહ ઉલ્લાસિ રે;
વીનતિ અવિધારી તેહની રોષપુરઈ ચઉમાસિ રે. શ્રી૦ ૨

ભલઈ મુહુરતિ તિહાં પધાર્યા હરખ્યો સંઘ અપારિ રે;
ભગવનજી ઇહાં ભલેં આવ્યા ફલસ્યેં મનોરથ સાર રે. શ્રી૦ ૩

સાધર્મીકવાત્સલ્ય રૂડાં પરભાવના સુવિશેશ રે;
ઇમ ધર્મકરણી નિત્ય કરતા પોષઈં પુન્ય અશેશ રે. શ્રી૦ ૪

અથામ જાણિ ઇણિ અવસરિ પૂજ્યકેરૂં તન્ન રે;
સાહ લખમીચંદ પરમુખ સંઘ વિમાસે મન્ન રે. શ્રી૦ ૫

ગંડુ મેહુ વરસે નીર વહુને કિમ વરાઈ ત્યાંહિ રે;
ભગવનજીનઈ ભગતિ આણી પધરાવીજઈ આહિ રે. શ્રી૦ ૬

આવીયા શ્રીસૂરિરાજા મલ્લ ઉપાશ્રયમાંહિ રે;
શ્રાવક શ્રાવીકા મગન ભાવી સેવા કરેં ઉચ્છાહિ રે. શ્રી૦ ૭

આચારય શ્રીલક્ષ્મીસાગર સૂરીશ્વર ગણનાથ રે;
આવીયા ઇઈ તેહ નિહાંથી પૂજ્યજીને સાથિ રે. શ્રી૦ ૮

સકલવાચકરાય રાજઈ પંડિતમાંહઈ લીહ રે;
ઇંદ્રનોભાગ્યનણિ ઇંદ્રસરિખા સાધુમણુમાંહિં સીહ રે. શ્રી૦ ૯

જસ કિર્તી ઉજ્જલ સકલપૂતલિ વિમલ સદ્ગુણગેહ રે;
જગતવદિતા લોકપ્રીતા બુદ્ધિવંતા જેહ રે. શ્રી૦ ૧૦

રાજપુરથી તેહ આવ્યા શ્રીભગવનજી પાસ રે,
શિષ્ય રૂડા પુન્યકેરા નામ કહું હું તાસ રે. શ્રી૦ ૧૧

ચતુરવિચક્ષણ વારૂ વાચક કાંતસાગર ઉવજ્ઝાય રે;
પંડિતવર ક્ષેમસાગર ક્ષમાવંત કહાય રે. શ્રી૦ ૧૨

વિનય આગર ગણિ નયસાગર હિતસાગરગણિ સાર રે;
ધીર ધીર ગણિ ધીરસાગર કીર્તિસાગર સુવિચાર રે. શ્રી૦ ૧૩

ઇત્યાદિક સવિ વિનય વેયાવચ્ચ કરતા નિશ દિશ રે;
સંભલાવઇ સિદ્ધાંત વાચક સાંભલે મુનિ ઈશ રે. શ્રી૦ ૧૪

દૂહા.

શ્રીઆચારયનઇ તિહાં ભાખઇ તવ ભગવત્ત;
એ હિતશીખ દીઇ શાયો કહીઇ જેહ વચન્ન. ૧

અમ્હે તુમનઇ સુપ્યો અછઇ મોટો ગચ્છનો ભાર;
નિરવહિજ્યો રૂડીપરે ચઉવિહસંઘ અપાર. ૨

ચોખુ ચારિત્ર પાલયો નિરમિલ નિરતિચાર.
પરમ કામ કરયો ભલા જેહથી સુખ વિસ્તાર. ૩

મહાનપુર સુરતિ તદા પ [illegible] ન.યરિ સુરગેહ.
પાટણ રાધનપુર વલી વડપદ્રનયર [illegible] એહ. ૪

મોટા નઇ અકબરાબાદ ભરૂઅચિ પુન્ય [illegible] ર
નડિઆદિ ન [illegible] ઇત્યાદિકની સંઘ [illegible] ગુણ [illegible] ર ૫

ઇત્યાદિક પુર પહિરહ ન [illegible] ર અનઇ [illegible] નમિ
ધર્મલાભ પહોચાડયો તેહ અકેકે નામ ૬

ઇસ કહાતઇ દાહિલો નાણિનના અવતાર.
તેહજ પામીજઇ [illegible] સુહ [illegible] નઇ અનુસારિ
ન.મ્મ [illegible] દેવગુરૂ [illegible] શ્રાવક કુલ આચાર.
શુદ્ધ ધર્મની વાસના દુલહા લઉ નિરધાર ૭

કહિયો કદિ મુકો રખે પામી શ્રીજિનધર્મ;
સમકિત સુધું પાલયો છાંડી કુમત મન ભરમ. ૯

તહત્તિ કરી ગુરૂજીતણું કીધું વચન પ્રમાંણ;
શીશ દેઈ નવકારનું રાખ્યું નિશ્ચલ ધ્યાંન. ૧૦

॥ ઢાલ ૭ ॥

રાગ આસાઉરી, અવસર આજહઈ રે; એ દેશી

સમય જાણી તિણિ અવસરિ શ્રીવૃદ્ધિસાગરસૂરિ કેરો રે;
રાજઈ રાજનગરનો રૂડો સંઘ એ સગત ભલેરો;
ધરમ ધુરિંધર રે સહૂ શ્રાવક સમકિતધારી. ૧

પુન્યવંત પર ઉપગારી એ તો જગજંતૂ હિતકારી;
દાતા અતિ સુવિચારી. ધ૦ ૨

સાહ શાંતિદાસ કુલદીપક સાહ શ્રીલખમીચંદ રે;
સાહ હેમજી વસતમુખ દેખી ઉપજઈ અતિઆનંદ. ધ૦ ૩

સાહ રતનજીકેરા નંદન સાહ ખેમચંદ સુવિચાર રે;
સાહ હીરચંદ સાહ મોતીચંદ ગરુ બુદ્ધિતણા ભંડાર. ધ૦ ૪

સાહ માણિકચંદ સુત સુંદર સાહ સોભાગ્યચંદ સોહઈ;
ગંધવ ગંજે તેહના બાલ સાહ મોહનચંદ મનમોહઈ. ધ૦ ૫

સાહ જગનદાસ વાઘજી વાડ વરવિભાસન ચંદ રે;
સાહ ગુલાલચંદના ગુણવંત બીડઆ સાહ ધર્મચંદ ન્યાનચંદ. ધ૦

સાહ રહીઆનતણા રતન પરિ રાજઈ સાહ નોભાગ્યચંદ ઉદાર રે;
સાહ સૂરચંદ સુંદરદાસજી દીપઈ અતિ દીદારૂ. ધ૦ ૭

સાહ વસ્તુપાલતણા સુત દરીવા સાહ મલુકચંદ સુખકંદ રે;
સાહ કલ્યાણમલ કેરા સુત કરમી સાહ ન્યાલચંદ સકલચંદ. ધ૦

સાહ હીરાજીદ આનંદન સાહ પ્રેમચંદ ગુણગેહ રે;
દોસી ધનજી ધનજી રતનજી દોસી સિધાગુન એહ. ધ૦ ૮

હા હા દેવ અટારડે રે કિસ્યું કિધું એ કાજ રે. ગુ૦
તુમેં દેવ જીવન તુમેં રે તુમેં અમનેં આધાર;
વીસાર્યો ન વિસરઇ રે ગુરૂજીતણા ઉપગાર રે. ગુ૦

ગુરૂજી ન વિસરઈ સમય ૨ સો વાર રે, ગુરૂજી સાંભરે. આંકણી
ઇમ વિલપંતાં તેડવઈ રે સુધઈ નિરમલ નીર;
ન્હવરાવઈ તવ નિહાંકણિ રે શ્રીગુરૂજીનું શરીર રે. ગુ૦
મૃગમદ કેસર ઘણું ઘસી રે કસ્તુરી નઈ કપુર;
અંગ સુગંધ વિલેપનઇ રે ચરચઈ તેહ શ્રીસૂરિ રે. ગુ૦
ભલી ભાંતિ કરી માંડવી રે આંણી અભૂલિક તાસ;
સોવાડી શ્રીપૂજ્યનેં રે સવિ શ્રાવક ચિહું પાસિ રે. ગુ૦
ષડ વ્યવહારી આવેં રે ખંધિ લીધા સૂરિરાય;
નીર ઝરઇ લોચણિ ઘણું રે હઇયડું દુખે ભરાય રે. ગુ૦
ભરી મુઠી રૂપઈયાતણી રે પઇસા કેરી રે તામ;
ઉપરિ તે ઉછાલતા રે મારગિ ઠામો ઠામ રે. ગુ૦
ઇમ કરતાં આવ્યા વલી રે જિહાં છઈ નિરવદ્ય ઠા[illegible]
[illegible] જન નિહા [illegible] રે તેહનો નવિ [illegible] પાર રે ગુ૦
શુદ્ધ ઠામી ભૂમિકા રે શ્રી[illegible] પાસિ.
[illegible] રે સૂરિ [illegible] રે ગુ૦
[illegible] રે [illegible].
[illegible] રે [illegible] રે ગુ૦
[illegible] રે [illegible].
[illegible] રે [illegible] રે ગુ૦
[illegible] રે [illegible].
[illegible] રે [illegible] રે ગુ૦
[illegible] રે [illegible].
[illegible] રે [illegible] રે ગુ૦

॥ ઢાલ ૮ ॥

રાગ ગોડી, શુંગઇ ગુરુ ગચ્છો, એ દેશી.

સહૂઈ શ્રાવક શ્રાવિકા રે પૂજણું કરઇ રે ઉદાર;
નવ નવ અંગઇ પૂજ્યનઇં રે પૂજઇ રૂપઇયઇ તિવારઇં રે,
ગુણ ગુરૂજીતણા વીસાર્યાં નવિ જાઇ રે. ગુ૦
એક જીભેં ન કહાઇ રે. ગુ૦ આંકણી ૧

રૂપઈઆ આવ્યા ઘણા રે પૂજણિ તિણિ પ્રસ્તાવિ;
વડ વડા વ્યવહારીયા રે શ્રાવક પૂજે તિહાં આવી રે. ગુ૦ ૨

ભણતાં નઇં ગુણતાં થકાં રે સાંભલતાં સિદ્ધાંત;
ધરતા ધ્યાન નવકારનું રે મુખિં કહિતા અરિહંત રે. ગુ૦ ૩

ચોરાસીલખ જીવયોનિનઇં રે ત્રિવિધ ખમાવી રે તાસ;
દેતા મિચ્છામિ દુક્કડં રે આલોઈ નિંદી ઉલ્લાસિ રે. ગુ૦ ૪

સાવધાનપણુઇં કરઇ રે અણશનનો ઉચ્ચાર;
અરિહંતાદિક આદરઇ રે રૂડાં શરણુજ ચ્યાર રે. ગુ૦ ૫

આસો શુદિ ત્રીજનઇં રે વરસ સત્તરત્રિકમઇં ઉદાર;
પહર સવા ચડતેં થિકઇ રે પુહતા સ્વર્ગ મઝારિ રે. ગુ૦ ૬

વરસ વર સનસઠિનું રે પૂરણ પાલી રે આય;
અમરવિમાન પામ્યા પ્રભુ રે જિહાં સુખ સઘલ કહાય રે. ગુ૦ ૭

ભગવનજી ભાખઇ નહીં રે વીનવઇ સંઘ વિવેક,
અવિનય કિસ્યો છઇ અમતણો રે બોલો નહીં બોલ એક રે. ગુ૦ ૮

જે અમનિ દૂહવ્યા કિમી રે તે ખમો જી છેક;
રીસ નહીં કરી તુમ તણેં રે દ્યાવો બોલજ એક રે. ગુ૦ ૯

સ્વર્ગ પામ્યા જાંણી કરી રે ભગવનજી તિણિ વારિ;
મનમાંહિ બહુ દુઃખ ધરઇ રે ચઉવિહ સંઘ અપાર રે. ગુ૦ ૧૦

ચિન્તામણિ સર્વનઇ રે કુંણ દેસ્યે સુવિસજાં;

દૂહા.

ઇણિ પરિ ગુણ સંભારતા શ્રાવક સહુઇ જેહ;
શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરીનઇં આવી વંદઇ તેહ. ૧

સંઘ ચઉવિહ આગલઇં સૂરીશ્વર સુવિશેસ;
વૈરાગ્યનઇં વચનેં કરી દીઇ ધર્મ ઉપદેશ. ૨

મહાનુભાવ સહુ સાંભલો દુઃખ મ ધરસ્યો કોઇ;
જિન ચક્રી પ્રમુખા નરા એ સહુ અસ્થિર જોઇ. ૩

ચપલપિંપલપાનડું ચપલ જિમ ગજકાંન;
ઇંદ્રધનુષ હોઇ જિસ્યું જેહવો સંધ્યા વાંન. ૪

યૌવનનદી જલવેગ જિમ જીવિત ચપલ ઇમ જાંણિ,
એક શ્રીધરમ થિર અછઇ એ જિનવચન પ્રમાણ. ૫

ઇમ જાણીનેં આદરો ધરમ કાજ સુપરંઠિ;
સુણી ઉપદેશ ગુરૂરાજનો હરખ્યા શ્રાવકવૃંદ. ૬

અપ્પાણાં ઘર ઘરથકી લાવઇ સહુ નરનારિ;
વલી ૨ સંભારઇં બહુ ગુરૂજીતણા ઉપગાર. ૭

દુખ દલગીરપણું ત્યજી મનમાં ધરી ઉચ્છાહ [illegible]
ધર્મકરણ ઉદ્યમ થયા [illegible] ૮

॥ ઢાલ ૬ ॥

[illegible]

શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરિ શિરોમણિ તપગચ્છના સિણગાર,
બહુ ગુણઆગર સકલસુખાકર જનમન મોહનહાર.
ગણનાયક મેરે મન વસ્યો હો અરો મેરે ગુરૂજી,
મન વસ્યો બહુ સુખકર. ગ૦ ૧

હૈમવદન વિરાજિત સુંદર ભાલ, [illegible]

દૂહા.

ઇણિ પરિ ગુણ સંભારતા શ્રાવક સહુઇ જેહ;
શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરીનઇ આવી વંદઇ તેહ. ૧

સંઘ ચઉવિહ આગલઇ સૂરીશ્વર સુવિશેસ;
વૈરાગ્યનઇ વચનેં કરી દીઇ ધર્મ ઉપદેશ. ૨

મહાનુભાવ સહૂ સાંભલો દુખ્ખ મ ધરસ્યો કોઇ;
જિન ચક્રી પ્રમુખા નરાએ સહુ અસ્થિર જોઇ. ૩

ચપલપિંપલપાનડું ચપલ જિમ ગજકાંન;
ઇંદ્રધનુષ હોઇ જિસ્યું જેહવો સંધ્યા વાંન. ૪

યૌવનનદી જલવેગ જિમ જીવિત ચપલ ઇમ જાંણિ,
એક શ્રીધરમ થિર અછઇ એ જિનવચન પ્રમાણ. ૫

ઇમ જાણીનેં આદરો ધરમ કાજ સુખકંદિ;
સુણી ઉપદેશ ગુરૂરાજનો હરખ્યા શ્રાવકવૃંદ. ૬

અપ્પાણું ઘર ઘરથકી લાવઇ સહૂ નરનારિ;
વલી ૨ સંભારઇ બહુ ગુરૂજીતણા ઉપગાર. ૭

દુષ દલગીરપણું ત્યજી મનનાં ધરી ઉચ્છરંગ,
ધર્મકરણ ઉદ્યત થયા સુવિહિત સાધુ નરિં. ૮

॥ ઢાલ ૯ ॥

[illegible]

શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરિ શિરોમણિ તપગચ્છના સિણગાર,
બહુ ગુણઆગર સકલસુધાકર જનમન મોહનગાર.
ગણનાયક મેરે મન વસ્યો હો અહો મેરે ગુરુજી,
મન વસ્યો એ સુખકંદ. ૧૦ ૧

સૌમ્યવદન વિરાજિત સુંદર જાણે પુનિમચંદ,

દૂહા.

ઇણિ પરિ ગુણ સંભારતા શ્રાવક સહુઈ જેહ;
શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરીનઈ આવી વંદઈ તેહ. ૧

સંઘ ચઉવિહ આગલઈ સૂરીશ્વર સુવિશેસ;
વૈરાગ્યનઈ વચનેં કરી દીઇ ધર્મ ઉપદેશ. ૨

મહાનુભાવ સહૂ સાંભલો દુખ્ખ મ ધરસ્યો કોઈ;
જિન ચક્રી પ્રમુખા નરા એ સહુ અસ્થિર જોઇ. ૩

ચપલપિંપલપાનડું ચપલ જિમ ગજકાંન;
ઇદ્રધનુષ હોઈ જિસ્યું જેહવો સંધ્યા વાંન. ૪

યૌવનનદી જલવેગ જિમ જીવિત ચપલ ઇમ જાંણિ,
એક શ્રીધરમ થિર અછઇ એ જિનવચન પ્રમાણ. ૫

ઇમ જાણીનેં આદરો ધરમ કાજ સુખકંદિ;
સુણી ઉપદેશ ગુરૂરાજનો હરખ્યા શ્રાવકવૃંદ. ૬

અપ્યાણાં ઘર ઘરથકી લાવઈ સહૂ નરનારિ;
વલી ૨ સંભારઈ બહૂ ગુરૂજીતણા ઉપગાર. ૭

દુખ દલગીરપણું ત્યજી મનમાં ધરી ઉચ્છરંગ;
ધર્મકરણ ઉદ્યત થયા સુવિહિત સાધુ સંગિ. ૮

॥ ઢાલ ૯ ॥

રાગ વસંત

શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરિ શિરોમણિ તપગચ્છના સિણગાર;
બહુ ગુણઆગર સકલસુહાકર જનમન મોહનગાર.

ગણનાયક મેરે મન વસ્યો હો અહો મેરે ગુરૂજી;
મન વસ્યો એહ મુણિંદ. ગ૦ ૧

સૌમ્યવદન વિરાજિત સુંદર જાણું પૂનિમચંદ;

તાસ પદપંકજ સેવક અજીત દીન કહે ગુણવંત રે. અ૦ ૪

શ્રીબુદ્ધિસાગરસૂરિ પુરંદર જે પામ્યા સરગાવાસ રે,
ગુણ ગુંથીનઇ અગનિં કીધા તેહનો એ રાસ રે. ૫ અ૦

ભણસેં ગુણસેનઇ સાંભળસઇ તે થસિ ઋદ્ધિ ગુણિગાના રે,
'દીપનોઝાઝ' કહે ગુરુ રહીયાલા ગાતાં મંગલમાલા રે.

અવિધા આવિં સાંભરે. ૬

॥ ઇતિ શ્રીબુદ્ધિસાગરસૂરીશ્વરસ્ય નિર્વાણરાસઃ સંપૂર્ણઃ ॥

॥ પંડિતશ્રી ૫ શ્રીસત્યવિજયગણિ તતશિષ્ય પંડિતશ્રીવૃદ્ધિવિજયગણિશિષ્ય પં૦ રૂપવિજયેન લિપીકૃતઃ ॥

॥ સંવત ૧૯૮૧ વર્ષે કાર્તિક સુદિ ૧૧ બુધવાસરે નવિનપુરમધ્યે । શુભં ભવતુ । વાચકયોઃ ભવતુ । સર્વ ગાથા ૧૭૧ । શ્લોકસંખ્યા ૨૫૧ ॥

॥ कल्याणमस्तु ॥

તાસુ કુમરીગરે પુણ્યજણગાજે,
    અવતરિઉ કુમરવરૂ રયણ સો;
તેર પચાસુઅરે ગુણિગણ લઇઉ,
    જાગઉ પુણ્ય નિયગુણગણ ગો. ૫

કરિઉ ગુરૂ ઉચ્છવ ગુણિય જય જય રવ,
    દિન્નુ તસુ નામુ મોહગ્ગગારં,
સમરિઓ ભમર જિમ રમઇ નિય અગણિ,
    કમલવણિ વિદ્યારયણિ બહુ પયાર. ૬

લોય લોયણરસે અમિય વરિસન્તઉ,
    વઢએ સુંદ જિમ બીયચંદો,
નિત્ય નવ નવ કલા ધરઇ ગુણિનિમલા,
    લલિયલાવણ્ણઆણંદકંદો. ૭

ધત્તા.

અન્નિય ગુણજણ અન્નિય ગુણજણ ગુરુ સુવિનાણુ,
જહિ પલ્હણપુર નયરી જાસુ ક્રમ નરરયણિમંડિઉ.
જહિ નિવસઇ નાણવરૂ ... ગુણગણિ અખંડિઉ.
તસુ મન્દિરિ ધારલઉયરે ઉ(પ)ન્નઉ ગુરુકુમારૂ,
સમર નામ સો સમર જિમ રુઢઇ રૂવિ અમરૂ. ૮

અહ અવર વાસરે પલ્હણે પુરવર,
    ભવિયજણકમલવણબોહયંતો,
પત્તુ સિરિ જિણકુસલ સૂરિ સૂરોવમો,
    મહિયલે મોહતિમિરહરતો.
વંદએ ભત્તિરંગેણ ઉક્કંડિઉ,
    રૂદપાલો પરીવારજુત્તો,
ધત્ત ઉવએસ દાણેણ આણંદએ,
    સાદરં સૂરિ રાઉ વિતત્તો. ૯

રૂપિ અનોપમ ઉત્તમ નરૂ,
પરિણાવિગુ નરનારિ નડી. ૧૭

નવ નવ ભગિહિ પંચ પયારઈ,
ભોગવિ નગડ કુમાર;
કમિ કમિ અમ્હ કુલિ કલસુ ચડાવિ,
રંજિ સ ગાડિનઈ કિત્તિભાર. ૧૮

(ઇય) જણવિ વયણ ગો કુમરૂ નિગુણેવિ,
કડિ આલિંગિઉ ભણઇ માઇ;
જા સુહગુરિ કહી સાજિ ગૂં મનિ રહી,
અવર ભટીરીય નં સુહાઇ. ૧૯

(તઉ) કુમર નિશ્ચય જણણિ જાણેવિ,
દળદળ નયણિ નીર ઝરતી;
કરિન ન વચ્છ જં તુઝ મણિ ભાવએ,
અચ્છર ગદગદ નરિ ભણઈ. ૨૦

ઘત્તા.

અસ વાસરિ અસ વાસરિ ત મિ નયરમિ,
જિણકુસલુ મુણિંદવરો મહિયલમિ વિહરતુ પત્તઉ;
તહિ વદઇ ભત્તિભરિ રૂદપાલુ પરિવાર જુત્તઉ,
ગુરૂ પિકિખવિ સમરિગુ કુમર આણંદિઉ નિયચિત્તિ.
ભણુય અમ્હ દિકખાકુમરિ પરિણાવહુ સુમુહુત્તિ. ૨૧

ઘત્તા.

તં ચ સુવયણુ તં ચ સુવયણુ ધરવિ નિય ચિત્તિ,
નિય મંદિર આવિયઉ રૂદ્દપાલુ સયણિહિ વિમાસઇ,
તં જાણવિ કુમરવરો આગહેણ નિય જણણિ ભાસઇ

ઇણુ પરિ તેર બિહાસિયઇ વચ્છરિ,
સમરિગ લાડણુ પરિણુય વયસિરિ, ૨૮

ઘત્તા.

વયણુ ચક્ષુવિ વયણુ ચક્ષુવિ ભીમ વરપક્ષિ,
સામહણી જાનસઉ રૂદપાલુ આવિઉ સુવિત્થરિ;
પરિણાવિઉ દિક્ખસિરિ,
સમરસિંહ જિણકુસલ સુહગુરિ.
જય જય રવુ ઘણુ ઉચ્છલિઉ ઉધ્ધરિયઉ ગુરૂવંસુ;
રૂદપાલ અનુ ધારલહ નચ્ચઇ જગિ જસહંસુ. ૨૯
દિગ સોમપ્પહો મુણિ તસુ નામુ સવણઆણંદણું અમિય જેમુ
જિમ જિમ ચરણુ આધાર ભરિ સોહએ મોહએ દિક્ખ સિરિ તેમ તેમ.
પઢઇ જિણાગમપમુહ વિજ્જા વલી રલિયસે વિજ્જએ ગુણગણેહિં;
અહ ડવિઉ વાયણાયરિઉ જેસલપુરે ચઉદ છડુત્તરે સુહગુરેહિં. ૩૧
સુવિહિ આચારિ વિહાર કરતઉ, વાણારિઉ ગણિ સોમપહો;
દુવિહ સિરે કાસુગીયત્થુ સજ્જયઉ ગચ્છ ગુરૂ ભારૂદ્ધરણ સહો. ૩૨
તયણુ જિણચ દસુરિ પટ્ટિ સંઠાવિઉ સિર તરૂણપ્પહાય રિયરાએ;
ચઉદ પનોત્તરે ખભનિત્થિપુરે માસ આસાઢ વદિ તેરસીએ. ૩૩
સિરિ જિણઉદયસૂરિ ગરૂય નામેણ ઉદયઉ ભાગ સોભાગનિધિ;
વિહરએ સિંધુ મેવાડ ગુજ્જર પમુહ દેસે સુરોપઇ સુવિધિ. ૩૪

ઘત્તા.

ભાલુ નિમ્મિઉ ભાલુ નિમ્મિઉ નામુ અભિરામુ,
સોમપ્પહ મુણિ રયણુ સુગુરૂ પાસિ સો પઢઇ અહનિસિ;
વાણારિઉ કમિ કમિ હુયઉ ગચ્છભારૂ ધરિ જાણિ ગુણવંસિ;
સિરિ તરૂણપ્પહઆયરિએ સિરિજિણચદહ પાટિ;
થાપિઉ સિરિ જિણઉદયસૂરિ વિહરઇ મુનિવર થાટિ. ૩૫

ઇણ પરિ તેર બિહુત્તરિયઇ વચ્છરિ,
સમરિગ લાડણ પરિણુય વયસિરિ, ૨૮

ઘત્તા.

વયણુ ચક્ષુવિ વયણુ ચક્ષુવિ ભીમ વરપક્ષિ,
સામહણી જાનસઉં રૂદપાલુ આવિઉ સુવિત્થરિ;
પરિણાવિઉ દિક્ખસિરિ,
સમરસિંહ જિણકુસલ સુહગુરિ.
જય જય રવુ ધણુ ઉચ્છલિઉ ઉદ્ધરિયઉ ગુરૂવંસુ;
રૂદપાલ અનુ ધારલહ નચ્ચઇ જગિ જસહંસુ. ૨૯
હિવ સોમપ્પહો મુણિ તસુ નામુ સવણઆણંદણ અમિય જેમ
જિમ જિમ ચરણ આધાર ભરિ સોહએ મોહએ દિક્ખ સિરિ તેમ તેમ.
પઢઇ જિણાગમપમુહ વિજ્જા વલી રલિયંને વિજ્જએ ગુણગણેહિં;
અહ કવિઉ વાયણાયરિઉ જેસલપુરે ચઉદ છહુત્તરે સુહગુરેહિં. ૩૧
સુવિહિ આચારિ વિહારૂ કરતઉ, વાણારિઉ ગણિ સોમપહો;
દુવિહ સિરે કામુગીયત્થુ સજાયઉ ગચ્છ ગુરૂ ભારૂદ્ધરણ સહો. ૩૨
ત્યણુ જિણચંદસુરિ પટ્ટિ સંઠાવિઉ સિરિ તરૂણપ્પહાયરિઆએ,
ચઉદ પંનાત્તરે ખજ્જનિત્થેપુરે માસ આસાઢ વદિ તેરસીએ. ૩૩
સિરિ જિણઉદયસૂરિ ગરૂય નામેણ ઉદયઉ ભાગ સોભાગનિધિ,
વિહરએ સિંધુ મેવાડ ગુજ્જર પમુહ દેસે મુણિપઇ સુવિધિ. ૩૪

ઘત્તા.

ભાનુ નિરૂમિઉ ભાનુ નિરૂમિઉ નામુ અભિરામુ,
સોમપ્પહ મુણિ રયણુ સુગુરૂ પાસિ સો પઢઇ અહનિસ,
વાણારિઉ કમિ કમિ હુયઉ ગચ્છભારૂ ધરિ જાણિ સુગુણનિ,
સિરિ તરૂણપ્પહઆયરિએ સિરિજિણચંદહ પાટિ;
થપિઉ સિરિ જિણઉદયસૂરિ વિહરઇ મુણિવર થાટિ. ૩૫

સુહલ પણુયત્તણું તાણુ લોયાણુ લહુઇ,
        તે સુકખ સંપત્તિંભૂરિં
સુહમણિ સહિયં ધૃતિ પઢિમટ્ટિયં;
        જેય ઝાયંતિ જિણુઉદયસૂરી. ૪૨

એહુ સિરિ જિણુઉદયસૂરિ નિયસામિણો,
        કહિઉ મઈ વરિઉઆઇ મંદબુદ્ધિ;
અમ્હુ સો દિક્‌ખ ગુરૂ દેઉ સુપસજાઉ,
        દેસણુ નાણુ ચારિત્તસુદ્ધિ. ૪૩

એહુ ગુરૂરાય વિવાહુલઉ જે પઢઇ,
        જે ગુણુઇ જે સુણુઇ જે દેયંતિ;
ઉભય લોગેવિ તે લહુઇ મણુવંચ્છિયં
        મેરૂનંદનગણિ એમ ભણુંતિ. ૪૪

॥ अर्हम् ॥

वाचकगुणविनयविरचित

कर्मचंद्रवंशावली–प्रबंध.

राग आसाउरी.

ફ્લવધિ પાસ પ્રણામ કરિ વાગવાણિ સમરેવિ;
શ્રીજિનકુશલસુણિંદપય હૃદયકમલિસુ ધરેવિ. ૧

શ્રીખરતરગચ્છ રાજીયઉ યુગપ્રધાન જિણચંદ;
શ્રીજિનસિંહ મુનિંદવર જિન રંજિય નૃપવૃંદ. ૨

તાસુ કથનિ ઉવઝાયગુરૂ શ્રીજયસોમ સુસીસ;
વાચનાચારિજ ગુણવિનય મનધરિ અધિક જગીસ. ૩

જિનશાસન ઉદ્યોતકર કરમચંદ નૃપચંદ;
તેહની વંશપરંપરા પ્રભણુઇ સોહગકંદ. ૪

તે નિસુણઉ હરખઇ કરી મંત્રીસર પરબંધ;
ધરમવંત ગુણ ગાવતાં જિમ હુવઇ શુભ અનુબંધ. ૫

આગે કુમરનરિંદના વિમલતણા સુરસાલ;
ગીતારથ ગુરૂ ગૂંથિયા ગુણ સુણીયઇ સુવિસાલ. ૬

ચઉપઈ.

વંશશિરોમણિ દેવડાવંશ દેવલવાડઇ અધિક પ્રસંશ;
નિહાં શ્રીસાગર ભૂપતિ ભલઉ સૂરવીર વિક્રમ ગુણનિલઉ. ૭

તેહનઇ આઠ રમણિ ગુણવતી પટરાણી માંનવતી સતી;
માલવ પાતિસાહ બલ જિણઇ જીતઉ નિજભુજમલ કરિ રણઇ. ૮

ઊવસ તેહનઉ કીધઉ દેશ કિમ પરનઇ સાંસહઇ નરેસ;
તેહનઇ ત્રિણ્હ થયા સુતસિંહ બોહિથ ગંગદાસ જયસિંહ. ૯

બહિરંગદે બોહિથની નારિ,જિહાંથી બોહિથના પરિવાર;
આઠ પુત્ર તેહનઇ એ ભૂપ આઠદિશા પાલિ ન....ગજરૂપ. ૧૦

શ્રીશ્રીકરણ જેસ જયમહ્લ તાલ્હા ભીમા અરિઉરસલ;
પદમા પોમસિહ પુનપાલ પદમા ભગની અતિ સુકુમાલ. ૧૧

અન્ય દિવસ બોહિથ નૃપરાજ ચિત્રકૂટ આયઉ રણકાજ;
રૂદ્ર પ્રમાણિ સુભટ શત સાથિ.સૂરાંનઇ જય કહીયઇ આથિ. ૧૨

રાયસિંહજી આગલિ ભડચઉ જયગ્રહ્યો સુરલોકઇ ચડયઉ;
હિવ શ્રીકરણ કર્ણરાજા પરિણામ વિક્રમનૃપ જિમ થયઉ સુધામ.૧૩

તેહની રતનાદેવી નારિ સીતા સીલગુણઇ સંસારિ;
ગઢ મછેંદ્ર તિણ બલ લિઉ રાણા નામ તિહાં પામીયઉ. ૧૪

તેહના સુત ઇણ નામ ચ્યારિ જાંણિ ચ્યારવેદ વિસ્તાર;
સમધર વીરદાસ હરિદાસ ઊઘ્રણ પૂરઇ જગની આસ. ૧૫

ગોરીસાહિબ જાંનઉ તિયઇ અન્ય દિનઇ મારગ આવીયઇ;
લીધઉ પેસી છલિ બલી કરી સેના સાહિતણી સંચરી. ૧૬

વીંટિઉ નગર દેખિ સાહઉ સૂરવીર કિમ ભાજઇ કહઉ;
સુભટ સાત સત સેતિ રણઇ ઝૂઝયઉ સૂર પ્રાણ તૃણ ગિણઇ. ૧૭

પાછલિ જુહરિ કરિ આવિયા સૂરસકલ.રણરસ ભાવિયા;
પરલોકઇ રણ કરીય અદ્ભુત ધરણીપતિ કહીયઇ રજપૂત. ૧૮

તેહ દુર્ગ તિણ સાહઇ લિદ્ધ સામિ વિના પરમેસર દિદ્ધ
હિવ જિમ એ વંસાવલિ કહી તે સાંભલઉ મનઇ ગહગહી. ૧૯

રતનાદે એ હુતી કુલધરઇ પેડિપુરઇ પહિલી અવસરઇ;
સમધર પ્રમુખ તિહાં સુત ચ્યાર વધવા લાગા ઠલા ઉદાર. ૨૦

દીક્ષા નામઈ તેહનઈ સુત રતિપતિ સમ ગાત રે,
શત્રુંજય રૈવતગિરઈ સંઘ કરી કરઈ જાત રે. ગ૦ ૩૧

ગુર્જરિમારગ મુગતઉ કીધો દેઈ દાન અપાર રે;
સર્વસંઘ પહિરાવીઓ સોવન સિરિ ઉરિ હાર રે. ગ૦ ૩૨

સોવનમુદ્રા થાલસ્યુ પગ પગેર જિન થાલ રે;
મોદક લાહી ઘરઘરઈ સાહિબણુ આઉ લાહ રે. ગ૦ ૩૩

શ્રીજિનકુશલસૂરીસનઉ પટકાયઉ ઉચ્છાહ રે,
પાટણનગર કરાવીઉ શ્રીઆગારિજ પાંહિ રે. ગ૦ ૩૪

શ્રીસમેતશિખરઈ જઈ કરઈ સફલ નિજ માત રે,
સંઘ સહિત મન રંગસ્યું આણી પૂરવ ખ્યાતિ રે. ગ૦ ૩૫

પરમેનામઈ કીધા મારગ ગંગાતીર રે,
સંઘ સમસ્ત તે આવિનઈ નાઠી નાઠી નીર રે. ગ૦ ૩૬

રાજગૃહ પુરવરિ જઈ કીધી માહ નામ રે;
જીર્ણોદ્ધાર કીઉ વલી ભણઉ જિણ નિજ નામ રે. ગ૦ ૩૭

ધન કરિ જિનશાસનિ કરઉ અનશનવિધિસ્યુ કીધો રે,
[illegible] કીધઉ રે. ગ૦ ૩૮

[illegible] રે,
[illegible] રે. ગ૦ ૩૯

[illegible] રે,
[illegible] રે. ગ૦ ૪૦

[illegible] રે,
[illegible] રે. ગ૦ ૪૧

[illegible] રે,
[illegible] રે. ગ૦ ૪૨

[illegible] રે,
[illegible] રે. ગ૦ ૪૩

મેદપાટ દિસિ આવીયે ચિત્રકૂટનઈ વાસિ રે;
રાજવઈ સનમાનીયઉ કીધઉ પુણ્યવિલાસ રે.

॥ ઢાલ ॥

વાહણ સિરામની એ દેસી.

ધન્યાસી.

શ્રીપતિસાહિની વાહિની એ માલવદેસની તામ;
સુણી તિહાં આવતી એ આકુલ થયા પુરગામ.
રાણઉજી ઇમ કહઇ એ સંઘપતિ કરઉ ઉપાય;
જિણઇ સેના વલઇ એ પરધાનઇ તે થાય.
નિજ સેની સધિ સાચવી એ પાછી સાહિની સેન;
ઉતારી આવીયઉ એ સકતિ કરી મહસેન.
હિવ નગરી હરષિત હુઈ એ રાણા દઇ બહુમાન;
મંત્રીસર થાપીયઉએ દેઇ હય ગય દાન.
હિવ કરમઉ મંત્રી હુઅઉ એ ઊમ્માનઉ કર જોડિ;
મુજસ ભગતિ ભણી લીયો એ પૂરિ મનોરથ કોડિ.
હિવ અણહિલપત્તન ગયો એ મત્રી ધરીય ઉલ્લાસ,
[illegible] બહુ માનીયઉ એ આપ્યઉ પાટણ વાસ.
[illegible] [illegible] વરસી બહુવિધ વિત્ત.
કરે કર જોડીયા એ [illegible] [illegible]
[illegible]

મરણગુણ પામીયા એ કીધા કામ ઉદાર. ૫૫

મેરાગર નગ્ર ગુત દ્રુઅઉ એ હરખે નગ્ર નારિ;
નિમલ આબુગિરિએ જાત્ર કરઇ ગિરનારિ. ૫૬

વિમલગિરિઇ જાત્રા કરી એ તીરથ ગુગતિ સિદ્ધ;
ગુપતિ દાનઇ કરી એ જગમાંઇ જસ જિણ સિદ્ધ. ૫૭

પુત્રમ ડણ મકળ પુત્ર એ તાસ ગુણ પ્રસિદ્ધ;
ગુણહિમા તેડનાઇ એ નારી ગીતમસદ્ધ. ૫૮

નીરગમાના નિધિ કરી એ સમરી વલિ નિજ કામ;
અપારાતરઉ થાઇ એ આવ્યઉ મહેતા નામિ. ૫૯

જિનપૂજન પોષધ કરઇ એ પર્વદિવસ ધર્મકાજ;
કરઇ અનશન નિરાઇ એ પામ્યઉ સરગ સમાજ. ૬૦

ઉત્તમકણ જેઠ દિન એ નગ્ર નરહ અતિચાર,
દ્વાદશ પૂરીયઉ એ ઉત્તરમાંહે અવતાર. ૬૧

[illegible]
[illegible] ૬૨

[illegible]
[illegible] ૬૩

[illegible]
[illegible] ૬૪

॥ [illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

આવેસ્યઇ તિણિ રાજનઇ જણાવઇ ક
જાયા માયા મોહીયઉ નૃપયોધ બુલ
વિક્રમનઇ ઇણિપરિ કહઇ તસુ જેમ
જે નિજભુજ પાટઇ ધરા સુત તેમ
ભોગવિતાં પિતૃરાજનઇ કિમ લ
આપની ભોગવી માગજ્યું ભગિ
રાજ્ય સુરી સુતનઇ કહી તિણિ
જંગલદેસ લેઈ કરી સાથઇ વ
બુદ્ધિમંત મોટો અછઇ કરઉ
એહની સીષઇ ચાલિજ્યો ©
મંત્રીનઇ પુણિ સીષઇ તું
છલિ બલિ સવિ કરી સ
મંત્રી તિસઉ કરજ્યો તુ
તુમ્હ પોલઇ સુત મઇ દ
મત કાંઈ એહની કદે લે
સીષ ઇવ જિમ ત્રેવડી
સુભ શકુનઇ વલિ પ્રેરી
કાહૂંની ગામઇ રહી ભૂમ
કાઢીનઇ સુષ ભોગવઇ વા

॥ દા

રાગ કેદાર

પટરાણિ રંગાદેવિનઇ સુત થય
લૂણકરણુ કરણુ જિસઉ પ્રતાપઇ
વલિ નરઉ રાજઉ તેમ ઘડસી વર્દ
મેઘરાજ કેલ્હણસુત સવે રાષઇ જગ

હિવ જયતસીનૃપ રાજ પાલઇ વૈર ગજગઢ સિંહ,
તેહના સુત કલ્યાણમલ શ્રીમાલદેઇ નૃસિંહ;
ભીમ કાન્હ ઠાકુરસીહ શ્રીકસમીરદેવી જાત,
પૂર્ણમલ્લ સુરસિંહ અચલ માન શ્રીરંગ કહાત. ૧૦૮

વરસિંહ મંત્રી તેહનઇ થપ્પિયઉ ગુણહિ ગંભીર,
શીલવંત વીઝાદે સુજસ જસ ગંગાનીર;
ચાંપાનયરિ છમ્માસ મદફરસહિ સેવા કિદ્ધ,
પુંડરીકગિરિ જાત્રાતણઉ ફુરમાણ કરાવી લિદ્ધ. ૧૦૯

ગઢતણી કૂંચી હાથિ જસુ સવિ દેશનઉ રખપાલ,
ગિરિવિમલ અર્બુદ રૈવતઇ કરિ સંઘની સંભાલ;
જાત્રા કરી લાહણ દીયઇ મારગઇ મદફરિ સાહિ,
બહુમાનીયો આંણી નિજમંદિરમાહિ. ૧૧૦

સત્રૂકાર જિણિ મંડાવીયઉ જુગજીત પ્રવચન પાત,
શરચંદ્રવર દેરાઉરઇ જિનકુશલસૂરિની જાત્ર;
કરવા નવિ કરિ સકઇ સામુહો આઇ ખાઇ,
નિસસુપનિ આવી ઇમ કહઇ સુઝ ગડા લઇ કરો રે પઈઠ. ૧૧૧

ઇહાંથકી જાત્રા માનિસ્યુ મતિ કરો કોઇ પ્રયાસ,
શ્રીગડાલા તીરથ થયો સવિ પૂરવઇ મન આસ;
વરસિહના સુત હિવ થયા મેઘરાજ શ્રીનગરાજ,
મંત્રિ અમરશ્રી ભોજરાજ ડુગરસીહ સધર હરરાજ. ૧૧૨

મેઘરાજ સુત સાહસીયા પદમસી વયરસીહ,
પદમસી સુત શ્રીચંદ્ર મતિ કરિ મંત્રિયા મહિસીહ;
વઇરસિંઘના સુત દોઇ દિસઇ સદારંગ કપૂર,
હરિરાજનઉ સુત યોધ તસુ સુત ભયરવદાસ અફૂર. ૧૧૩

ભોજરાજ સુત વય રામ કહીયઇ અમરસિંહ તનુજ,
સીયા સીહા સીમા સુણીજઇ કરઇ જિનવર પૂજ;

સિંહરાજ વલિ હિવ સિવરાજ હિમ સીયા તનૂરૂહ ચ્યારિ,
અર્જુન મહં પીમસીહ સુરજણ સંગ્રણસી સુવિચાર. ૧૧૪

જેસિંહદે ઉવરાજ જગહથ મંત્રિ સીહાપુત્ર,
સીમા તનુજ રાઘવ પંચા હમીર પ્રમુખ સુમિત્ર;
રાયમહ્લ રાસા પ્રમુખ શ્રીસિંહ સુવવીત,
ધરસીહ જગમલાદિ સુત સિવરાજના અધિક વિનીત. ૧૧૫

ડૂંગરસીહ સુત નરવદ ભણીજઇ તાસુ સુત પરધાન,
મંત્રિ અચલ ભારહમહ્લ લાષણસીહ પ્રમુખ સમાન;
રાઉ જયતસીહઇં થપ્પયઉ મતમંત શ્રીનગરાજ,
ગિરિરાજ શ્રીગિરિનારિ યાત્રા કરિ ભવસાયર પાજ. ૧૧૬

પ્રતિગ્રામ લાહણુ સાહમી ધરિ કરી તિણિ અભિરામ,
અન્યદા શ્રીમાનદેવ ભૂપતિ જંગલીપુરગામ;
દેવાતણી સેના સજી આવિવા લાગઉ આમ,
નૃપ ભણઇ મંત્રી મંત્રિ રાષઉ અમ્હારી એ મામ. ૧૧૭

નગરાજ મંત્રીસર વિમાસઇ સગત શ્રીમાલદેવ,
વિગ્રહઇ કિમ પૂછયઇ એરયું હવઇ આદઇ દેવ;
પર નિગલ નૃપથી કાજ એહવો સરઇ કિણહી ન કાજ,
એરંદ્રુમિ ગજરાજની કિમ ભાજઇ નગલી પાજ. ૧૧૮

ઈલહંઇ મનહ સ પુરઇ હ સર્ના [illegible] કાઇ.
આમરણ પીતલતણા [illegible] દાન કિમ પુરાઇ
સુરતાણસાહિ સેવા [illegible] કાન
એ મત [illegible] [illegible] ૧૧૯

[illegible] કરેવ [illegible]
પાછલિ [illegible]
રાજલોક [illegible]
માલદેવ [illegible] ૧૨૦

વિપ્ર ભીમરામ મંત્રરાજ આગલિ ખરઇ ષાંડઇ ષેલિ,
સંગ્રામ કરિ પરલોક પહુતો જયતશ્રીરી ગયલિ;
રણ ઝૂઝતા કિમ સૂર પાછા પગ દિષાવઇ આજ,
વરપુત્ર માતા જનકનઇ કિમ તે આણાવઇ લાજ. ૧૨૧

યતઃ—

संपदि यस्य न हर्षो विपदि विषादो रणे च धीरत्वम् ।
तं भुवनत्रयतिलकं जनयति जननी सुतं विरलम्. ॥१२२॥
अभिमुखागतमार्गणधोरणीध्वजसुपल्लवतांगणगह्वरे ।
वितरणे च रणे च समुद्यते भवति कोपदृढो विरलः पुमान्.॥ १२३ ॥

જયતસી રણમાહિ રહ્યો જાંણી લેઇ જંગલદેશ,
માલદેવ પુરિ જંગલ પહુતઉ ફણધરી જિમ સેસ;
સાહિ સેન સજિ નગરાજ આવ્યઉ ભંજિયો રિપુત્રાસ,
રણસૂરિ હરિ અરિ સૂર તમભર અધિકઉ કીઉ પ્રકાસ. ૧૨૪
નિજ ભૂમ વાલી જયતહથો હિવ આવિયો નિજ ઠામિ,
સેરસાહ કરિ કલ્યાણનઇ ટીલઉ દિવારઇ તામ;
મંત્રીસ સાહિનઇ સાથિ આવ્યઉ મૂકિ વીકાનેર,
કલ્યાણ નૃપનઇ હિવ પુમી સાહિ ભેજઇ મંત્રિનઇ ફેરિ. ૧૨૫
આવતાં શ્રીઅજમેરૂ પહુતા સરગિ અણસણ લેઉ,
ઇહલોક નઇ પરલોકના બુધ કરઇ કારિજ બેઉ;
કલ્યાણમલ હિવ રાજ પાલઇ તેજ કરિય મહલ્લ,
નગરાજના સુત તિણ્હ હુઆ ચાલઇ પૂરવ ચલ્લ. ૧૨૬
કલિયુગઇ કૃતયુગ પ્રમુખસ્યુ અવતર્યા એ ધરિ દેહ,
વિધિ વિષ્ણુ ગૌરીપતિ કિસું અથવા હુઆ ધર નેહ;
મંત્રીસ દેવા સગુણુરાણા સુમતિ શ્રીસંગ્રામ,
મંત્રીયાંમાંહે મહત જસુ જાણઇ સુજસ સગ્રામિ. ૧૨૭
કલ્યાણરાજઇ માનિયો જિમ સુરગુરૂ સુરરાજ,
દેવા તનૂરૂહ ચ્યારિ મેહાજલ જિસઉ દ્વિજરાજ;

અનુક્રમિ રિપુના બલ પાલી સવિ રાજ ધુરા કરિ ઝાલી;
જિનચંદ્ર ક્રિયાઉદ્ધારઇ ઉચ્છવ કરઇ દ્રવ્ય અપારઇ. ૧૩૮

બુધનઇ ધન દેઇ ઉદાર શિષ્યાંનઇ પ્રકરણ પાર;
પહુચાવઇ જ્ઞાનનો દાન સગલામાંહિ પ્રધાન. ૧૩૯

સુષહેતુ વિમલગિરિ સિષરઇ વિધિચૈત્ય કરાવઇ સુપરઇ;
દુરભિષિ દે સત્રુકાર કીધો સગલઇ ઉપગાર, ૧૪૦

કારાવઇ પૌષધશાલ માતાનઇ પુણ્ય વિસાલ;
પુરિ લાહણ રૂપાનાણુઇ કારાવઇ જિન પરમાણુઇ. ૧૪૧

ચિત્રકુટિ કલ્યાણ વિવાહઇ દ્રવ્ય ષરચી ષરચ ઉછાહઇ;
સોહાયો વિક્રમરાય જાણુઇ સગ મંત્ર ઉપાય. ૧૪૨

હુઇ હાજીખાંન હજૂર મિલિ હસનકુલીસ્યું સૂર;
તવ સંધિ કરી મંત્રિરાજ રાખઇ જિનમંદિર રાજ. ૧૪૩

ઇહ જિનશાસન સોહ કરિ કીધો સરગ આરોહ;
સંગ્રામિ મંત્રિ કુલદીવો કમચંદ્ર મંત્રીસર જીવો. ૧૪૪

॥ ઢાલ ॥

પૂજ્ય આવ્યઃ તે આસા ફલી શ્રીખરતરગચ્છધાર રે. એ દેશી.

રાણી રતનાવતી જનમિયા રાયસિંહ નૃપ રામસિંહ રે;
સુરતાણ પૃથ્વીરાય ભાણુજી ગોપાલ અમર રાઘવસિંહ રે. ૧૪૫

વીકાવંશ ઇણપરિ વાધીયો જડઉ રે વચ્છાવત સાખિ રે;
સાખિ ધરમ અમૃતવેલડી થઇ અમૃતફલ હાથિ રે. આં૦ ૧૪૬

મંત્રિ સગ્રામના સુત ભલા શ્રીચદ્ર જસરત્ન રે;
રાય કલ્યાણે થાપિયો કમચદ્ર મત્ર મદ્દત રે વી૦ ૧૪૭

શત્રુજય રૈવતગિરઇ શ્રીઆબાયત ભાંતિ રે;
દીધી અર્બુદગિરિ ચઢી પરિજન લેઇ નઘાતિ રે. ૧૪૮

રામસિંહ કુમરઇ માનીયો રાયકલ્યાણનઉ મંત્રિ રે;

ઇંક સિંધ નઇ વલિ પાખર્યો સવિ નૃપ જાસુ નમંતિ રે.

અન્યદિવસ સાહિ સેવિવા કુમરરસ્યું કર આલોચ રે;
રાય કલ્યાણનઇ વીનવ્યો નહી કાંઈ લીજી સોચ રે.

રાજનઇ ચિત્તમઇ જે હુઇ તે કહો મુઝ ભણી આજ રે;
તબ કલ્યાણનૃપ ઇમ ભણઇ પૂર્વજનો એ કાજ રે.

શ્રીવિક્રમિ ઇમ ઇંછયો સારશ્રેસર નઇ સાર રે;
એક ઘડી જઇ રોપિ હું રહું જોધપુર મઝાર રે.

તો હું કમલપૂજા કરૂં તિણિ એ બોલિ નિરવાણુ રે;
આડિમઇ સાહજી સેવિ છઇં તુમ્હ છઇ અધિક સુજાણુ રે.

કરિ સેવા અરિ નરહણી રાયસિંહસ્યું મંત્રિરાજ રે;
સાહિ સંતોષી પામિયો શ્રીયોધપુરનો રાજ રે.

યોધપુર ગોપઇ હરખિયો અધિકો રાયકલ્યાણ રે;
ધન્ય તું મંત્રિ ઇમ વર્ણવઇ આડી પ્રતિજ્ઞા પ્રમાણ રે.

તવ રાય મંત્રીનઇ કહઇ વર તું માંગિ વિમાસ રે;
રાજ પ્રસાદઇ માહરઇ છઇ સવિ લીલવિલાસ રે.

પુણ્ય ધરમની કરણી ઇસી માગુંસ્યું ઉલાસ રે;
કોઈ ઘાંચી વલી કુંભાર જાં ચોમાસ રે.

ન કરઇ નિજકરણી તિકે જા લગિ તુમ્હ છઇ આણ રે;
એ પુણ્ય મોટઉ પાટિવો દયાધર્મ સહુ સમાણ રે.

માલ મુકાયો તેહનો જં નવકારના ધાર રે;
ચોથો ભાગ વલિ છોડિયઉ દાનમ કપિ સુવકાર રે.

છાડીનઉ કર છોડિયઉ તે સવિ માની વાનિ રે.
એ માંગ્યઉ તુમ્હ હોયે [illegible] ધરો [illegible] ભણિ રે.
માહરી [illegible] [illegible] રે.
[illegible] રે.

છાપ કરી કાગલ દીયો મંત્રીસરનઇ હાથિ રે;
અન્યદિનઇ બાક્ષ મીરજ્જે કરિ સુભટા સાથિ રે. ૧૬૨

દિલ્હી રાજ લેવા ભણી જાતો નાગોરનઇ પાસિ રે;
સાહિ હુકમ મંત્રી આવીયો સધરસેનાનઇ ઉકાસિ રે. ૧૬૩

કુમર શ્રીરાયસિંહસ્યું જા તગ મીરજા સેન સાજિ રે;
નાસિ દિસોદિસ તે ગઇ મૂકી કરી નિજ લાજ રે. ૧૬૪

ગુજરમંડલિ અન્યદા સાહિસ્યું રાયસિંહ રાય રે;
પહુતો મહમદમીરજ્જે જીતો તિહાં રણુ લાય રે. ૧૬૫

સોઝતિ સિવયાણો વલી લીધો નિજબલ સાધિ રે;
જાલોરરો ધણી વસિ કરિ આબૂ લીધો અગાધ રે. ૧૬૬

અભયકુમાર જિસો વાંણિકો રોહક જિસો સગડાલ રે;
કાપો તેહવો મન કરી તેહવો મંત્રિ ભૂપાલ રે. ૧૬૭

યવનસેનાયઇ આકરમો આબૂતીરથ જાણિ રે;
સાહિ ફુરમાણુ કરિ રાખીયો જનમ કીયો સુપ્રમાણુ રે. ૧૬૮

બંદિ છુડાવી દેસની અનન વસનિ સનમાનિ રે;
નિજ નિજ દેસ પહુતી કરી એહુજ ગિણિ ધિન ગાનિ રે. ૧૬૯

દાનારે કર વધીયો જલધર યાંરી ધાર રે;
તિણુ અવસર કણુ કંચણઇ વુઠો રાય સધાર રે. ૧૭૦

શ્રીસેવઇ ધરતી ધરી જાતા જિમ પાતાલ રે;
જિમ સાગોતિ કુલની રાખી પ્રજા ઇણ કાલિ રે ૧૭૧

જઇ મહુતો સોવનતણો કરત નિવારણ ક્ષોભ રે;
પડતા પ્રજા પ્રસાદનઇ કુણુ આભન નિદ્રા થોભ રે. ૧૭૨

સતકાર દેઇ કરી તેરહમાના સીમ રે.
દુર્ગા ધરણી જિનિ ધરી અરિભયભજણભીમ રે. ૧૭૩

પઇંત્રીસઇ દુરભખિ પડઇ રોગિલ નગલા લોક રે;
સાજા કરઇ મંત્રી દેઇ સગલા શોક રે ૧૭૪

રાયસિંહ રાજઇ મંત્રવી પાલઇ સવ હીન રે. ૧૮૭

રાયસિંહ ફોજ લેઈ કરી હુડફુઇ બલોચાની માલ રે;
ભાંજી કિમ કહિ હરણ વીસહુઇ સંહારી ફાલ રે. ૧૮૮

उक्तं च—

जाम न निडइ कुंभयडि सीह् मवेड चडक;
ताम समत्तहं मयगलहं पई पइ वज्जइ ढक. १८६

બંદિય જે તિહાં આવીયા છોડાવઇ મંત્રિરાજ રે;
સ્નાત્ર કરાવઇ જિણતણા દેહરઇ નિતુ સુપકાજિ રે. ૧૯૦

શ્રીજિનકુશલસૂરિંદના થૂભ કરાવઇ અનેક રે;
તિણથી ઉદઉ દિન દિન ઘણો વંસની રાખતો ટેક રે. વી૦ ૧૯૧

॥ ઢાલ ॥

ઈસાજિંદ પોલ ધરઇ. એ દેસી.

મંત્રી સુત સોહઇ સદા ભાગ્યચંદ વડભાગ રે;
લખમીચંદ ગુણે ભલો રાજ્ય ધુરાનઇ લાગ રે. ૧૯૨

ધર્મ પ્રસાદઇ દિન દિનઇ શ્રીવછરાજનો વંસ રે;
ઉત્તર અયનઇ રવિ જિસઉ દીપ્યો કુલ અવતંસ રે. આંકણી. ૧૯૩

રાયસિંહ રાજાનઇ દીયો શ્રીસાહિ સનમાનિ રે;
રાજા બિરૂદ રંગઇ કિયો પંચહજારી ગાનિ રે. ધ૦ ૧૯૪

ભૂપતિ દલપતિ રાજના સુત જસવંતદે જાત રે;
કૃષ્ણસિંહ સૂરિ જિસો સૂરિજસિંહ વિખ્યાત રે. ધ૦ ૧૯૫

દેવવસઇ નિજ સામિનો કલુષચિત્ત મનિ જાણિ રે;
હુંણહાર કહુ કમિ મિટઇ વલિ કલિયુગ અહિનાણ રે. ધ૦ ૧૯૬

આજ લેઇ શ્રીરાજની નિજપરિ જિન સવિ લેઇ રે;
સ્વામિ ધરમ શ્રીમંત્રિજી મેડતઇ વાસ કરેઇ રે. ધ૦ ૧૯૭

[illegible]...જલતપો રાજદેસિ જિ પિદ રે;
[illegible]ઇ જલિ કિમ પીયઇ મલસેવાલ અસુદ રે. ધ૦ ૧૯૮

ભેટિ સહસ દસ રૂપ્યની દેવિ ભયો હયરાન રે. ધ૦ ૨૧૧
સાંતિકજલ લેઈ કરઇ અંતેઉરનઇ સંગિ રે;
શ્રીજી નયનિ લગાવિયો મંત્રિ રહઇ રલીરંગ રે. ધ૦ ૨૧૨

॥ ઢાલ ॥

રાગ આસાઉરી.

આમલકલપા થાન. એ દેશી.

અન્યદિવસ રસમાંહિ સાહિજી એમ કહઇ રી;
કુન જિનદરસનમાંહિ સદગુરૂ રેખ વહઇ રી. આં ૨૧૩

તબ બોલઇ ગુણ જાણ પંડિત જિન'ઉદસઇ રી;
શ્રીજિનચંદ્ર મહંત શ્રીજિનરાસવસઇ રી. અન્ય૦ ૨૧૪

તિનકો કુન ઇહાં શિષ્ય શ્રીક્રમચંદ્ર આછઇ રી;
બોલાવઇ તસુ પાસિ દે ફુરમાણ પછઇ રી. અન્ય૦ ૨૧૫

ખિજમિતીયા ફુરમાન સેતી ભેજઇ તિહાં રી;
ગૂજરમંડલ તામ ત્રંબાવની જિહાં રી. અન્ય૦ ૨૧૬

સુભશકુને ઉચ્છાહ વિહાેા ચિત્ત ધરી રી;
આએ સીરોહીમાંહિ ભૂપતિ સેવ કરી રી. અન્ય ૨૧૭

તિહાં નૃપ શ્રીસુરતાણ ઉચ્છવ કરઇ સગલઇ રી;
જીવદયાનો લાભ આપઇ ચિત્ત ધરઇ રી. અન્ય૦ ૨૧૮

આવનગિરિ ચઉમાસ રાખે આદિ પુસી રી;
દેઈ નિજ ફુરમાન ભાગકી લીલ ઇસી રી. અન્ય૦ ૨૧૯

મગમિરિ કરીય વિહાર મેડતઇ નાગપુરઇ રી;
વિચિ વદાવી સંઘ આએ સુજ વરઇ રી. અન્ય૦ ૨૨૦

તહાં વિક્રમપુર સંઘ વંદઇ હરખ ઘણઇ રી;
ખરચઇ દ્રવ્ય અપાર જય જય લોક ભણઇ રી. અન્ય૦ ૨૨૧

મરૂમંડલ અવમાહિ આએ રિણીપુરઇ રી;

શત્રુંજય આદિક જિકે ગુ૦ તીરથ જેહનો ઉદ્ધાર; સા૦
દુંઅકું મઇ બકસ્યા સવે ગુ૦ કરિવી તિણિકી સાર. સા૦ ૨૩૩

આજમખાનકું ભેજિયો ગુ૦ સવિ તીરથ ફુરમાણ; સા૦
બકસે તીરથ મંત્રીકું ગુ૦ ઇનકો કરિ સમ્માન. સા૦

સાધુ કાસમીરકું ચાલતાં ગુ૦ બઇઠિ સાહિ જિહાંગિ; સા૦
સમરી ગુરૂ બોલાઇયા ગુ૦ જાણિ ધરમકો કાજ. સા૦ ૨૩૪

મંત્રીસરસું તિહાં ગુરૂ ગુ૦ પહુતે શ્રીદરબાર; સા૦
આસાઢ સુદિ નવમીથકી ગુ૦ સાત દિવસ અમારિ. સા૦ ૨૩૫

દીની મઇ તુઝકો ઇહાં ગુ૦ ગારહશુવાંમાંહિ; સા૦
લિખિ ફુરમાન પઠાવિયા ગુ૦ પાલાવઇ સવ પાંહિ. સા૦ ૨૩૬

હુકમ સુણી રાજા સવે ગુ૦ સાહિ પુમીકઇ હેતિ; સા૦
માસ વિમાસ અધિકકીયઇ ગુ૦ ફલિયો પુણ્યનો પેન. સા૦ ૨૩૭

શ્રીજી મત્રિનઇ ઇમ ભણઇ ગુ૦ ભેજ....લાહોર; સા૦
હમમેની માનસિહકુ ગુ૦ ભેજો હમદ નિહોર. સા૦ ૨૩૮

માન હુકમ માનસિંહજી ગુ૦ ચાલે દુગર લેઇ; સા૦
મંત્રીસર સાહિજ દીયો ગુ૦ સાથિ પચાયણ દેઇ. સા૦ ૨૩૯

સાધુ વિહારઇ વિહરતા ગુ૦ મહપરિમર સૂર; સા૦
અરિ કસમીર પધારિયા ગુ૦ ભએ શ્રીજીકઇ હજૂર. સા૦ ૨૪૦

સાહિ હુકમ શ્રીમત્રીજી ગુ૦ આવિ રહે રોહિતાસિ; સા૦
અતિડર રક્ષાભણી ગુ૦ જાણી મત્રિ પેસ્રામ. સા૦ ૨૪૧

કાસમીર સાહિબઇ લિયો ગુ૦ અમર કુયો રિપુરાજ; સા૦
સાહિ નગર અમૃત વસઇ ગુ૦ કિમ કરઇ નેહ અકાજ. સા૦ ૨૪૨

પેસ્તિંદ જીપી કરી ગુ૦ આવે શ્રીલાહોર, સા૦
સાહિ સનમુખ બોલાવિયા ગુ૦ સદગુરૂ આવે દોરિ. સા૦ ૨૪૩

॥ ઢાલ ॥

ચતુર સનેહી રે આસીસ. એ દેશી.

સુગુરૂ તિહાં બઈઠે સાહિ હજૂરઇ રે;
ધરમ ગોષ્ટિ શ્રીસાહિસ્યું ઇયારસ પૂરઇ રે.
શ્રીજિનશાસન સિર જયો. આંકણી. ૨૪૪

માનસિંહની વર્ણના શ્રીજી શ્રીમુખિ મંડી રે;
બહુત બહુત ઇનકું કહ્યા પુનિ તુમ્હ રીતિ નિછંડી રે. શ્રી૦ ૨૪૫

કસમીર મારગ દોહિલો જલિ ઉપલે કરિ પાલઇ રે;
વંચ્યો સંયમ પાલતા ઊપરિ પડતઇ પાલઇ રે. શ્રી૦ ૨૪૬

દુકંમિ હમારઇ હમ તિહાં સરજ્યુ સર છોડાઈ રે;
રહમ તુમ્હ એકનઇ અપની દેહુ બડાઈ રે. શ્રી૦ ૨૪૭

સાહિ હુકમ ગુરૂ માનીયો દૂધમઇ સાકર વાહી રે;
પહિલોઈ ગુરૂ મન હુતો સાહિયઇ તે બલિ સાહિ રે. શ્રી૦ ૨૪૮

શ્રીસાહઇ બલિ પૂછીયો મંત્રીસર બોલાઇ રે;
જિનશાસન કુન માનિછઇ જિનનઇ અધિક ભલાઇ રે. શ્રી૦ ૨૪૯

તબ મંત્રીસર વીનવઇ હમ ગછિ દેવે દીધો રે.
યુગપ્રધાનપદ પૂરવઇ કહો કિનકુ અઇ સીધો રે. શ્રી૦ ૨૫૦

[illegible]દેવ શ્રાવક હુયો [illegible] [illegible] કીનો રે.
યુગપ્રધાન યુગિ [illegible] નાનિધિ દીનો રે. શ્રી૦ ૨૫૧

[illegible] અક્ષર [illegible] સોઈ.
યુગપ્રધાન તુ [illegible] ન હોઈ રે. શ્રી૦ ૨૫૨

[illegible]દત્ત સૂરિ [illegible] ન દાકી રે,
[illegible] મીઠી રે. શ્રી૦ ૨૫૩

[illegible] સૂરિ [illegible] ન ચડઇ કરિ એહા રે;
[illegible] ન વરસઇ મેહા રે. શ્રી૦ ૨૫૪

લગ્ન શ્રીસાહિ હુકમ કરઇ યુગપ્રધાન જિનચંદો રે;
આચારિજપદ શિષ્યકુ દેઉ કરો આનંદો રે. શ્રી૦ ૨૫૫

વલિ મંત્રી સાહિનઇ કહઇ ઇહાં અમારિ પાલીજઇ રે;
અમૃત તૃસ ભાંજઇ નદી જઇ વલિ વલિ અમૃત પીજઇ રે. શ્રી૦ ૨૫૬

થંભાયતમંદિરતણી સાગર મછલી છોરી રે;
એકમાલિ લીલા કરે કહિજ્યો જો કરઇ ચોરી રે. શ્રી૦ ૨૫૭

એક દિવસ લાહોરમઇ જીવ સબે ઉગાર્યા રે;
પાપકરમથી પાપીયા સાહિ હુકમ સબ વાર્યા રે. શ્રી૦ ૨૫૮

ઉચ્છવ હિવ સાહિયઇ કીયઇ નિજવાજા ગજઘટાઇ રે;
રાયસિંહ રાજનઇ વીનવી દાનઇ દાલદ કાટઇ રે. શ્રી૦ ૨૫૯

શ્રાદ્ધમી ઘરિ ઘરિ દીયઇ ઇક ચૂનડી સુરંગી રે;
પૂગીફલ નાલેરસ્યું સેર ખાંડ તિમ ચંગી રે. શ્રી૦ ૨૬૦

સધવવધૂ મિલિ આવીયાઉં રાતીજાગર નીકરી રે,
ફાગુણ સુદિ દ્વિતીયા દિનઇ કરઇ કર્યો શ્રીજીડો રે. શ્રી૦ ૨૬૧

યુગપ્રધાનજી થાપીયો મોટઇ નદિ મંડાણઇ રે,
આચારિજ માનસિંહનઇ મિલિ નરનારિ વખાણઇ રે. શ્રી૦ ૨૬૨

નામ દીયો ગચ્છનાયકઇ દેઇ જિનસિંહનઇ દાવો રે,
શ્રીજિનચંદ્રસૂરિ શ્રીમુખઇ ચઢ લગઇ જે ચાવઉ રે. શ્રી૦ ૨૬૩

પાઠકપદ દેવરાવીયો જુગસાગર મનિ આણી રે,
ગુરુઉ શ્રીજયસોમનઇ રત્નનિધાનઇ જાણી રે. શ્રી૦ ૨૬૪

વાચકપદ ગુણવિનયનઇ સમયસુંદરનઇ દીધા રે,
યુગપ્રધાનજીનઇ કહ્યા સાહિ ઈમાયત સાધિ રે. શ્રી૦ ૨૬૫

નંદિમહોચ્છવ કીધા તેહનઇ આપાયઇ રે,
રૂપાનાણું [illegible] [illegible] [illegible] રે. શ્રી૦ ૨૬૬

[illegible] [illegible] [illegible] દેઇ કેઇ દાન રે;

નવે ગામ નવ હાથીયા હય પંચસય પ્રધાનો રે. શ્રી૦ ૨૬૭

એહ પ્રતિજ્ઞા મઇ કરી યુગપ્રધાન ગુરૂ સાખઇ રે;
માનવંત જન આપણી કીરતિ ઇમ્રપરિ રાખઇ રે. શ્રી૦ ૨૬૮

સંઘ સહુ મિલિ સંઘનઇ મંદિરિ હરખઇ પહુતો રે;
ધરનો તિલક કરણ્યભણી જિનિ જગિ હોઇ વદીતો રે. શ્રી૦ ૨૬૯

શ્રીસંઘ મહુત પધો રીષો મંત્રી ચિતિ ન ચૂકઇ રે;
નોમતિ વાજા વાજ્યા યાચકજન સવિ હુકઇ રે. શ્રી૦ ૨૭૦

સોનહરી ગજ હય ભલા દેઇનિ સંતોષઇ રે;
વસ્તુ પાત્ર અન્નાદિકઇ સાધુજનનઇ પોષઇ રે. શ્રી૦ ૨૭૧

અવલકુંભ્ભ આગઇ કરી શ્રીસાહિબનઇ ભેટઇ રે;
મોટા માણસ આપણી કુલવટ કદે ન મેટઇ રે. શ્રી૦ ૨૭૨

દશ સહસ રૂપક પરઇ દશ ગજ હાદશ વાજી રે;
વિવિધ વસ્ત્ર દેયિનઇ હરખ્યો જલાલદી સાજી રે. શ્રી૦ ૨૭૩

સુગ્ર આગલિ જિન કારણઇ એહ ભેટ નઇ આણી રે.
તે મંત્રીસર મુખથકી બોલઇ અમૃતવાણી રે. શ્રી૦ ૨૭૪

યુગપ્રધાનપદ [illegible] ભેટિ દેવા રે.
આણી [illegible] દેખ્યા [illegible] રે. શ્રી૦ ૨૭૫

હાથ પરે [illegible] રે,
[illegible] આવઇ રે શ્રી૦ ૨૭૬

ભેટિ [illegible] રે,
[illegible] રે શ્રી૦ ૨૭૭

[illegible] રે.
[illegible] રે શ્રી૦ ૨૭૮

[illegible] રે,
[illegible] રે. શ્રી૦ ૨૭૯

એમ શ્રીજિનશાસન ઉદઉ કરતો મંત્રીશાલ રે,
દિસિ દિસઈ જેહના પુર્ય સાર રહઈ જસ ચાલ રે. શ્રી૦ ૨૮૦

જનિ મતિ ઝુઆ ઝુરયઈ જેહના ન તોલઈ રે,
આગમરગાદિ જ્ઞાતાની શ્રીમુનિ જસ ગુણ બોલઈ રે. શ્રી૦ ૨૮૧

કલિયુગ તે મોહરાગીઓ જિનવઈ મહિમા આગઈ રે,
કૃતયુગ તે મેં લઈ કિમઈ જિહાં જેહના નહિ આગઈ રે. શ્રી૦ ૨૮૨

સાંનિધ્યકરણ ગુરુતો ભલો આપઈ આણ ગોપાલ રે,
આગમધામ જેહનો કથા માનઈ સગ ભૂપાલ રે. શ્રી૦ ૨૮૩

સંપતિરાજ તે ફિર જગો ન ચીતર ભલિ ભાંતઈ રે,
જગતરાજ બલિ આનતી ભલો જગની શાંતઈ રે. શ્રી૦ ૨૮૪

જિન પુનિમંતા ગહતો પહિલુ પાસ ગુનિ ધારઈ રે,
જિન પ્રાકમવાક મનતી જિન ગુનિ ગોઠ ચડાવઈ રે. શ્રી૦ ૨૮૫

કેટલીક ગુણ ધાન યા કેટલીક ગુણ લીક રે,
[illegible] રે. શ્રી૦ ૨૮૬

[illegible] રે,
[illegible] રે. શ્રી૦ ૨૮૭

[illegible] રે,
[illegible] શ્રી૦ ૨૮૮

[illegible] રે,
[illegible] રે. શ્રી૦ ૨૮૯

[illegible] રે,
[illegible] રે. શ્રી૦ ૨૯૦

[illegible] રે,
[illegible] રે. શ્રી૦ ૨૯૧

[illegible] રે,
[illegible] રે. શ્રી૦ ૨૯૨

સોલહસઈ પંચાવનતણુઈ ગુરૂ અનુરાધા યોગઈ રે;
માહ વદી દશમી દિનઈ મંત્રી વચન પ્રયોગઈ રે. શ્રી૦ ૨૯૩

રાજ કરમચંદ્ર મંત્રવી સધરનગર તો સામઇ રે.
સંભવનાથ પસાઉલઇ જિહાં સવિ વંછિત પામઇ રે. શ્રી૦ ૨૯૪

જિહાં જિનકુશલ સુગુરૂતણો કરમમંત્રિ કરાયો રે;
થૂભ સકલ સંપતિ કરઈ દિનપ્રતિ જે જસવાયો રે. શ્રી૦ ૨૯૫

પાઠક શ્રીજયસોમજી સુગુરૂ જિહાં ચઉમાસઇ રે;
શ્રીસંઘનઇ આગ્રહ થકી નિવસ્યા ચિત્ત ઉલ્લાસઈ રે. શ્રી૦ ૨૯૬

તસુ આદેશ લહી કરી દેવી વંસ પ્રબંધો રે;
વાચક શ્રીગુણવિનય કીયો એહ સરસ સંબંધો રે. શ્રી૦ ૨૯૭

ચિરજગિ જાં પ્રબંધ એ જાં લગિ મેરૂગિરિંદો રે;
શ્રીજિનકુશલ પસાઉલઇ જાં લગિ ચંદ્ર દિણિંદો રે. શ્રી૦ ૨૯૮

એ ગાવઈ પ્રબંધ જે જિનશાસન જયકારો રે;
તે પામઇ સુખસંપદા સોહગ સિરિ સિણગારો રે. શ્રી૦ ૨૯૯

———

॥ अर्हं ॥

[illegible]

आणंदविमलसूरि रास.

[illegible]

[illegible] ॥ १

[illegible] ॥ २

[illegible] ॥ ३

[illegible] ॥ ४

[illegible] ॥ ५

[illegible] ॥ ६

[illegible] ॥ ७

[illegible]

શ્રીસુરપ્રભ વજ્રધરરાય ચંદ્રાનન ચંદ્રબાહુ પ્રણમું પાય
ભુજંગ ઈશ્વર નમી પ્રભુ જિણંદ પ્રણમું વીરસેન આણ
મહાભદ્ર દેવયશા દયાલ અજિત વીર પ્રણમું ત્રિકાલ.

વિહરમાન વીસઈનાં નામ અતીત અનાગત નઈ વર્તમા
ઋષભ ચંદ્રાનન વારિષેણ પ્રકાર વર્દ્ધમાન પ્રતિમા શાશ્વતી

હવણાં તીરથ જેહનું સહી તે ભગવંતની સેવા લહી;
ચુવીસમા જિનેસર વીર ગુણસાગર મંદિરગિરિ ધીર.

ક્ષિત્રીકુંડ સિદ્ધારથ રાય ત્રિસલારાણી તેહની માય;
સોવિન કાંતિ ઝલહલઈ દેહ લંછન પચાનન વલી તેહ

સમોસરણિ બઈઠા ભગવંત સેવા સારઈ ચઉસઠિ ઈંદ્ર;
એકાદશ ગણધર કરઈ આણંદ ચઉદ સહિસપર મુણિંદ

ચંદનબાલા જે શ્રમણી સહસ છત્રીસઈ તે મહાસતી;
૩૯ લાખ નવ સહિસ શ્રાવક સાર અઢાર સહસ ત્રિણિસ

પરિવ

એ સખ્યા શ્રીવીરપ્રતિબોધ ટાલ્યા મયણ માયા લોભ કો
વીર ભણઈ સુણ ગોયમા વચન ધરયો એક મનમાહિ.

ચઉદરાજલોક ત્યુ સરૂપ મધુરપણઈ કહિ ત્રિભુવનભૂપ;
અનંત પદારથ છઈ જગમાહિ અનંતવાર ફરયા પ્રવાહિ.

સાયર દીપ અસંખ્ય ગત ન્યાન પ્રમાણિ કહીઈ તેય.
જંબુદ્વીપ ધાતકીખંડ પુષ્કરવર અરધુ અખંડ.
ભરત ઐરવત મહાવિદેહ જિહાં ધર્મ નામ વલી કહીઈ નિ

પાચ મહાવિ [illegible] મેરૂ ભરત ઐરવત અવનેરૂ ફેર.
પંચ મહાવિ [illegible] તિહાં ભ

ભરત ઐરવત મહાવિદેહ ધર્મ કર્મભૂમિ પનર એ કહી;
ઋષભધરી સા [illegible] વર્ત્તિ તરસરિતુ જિન તેણઈ કહિ

હવણાં સંપ્રતિ વીસ જિણંદ તે છઇ કેવલજ્ઞાન દિણંદ;
એ અધિકાર કહિઉ તેહ ભણી નિરમલ મતિ થાઈ આપણી. ૨૦

ગૌતમ પ્રણુમી જગગુરૂ પાય વચન વધારૂ ત્રિભુવનરાય;
જંબૂદીવ દક્ષિણારધ ભરથ તે કહિવા સ્વામી તું સમરથ. ૨૧

ગૌતમ કહી તઇ રૂડી વાત ત્રિસઠિ શલાકાપુરૂષ વિખ્યાત;
તીર્થંકર ચક્રવર્તી વાસુદેવ પ્રતિવાસુદેવ અનઇ બલદેવ. ૨૨

સહિસ બત્રીસઇ કહીઇ દેસ કોડિ છન્નૂં વલી ગામ નિવેસ;
સહિસ બિહુત્તરિ નગરહ ગામ સહસ અડતાલીસ પાટણ અભિરામ.

અરધ ભરત વૈતાઢિ કરી ગંગા સિંધુ નદી પરિવરી;
એણીપરિ ષટખંડ પ્રમાણ ચક્રવર્ત્તિની વરતઇ આણ. ૨૪

સ્વામીજી તાહરૂં તીરથ તારણ તરણનું સમરથ;
સુણિ ગોયમ દુપસહ આચાર્ય તિહાં લગઇ માહરૂ પરિવાર. ૨૫

તેહમાહિ ઊપજસિ કુમતા ઘણા નહી મૂંકઇ બોલ લીધા આપણા;
શ્રીજિનપ્રતિમા ઊથાપસઇ ઇણિપરિ કુમત બહુલ વ્યાપસઇ. ૨૬

બ્રહસ્તપણઇ તે ભણસઇ સૂત્ર વલી માનસી જિણઇ એહવા પૂત્ર;
દયા દયા કરી મૂંસ્યા લોક જિનમત પામી કીધું ફોક. ૨૭

અનુક્રમિ ગચ્છપતિ પાટહધણી તેહતણી સોભા છઇ ઘણી;
કુમતીનું સિઉં ચાલઇ પરાણ સત્યવાદીનુ ઘણું મંડાણ. ૨૮

સ્વામી તાહરાં વચન પ્રમાણ ધિન માનવ જે વહઇ તુઝ આણ;
હું મૂરખ સિઉં જાણુ વિચાર જાણપણું છઇ શ્રુત આધાર. ૨૯

દૂહા.

જિવંતુ જિનધર્મ સદા ચતુર્વિધ સંઘમાહિ જેહ;
આણ વહિ જિન તાહરી ભગતિં વાંદૂં તેહ. ૩૦

સાધુ દીઠઇ મન ઉલ્હસઇ અવગુણ નવી ચિત્તિ જેહ;

સમકિતભૂષણિ અલંકર્યાં ભગતિં વાંદું તેહ.
વિસેષઇં વખાણીઇં તપગછમાહિ આજ;
જિનશાસનિ સોહાકર શ્રીઆણંદવિમલસૂરિરાય.
યુગપ્રધાન જંગમતીરથ અવતરિઉ પુરૂષરતન;
તેહતણા ગુણ સાંભલઉ નરનારી તે ધિન.
સૂરિનામ સહુઇ ભણઇ પણિ વાનગી દિખલાઈ;
વર્ણવિર્ણ સહુઇ કહિ ભલું સાધુનું ભાઈ.
માઇ ધરઇ નામ પૂત્રનું આવુ માહરા પ્રથવીપાલ;
પેટ ભરાઈ નવિ હુઇ વચન હુઇ એ આલ.
તિમ નામિ કાંઈ ન લાભઇ આચાર કહીઇ પ્રધાન;
પૂજ્યઇ માહરઇ કરિઉ ચારિત્ર ગુણનિધાન.

॥ ઢાલ ॥

સૂરિસરોમણિ તૂં હજ ભગવંત તુઝ બલિહારી જાઉં:
ભગત ભણઇ પાઉલે લાગુ સુખ અનંતા પાઉં.
ગૌતમ ગણધર સ્વામિ સુધર્મા જંબૂ જગહપ્રધાન,
પ્રભુ પાટિ સંયમવસૂરિ ચારિત્રગુણ નિધાન.
અનુક્રમિ પાટિ સૂરીન્દ્ર ગિરૂઆ નામિ આણંદ થાઇ.
તપગચ્છનાયક સર્વ સુખદાયક આણંદવિમલસૂરિરાય
એ ઉવાત શ્રીસાહ મેઘરાજ નંદન માણિકિ માત સો ધિન,
કુલમંડણ સોભાગી કુંઅર પુન્યવંત પુરૂષરતન
સંવત પનરસે [illegible] ઇડરનયરે પ્રમાણ.
કુલમંડણ સોભાગી કુંઅર અવતરિઉ પુરૂષરતન.
દિનિ દિનિ વાધઇ સુજન મતિ મોહન દેખી નરનારી હરખઇ
[illegible] જે પ્રવાણ તે નર નયણે નિરખઇ.
ઘણા સજ્જનનુ આધાર હુંતિ [illegible] ઉદણ પ્રમાણ,

રાજઋષિ નૃપ તુ છળ મરાણા એહનાં એહનાં અભિનાણ. ૪૩
છળ નરસ તુંગાં જગ કુમરિ ગુણ જિસ્યું પુનિમચંદ,
મુનરૂ મંનોહર દીઠા મગાનુ ગીરૂપરીકંદ. ૪૪
નીલિમનિમતવારિ આહાર કરતાં ક્રિકનયર પ્રવેશિણ,
સમ મડુ માહગીરી માનિ પડિરી ગાડૂ વેગ. ૪૫

દુહા.

રાય જાણુ નિદ્રા નરનરૂ માહાજન કીધ અનુમાન,
નગરિ તોરણ ગીર અગ્ર ગુરૂજ પધાર્યાં તામ. ૪૬
ગુણ માહ મોહનિની મીળીર ગુરુ પુનરાણ,
મારાગાણ નિદ્રા પરિભવ વાગ્યુમર ભિરી આવ્યો. ૪૭
ગુરૂજ નમ્યું નિરખીરૂ શત્રુજ ન કુમાર,
[illegible] નરિ માહક નાણ નરવ આચાર. ૪૮
[illegible] કરિ નિરીક્ષ [illegible],
[illegible] ૪૯
[illegible] અનુમતિ,
[illegible] વિચિત્ર. ૫૦

॥ ઢાળ ॥

[illegible]

[illegible] ૫૧
[illegible]
[illegible] ૫૨
[illegible]
[illegible] ૫૩
[illegible]

માહુરઇ પૂજિ લીધું ચારિત્ર જિનશાસન કરિઉં રે પવિત્ર. ૫૪

તવ આનંદવિમલ રવિઉ નામ ભવિજન કરિઉં પ્રણામ;
ગુરૂ સૂત્ર ઘણાં ભણાવઇ તે સહિજિ ચેતાનઇ આવઇ. ૫૫

ભલા યોગ વહઇ ઉલ્હાસિ દ્વાદશાંગી કરઇ અભ્યાસ;
સોહઇ ચડતઇ પખિ બીજચંદ તિમ તપતેજિ મુણિંદ. ૫૬

આસાઇ અવઝાયપદ લીધું શ્રીહેમવિમલસૂરિ દીધું;
શ્રીદપુરિ સંઘવી મોટા રંગિ વિત વેચિ અતિહિં સુચંગિ. ૫૭

ઘણી પુન્યરાશિ ઉદઇ આઈ સૂરીસરપદવી પાઈ;
સંવત પનર સત્તરિ જાંણિ પદથાપના અતિહિં મંડાણિ. ૫૮

સોની ઝુણુ નિ જગરાજ દીધું ઉચ્છવ અતિહિં વિરાજ;
ગામ ઠામહિ અતિઆણંદ આવઇ નરનારીના વૃંદ. ૫૯

સંઘનિ વસ્ત્રી ભગતિં પહિરાવિ વંભનયર રૂડૂં ભાવઇ;
સજન સહિત સોની સગ્રામ ઓસવંશિ અપૂરવ કામ ૬૦

દૂહા.

જિનવચન હૈઇ ધર્યાં જોયુ સિદ્ધાંતવિચાર.
પૂજ્યજી મનમાહિ ચાતવઇ સિઉ એ અમ્હ આચાર. ૬૧

મોટી પદવીઇ સિઉં પાનીઇ ન તપકિય ન હોઇ,
આણ વિરાધી જિનતણી શરણ ન રીઇ કોઇ ૬૨

કહિઉ મૂઉં કરતિ મૂઉં લોક વખાણીઇ પાર.
તિમ લપટિ આયુ નિકઇ તેહનુ પણી દુઃખ થાઇ ૬૩

ગુરૂ જિય માનતણી પરિ કરી [illegible] નઇ.
કિમ કઈઇ યતીપણૂં [illegible] મહાનત [illegible] ૬૪

પરિગ્રહ પોતઇ રખા કરી કિમ કહીઇ નવ [illegible].
તુ ગૃહસ્થ યતી તિઉ અ[illegible] જિન તૂ આણઇ અપરાધ ૬૫

એહવા વેષ ધર્યા વાર અનતી ન [illegible] એકઇ કાજ.
રતન ત્રય આરાધીઇ અવસર લાધુ આજ ૬૬

॥ ઢાલ ॥

સારૂં રે અમ્હારૂં કાજ આજ અવસર નથી,
એ સોભા, ગુરૂજી ! તુમ્હ થકી એ. ૧૭

મૂઝ સામગ્રાચાર આહાર ગોચરીઈ;
મધુકરની પરઈ આણીઈ એ. ૧૮

ગોયમ ! તુમ મુનિવર ગચ્છભાર ભાર સૂરીપદ;
પાટ અમ્હારૂં તુમ્હ દીઉં એ. ૧૯

પુણ્યના જનમ જરા દુખ રોગ મુગતની સંપદા,
નિરાશપણું કિમ પામીઈ એ. ૨૦

બીજા ગરગ આહાર પહિરી બીજા [illegible] ગુણીઆં,
પણિય આરગ કહુ કિમ થકિ એ. ૨૧

[illegible] ઉપ સહિત પુણ્યાત્મ,
શ્રીજિનધર્મ [illegible] કરિયા એ. ૨૨

[illegible]
[illegible] એ. ૨૩

[illegible]
[illegible] એ. ૨૪

[illegible]
[illegible] એ. ૨૫

[illegible]
[illegible] એ. ૨૬

[illegible]
[illegible] એ. ૨૭

[illegible]
[illegible] એ. ૨૮

ઢુંક ટોડા ટીટી રાજગૃહિ સોપારૂ પાટણ;
ઉત્તમપુરૂષ જે ધરમના અરથી માનિ તમ્હારૂં નામ.
છપ્પન કેમ વાગડ વાંસવાલું સાગવા ડુંગરપુર ઠામ;
સમકિતધારી નેં નરનારી જપિ તમ્હારૂં નામ.
આવડ જવાસા બીરકાનેર નડુલાઈ રતીલામ રાણદેસ;
નિરમલ ભગતિ તુમ્હારા શ્રાવક દિ તુમ્હ આસીસ.
આમનેસર ભરૂઅચ્ચ નવગારી વલસાડ વણુઠીની ઠામ;
ઉત્તમપુરૂષ જે ધરમના અરથી માનિ તમ્હારૂં નામ.
માહિમ અગાશી વસઈ ચેઉલ ડભોલ સુજાણ;
ઉત્તમપુરૂષ જે ધરમના અરથી માનિ તમ્હારૂં નામ. [illegible]
મલબાર દીવ માંગલુર ઘોઘા હુરમજ આદન નામ;
ઉત્તમપુરૂષ જે ધરમના અરથી માનિ તમ્હારૂં નામ. [illegible]
જલવટ થલવટ ચિહું દિસિ વિદિસિ જિહાં નરના ગમન અહિં
ઉત્તમપુરૂષ જે ધરમના અરથી માનિ તમ્હારૂં નામ. [illegible]

દુહા.

કોડિ જીભ જુ મુખિ હુઇ તુહ ન લાભઇ પાર,
[illegible] આગમ [illegible] આધાર [illegible]
[illegible] ન [illegible] નહી દિન,
ઉત્તમ ગુણ શ્રી [illegible] ધ્યાન [illegible] શ્રીજિન. [illegible]
[illegible] નિરખિ [illegible]
[illegible] માહમ [illegible] ઉલ્લાસ ૧૦૦
[illegible] શ્રી [illegible] ઉત્તમ [illegible] અધિકાર;
[illegible] ૧૦૧
[illegible] રત્નાકર [illegible],
ઉત્તમના ઉત્તમ હુઇ [illegible] સુજાણ. [illegible]
જિન [illegible] પટોધર પવિત્ર,
શ્રીવિજય[illegible] જિન. ૧૦૩

॥ ઢાલ ॥

રાગ આસાઉરી.

ચિત્ત ચોખું મનભાવતું સોહઇ ગચ્છપતિ રાયાં જી;
રાયાંનિ પાય નમઇ નરવૃંદ જી. ૧૦૪

રયણ માણિક મોતીયડે સોહાસિણિ વધાવિ જી;
વધાવઇ નિ ગુણ ગાઈ શ્રીગુરૂતણા જી. ૧૦૫

ભવિકજીવ તારણ તરણ એહવા પુરૂષ અવતરીઆ જી;
અવતરીને અલંકરિયા ગુણછત્રીસે કરી જી. ૧૦૬

ઓસવંશિ સાહ ભાવડનંદન ભરમાદે ઉયરિ મલ્હાર જી;
મલ્હાર નિ સાર સૂરીપદ સોભતું જી. ૧૦૭

સિંહણિ પૂંજિ નામ ઠવિઉ વિજયરાજસૂરિંદ જી;
સુરિંદનઇ ઈંદ સોહઇ સુરગણમાહિં જી. ૧૦૮

શ્રીશ્રીમાલી ન્યાતિ નિરમલી સાહ દેવા કેરૂ મલ્હાર જી;
મલ્હાર નિ માન [illegible] જનમીયા જી. ૧૦૯

ઉવઝાયા વિવાસા [illegible] નામાધુરિરામણિ કહીઇ જી.
[illegible] નિ માન [illegible] કહીઇ [illegible] જી. ૧૧૦

ઉત્તમનામું [illegible] મનહ [illegible] નાયા નહીં [illegible] જી.
[illegible] ધ્યાન ધરઇ [illegible] જી ૧૧૧

[illegible] વિશાલ [illegible] અનરહિત અમર [illegible]
[illegible] પ્રધાન [illegible] જી ૧૧૨

[illegible] કુરૂપ [illegible]
[illegible] જી

[illegible] જી ૧૧૩

[illegible] માન [illegible] જી

[illegible] રવિ [illegible] જી ૧૧૪
[illegible] માન નહીં માન [illegible] જી ૧૧૫

ગણુપતિરષિ ડીકુપંડિત ટોહુ સિદ્ધાંતવિમલ નામ જી;
વિમલનઇ નિર્મલ પંડિત એ કહીઇ જી. ૧૧૬
હવ કહું સાધુ સોહામણુા હર્ષસાર વિનયસહિજ જી;
વિનઇહર્ષજી વિરાગ પૂજ્ય વેલ જી. ૧૧૭
વર્દ્ધમાન શ્રીચંદ દેવચંદ વિન આગમ ડીક રષિ જી;
મેહુરષિ અમરકુસલ નઇ જઇચંદ જી. ૧૧૮
મૂલ મુનીશ્વર વર્દ્ધમાન ધનુ ચાંપુ સંયમ સાવધાન જી;
સોભામાન સોમહંસ સગાલ કહું જી. ૧૧૯

॥ ઢાલ ॥

રાગ મલ્હાર.

રષિ જગરાજ રે કુમતતણુા નિવારણુ;
માહુ મેહુ રે જેસંગ આતમા તારણુ. ૧૨૦
ગેલુ જિવંત રે નાથુ તોલુ લાડૂ કહુ;
રષિ તેજપાલ રે મંગલ સીપુ માલુ એહૂ. ૧૨૧
લોલુ રજિપાલ રે હીરૂ પાલ્હઉ કડૂરાજ;
મુનિ વસિ જૂઠા રે તેજપાલ તેજ ધર્મસી. ૧૨૨
ચંદા ધૂસા રે મંના મંગલ રૂપા વિરજી;
નાના વસ્તા રે રામા વરદે નિ હીરજી. ૧૨૩
વરદે રામા રે હેમા પુંજા નાકર માલવી;
પંડિત શ્રીપતિ રે સંઘાડઇ અનમતિ પાલવી. ૧૨૪
રાઘવ ધર્મસી રે રતનવિમલ સંયમવિમલ;
કાન્હ રામજી રે લટકણુ ધર્મસી નિર્મલ. ૧૨૫
ખીમા લટકણુ રે ઇહિ જાવડ બદૂરષિ;
વીર પદમા અદા રે નાગીઆ લાલા વીર એ. ૧૨૬
ભીમ સિવગણુ રે મનુ ધનુ થાવર લાડણુ;
જિણુદાસ શ્રીકણુ રે શ્રીચંદ કુલનું મંડણુ. ૧૨૭

અણુપતિરખિ કીકુપંડિત ટોહુ સિદ્ધાંતવિમલ નામ જી;
વિમલનઇ નિર્મલ પંડિત એ કહીઇ જી. ૧૧૬

હવ કહુ સાધુ સોહામણા હર્ષસાર વિનયસહિજ જી;
વિનઇહર્ષજી વિરાગ પૂજ્ય વેલ જી. ૧૧૭

વર્દ્ધમાન શ્રીચંદ દેવચંદ વિન આગમ કીક રખિ જી;
મેહુરખિ અમરકુસલ નઇ જઇચંદ જી. ૧૧૮

મૂલ મુનીશ્વર વર્દ્ધમાન ધનુ ચાંપુ સંયમ સાવધાન જી;
સોભામાન સોમહંસ સગાલ કહું જી. ૧૧૯

॥ ઢાલ ॥

રાગ મલ્હાર.

રખિ જગરાજ રે કુમતનણા નિવારણ;
માહુ મેહુ રે જેસંગ આતમા તારણ. ૧૨૦
મેલુ જિવન રે નાગુ નોલુ લાડ કડૂ,
રખિ તેજપાલ રે મનલ નીપુ માલુ એહુ. ૧૨૧

લોલુ રજિપાલ રે હીરૂ પાલ્હુઉ કડરાજ;
મુનિ વનિ આડા રે તેજપાલ તેજ ધર્મસી. ૧૨૨
ચહા દેના રે મના મગલ રૂપા વિરજી,
નાના વમ્ના રે રામા વરદે નિ હીરજી. ૧૨૩
વરદે રામા રે હેમા પુજા નાકર માલજી;
પંડિત શ્રીપતિ રે મધાઇઆ અનમતિ પાલજી. ૧૨૪
શાવન ધર્મસી રે રતનવિમલ નવમવિમલ,
કાન્હ રામજી રે લટકણ ધર્મસી નિર્મલ. ૧૨૫
વીમા લટકણ રે હીહા અનડ ગદુરખિ,
વીર પદમા આદ રે નાઉઆ લાલા વીર એ. ૧૨૬
ભીમ નિરવણુ રે મનુ ધનુ થાવર લાડણુ;
જિણદાન હીરણુ રે શ્રીચંદ કુશનુ મદનુ. ૧૨૭

ગણુપતિરષિ કીકુપંડિત ટોહુ સિદ્ધાંતવિમલ નામ જી;
વિમલનઇ નિર્મલ પંડિત એ કહીઇ જી. ૧૧૬

હવ કહું સાધુ સોહામણા હર્ષસાર. વિનયસહિજ જી;
વિનઇહર્ષજી વિરાગ પૂજ્ય વેલ જી. ૧૧૭

વર્દ્ધમાન શ્રીચંદ દેવચંદ વિન આગમ કીક રષિ જી;
મેહુરષિ અમરકસલ નઇ જઇચંદ જી. ૧૧૮

મૂલ મુનીશ્વર વર્દ્ધમાન ઘનુ ચાંપુ સંયમ સાવધાન જી;
સોભામાન સોમહંસ સગાલ કહું જી. ૧૧૯

॥ ઢાલ ॥

રાગ મલ્હાર.

રષિ જગરાજ રે કુમતતણા નિવારણ;
માહુ મેહુ રે જેસંગ આતમા તારણ. ૧૨૦
ગેલુ જિવંત રે નાથુ તેલુ લાડ કહુ;
રષિ તેજપાલ રે મંગલ સીપુ માલુ એહૂ. ૧૨૧
લોલુ રજિપાલ રે હીરૂ પાલ્હઉ કડ્રાજ;
મુનિ વસિ જૂડા રે તેજપાલ તેજ ધર્મશ્રી. ૧૨૨
ચંદા ધ્રુસા રે મના મંગલ રૂપા વિરજી;
નાના વસ્તા રે રામા વરદે નિ હીરજી. ૧૨૩
વરદે રામા રે હેમા પુંજા નાકર માલવી;
પડિત શ્રીપતિ રે સઘાડઇ અનમતિ પાલવી. ૧૨૪
રાઘવ ધર્મશ્રી રે રતનવિમલ સંયમવિમલ;
કાન્હ રામજી રે લટકણ ધર્મશ્રી નિર્મલ. ૧૨૫
વીમા લટકણ રે ઈહા જાવડ અહૂરષિ,
વીર પદમા અદા રે નાકીઆ લાલા વીર એ. ૧૨૬
ભીમ સિવગણુ રે મનુ ધનુ થાવર લાડણુ;
જિણદાસ શ્રીકરણ રે શ્રીચંદ કુલનું મંડણ. ૧૨૭

જગમાલ સગાલ સંકર દત્તા શ્રીરાજ સિવચંદ;
લક્ષમીચંદ લાલુ વર્દ્ધમાન ગણીઆ ધના વિમલચંદ. સું૦ ૧૪૧
એ પરથચંદ રામચંદ નિ ગુણચંદ વલી નવદીક્ષિત મુણિંદ;
સકલચંદ પંડિત સંઘાડલિ સોહિ એહવા સાધ આણંદ. સું૦ ૧૪૨
ધર્મસી કમા મોટલ હાંશીઆ હીરા અકા વિસાલ;
જીવા ભરમા નિ જીવરામ પ્રગતિં ગિરૂઆ એ સાધદયાલ.સું૦ ૧૪૩
રિખિ એહા ગિરૂઆ દતા ભલા ભણ્યા ડુંગર એહ;
લિક્ષમીરુચિ પંડિત કન્હઇ સોહિ એહવા મુનિ તેહ. સું૦ ૧૪૪
નાકર રૂપા થાવર ધન વીરજી અવર નવદીક્ષિત સાધુ;
રૂપજીએ પંડિત કહિ ચારિત્ર નિરાબાધ........ સું૦ ૧૪૫
વચ્છા ઠીકા રણાઇર ગોદરાજ અવર સાધ ગુણવંત;
અવર વલી નવ દીક્ષિત સંઘાડુ એ અમરવિજય પંડિત. સું૦ ૧૪૬
એણીપરિ સાધુ વખાણીઆ ચારિત્ર નિરમલ ચિત્ત;
આણ ધરિ શ્રીજિનતણી તે પ્રણમું એહવા સાધુ પવિત્ત. સું૦ ૧૪૭
લાભશ્રી વિજઇવર્દ્ધ હર્ષશ્રી ન્યાનલિક્ષમી સા રૂપા;
નાંમ સોભાગિણિ તારાં ભલાં કસલશ્રી સાધવી અભિરામ. સું૦ ૧૪૮
સુમતિશ્રી પૂજિજી સંઘાડ એ મહાસતી તિહાં વીસ;
વિવેકસમતિ અનઇ સલસા સાધવી વિજયરાજ સૂરીસ. સું૦ ૧૪૯
વિવેકલિક્ષમી હનૂકસમી લાભવધિ કસલવધિ;
વલી પૂજિ સઘાડ એ....જકિ પ્રસદ્ધિ. સું૦ ૧૫૦
એવ કારઇ માજનિ એકસુ પંચ પંચ પરિવાર;
ઓદિવતુ ધર્મ જિનતણું વલી દિનિ દિનિ અધિક પ્રકાર. સું૦ ૧૫૧
સાધુ સાધવી થઇ કડુ સઇ પાંચસિ માજનિ એહ;
પરિવાર શ્રીપૂજ્યતણુ ઓદિવતુ દિનિ દિનિ તેહ. સું૦ ૧૫૨
શ્રીઆણંદવિમલસૂરીસરૂ તસ પટોધર પવિત્ત;
તે શ્રીવિજયદાનસૂરિ ગુણિનિલુ વાસણ પ્રણમિ એ આણી
નરમલ ચિત્ત. સું૦ ૧૫૩

॥ अर्हम् ॥

हेमविजयगणिविरचित

पं०—कमलविजयरास.

સરસ વચન રસ વરસતી સરસતિ કવિઅણ માય;
સમરિય નિયગુરૂ ગાયસ્યું પડિત પ્રણમિય પાય. ૧

કમલવિજય કોવિદતિલક સુવિહિત સાધુસિંગાર;
તાસ રાસ રલિઆમણો ભણતાં જય જયકાર. ૨

મરૂમંડલમાં મૂલગુ દ્રોણાડુ વરગામ,
વિત્તવત વ્યવહારિઆ વસઇ સદા અભિરામ ૩

મઢ મઢ મંદિર માલિઆ હાટ હેલિ સુવિસાલ,
મોટા મનોહર દેહરા વલિ પોર્ટ પોસાલ ૪

તિહા મહાજનમા વડો [illegible] ગોવિંદનાહ
સતીશિરોમણિ [illegible] [illegible] નાર ૫

વસુધામાહિ વડઇ [illegible]
ગોત્ર શુદ્ધિ [illegible] ૬

પતિસુ પ્રેમઇ [illegible]
[illegible] ૭

[illegible]
[illegible] ૮

આવઈ કલપલતાંના વેલો ગુરૂ સમીપિ તે કુંઅર કેલ્હો. ૩૧

અમરવિજય ગુરૂ આદર આંણી કુંઅરનાણી વરલખણ જાંણી:
એહ શિષ્ય જો અમ્હનઈ મિલિઉ મનહ મનોરથ સઘલો ફલિઉ. ૩૨

દિખ્યા સમય કુંઅર જબ નિરખ્યો ગઢ ભલોરનપુઉ જણ હરખ્યો;
મહામહોત્સવ અતિ ઘણુ કીધા યાચકનઈ ધન કંચન દીધા. ૩૩

ચાઉ તે નગરી સિણગારી ઘરિ ઘરિ ધવલ દીઇ વલિ નારી;
કુપણપણાના અવગુણ છડ્યા સકલસંઘિ બહુ ઉત્સવ મંડ્યા. ૩૪

જાસક જિમણવાર વલી કીજઈ નિજસંપતિનો લાહો લીજઈ;
તાહ્ન તોરણ વનરવાલ ગાયઈ ગીત અગના રસાલ. ૩૫

વાજઈ વાજિત્ર સેરી મેરી ભુંગલ ભેર નિસાણ નફેરી:
ચંગ મૃદંગ તાલ અતિ ગાજી સરણાઈ સર રૂડઈ વાજી. ૩૬

પગિ પગિ મિલ્યા લોકના વૃંદ નિરખતા પામઈ આણંદ.
જાસ રૂપરિધિ મનમથ હાર્યો વિવિધ વેષ કુંઅર સિણગાર્યો. ૩

શિરૂવરિ ભર્યો પુપ ગુણાલો ગલિ પહિર્યો સોવનનો વાલો:
વીંટી વેઢ મુદ્રિકા સારી આંખિ રેહ અંજનની સારી. ૩૮

અહિ અહિરખા ગાઢ્યા સાર પહર્યો કંઠિ મનોહર હાર
સૂઆ ચંદન ચાઉ અબીર ગરજ્યુ કુંઅરનાં શરીર ૩૯

પહિરી કંઠિ કુસુમની માલ કાનિ કુંડલ નાક ઝમાલ.
વારૂ વદનિ ભર્યઉ તંબોલ અગિ અનોપમ કુંકમ રોલ. ૪૦

કુંઅર કુંજરવર આરોહઈ દાનવ માનવનાં મન મોહઇ.
ભાગ સોભાગ મુહોદય પૂરો જાણિ કિ અમરવેલિ અંકૂરે ૪૧

કુંઅર કનક કોડિ વરસતો દાલિદ દુખ દોભાગ હરતો.
સાથઈ સંઘ સવે ગહગહતો વ્રત લેવા ગુરૂ પાસઈ પહુંતા. ૪૨

ગેલમઈ મુન સુરતરૂ તોલઈ લોક લાખ ઇમ અનુપમ બોલઇ.
કુંઅર આવઈ સુગુરૂ સમીપિ અમરકુમરનઈ રૂપઈ જીપઈ. ૪૩

લલિત લગન વર વેલા યોગઈ મનહર મુહુરત શુભ સંયોગઈ;
અમરવિજય ગુરૂ મત આરોપઈ અભિનવ અમર મહીરૂહ રોપઈ. ૪૪

કમલવિજય ઇનિ અતિ અભિરામ શ્રીગુરૂ હવઈ શીસનું નામ;
વાધતો જિમ ચંદ અજુનિં તિમ તે વાલ્હઉ હુઉ અજુનઈ. ૪૫

વિનયવંત નાન્હડિઉ રૂડઉ જે મન વચન કાય નહિ કૂડઉ;
વિદ્યા ચઉદ ભણ્યુઇ ગુરૂ પાસઈ વિનય કરંતઉ મન ઉલ્લાસઈ. ૪૬

દિનદિન જસ વૈરાગ્ય ઘણેરો ગુરૂ જિરૂઆનઈ પ્રિય અધિકેરો;
ગુરૂ સાથઈ વિચરઈ તે ચેલો જાણિ કિ કામધેનુનો વેલો. ૪૭

પંચ મહાવ્રત મનહર પાલઈ સમિતિ ગુપતિ વ્રત અતિ અજુઆલઈ;
મોટા મુનિનિ મારગિ ચાલઈ ચ્યાર કષાય વિષય વિષ પાલઈ. ૪૮

નિદ્રા પ્રમુખ પ્રમાદ ચૂકઈ વિનય વડાનો કિમહુ ન ચૂકઈ;
ગોતમરે મુનની અતિ સારી સકલ સંઘનઈ આણંદકારી. ૪૯

નાન્હઉ વય વઇરાગ્ય ઘણેરો શમ સંવેગ રંગ અધિકેરો;
સકલ શાસ્ત્ર રસ રતિ અભ્યાસઈ નિરખંતાં જનમન ઉલ્લાસઈ. ૫૦

વિજયદાનસૂરીસર નાણી કમલવિજયપ્રિતિ રૂડી આણી;
પંડિતમાંહિં સ મહતો થાપઈ પંડિતની પદવી તસ આપઈ. ૫૧

દૂહા.

સંવત સોલ ચઉદોત્તરઈ પુર ગંધાર મઝાર;
પંડિતપદ પામી સપર ગુરૂજી કરઈ વિહાર. ૫૨

જાવજ્જીવ એકાસણું નકરસીનું પચખાણ;
નિયમ નિરૂપમ એ કરઇ ગુરૂજી ગુણની ખાણ. ૫૩

દિન દિન જસ અધિકી કલા ધવલ પક્ષ જિમ ચંદ;
કમલવિજયપંડિત પવર પેખ્યઈ પરમાણંદ. ૫૪

વિદ્યા ચઉદ સમુદ્રનો ગુરૂજી પહુતો પાર;
વિચરઇ ગજ જિમ મલપતો કરતો જગ ઉપકાર. ૫૫

॥ ઢાલ ॥

રાગ સામેરી.

પંડિતપદવી પ્રભુ પામી હુઓ જંબુમુનિનો સામી;
બુદ્ધિં સુરગુરૂ અવતરિઉ વઇરાગ્ય વિનયગુણ ભરિઉ. ૫૬

શીલિં કરિ વયરકુમાર તપ ધન્ય ધનો અણગાર;
નંદિષેણ દેસના સાર લાભોદય લાભ અપાર. ૫૭

મરૂ માલવ નઇ મેવાડ સોરઠ્ઠ મવાલણ લાડ;
કુંકણ કાન્હડ મેવાત વાગડ વગુધા ગુજરાત. ૫૮

એહવા અનોપમ દેસ પડિત દીપા ઉપદેસ;
પ્રતિબોધ્યા લોક અનેક તે કર્યા પરમ સવિવેક. ૫૯

શિષ્ય દિપ્યા વાડ જય પંડિત હુવા ગહ નેહ;
મિથ્યાત્વીના મદ ગાલ્યા લગ રાક કુમતિથી વાલ્યા. ૬૦

[illegible]
[illegible] ૬૧

[illegible]
[illegible] મનિ ભાવ્યા. ૬૨

[illegible]
[illegible] ૬૩

[illegible]
[illegible] ૬૪

[illegible]
[illegible] ૬૫

[illegible]
[illegible] ૬૬

[illegible]

સંઘ સવે હરખ્યઉ ઘણું રે નાઠી મનની આધિ. ગુ૦ ૭

ઇક દિનિ નિજ પરિવારનિં રે ગુરૂ ઇમ દિયઇ ઉપદેસ;
અક્ષ શરીરની ધારણા રે ભલી નથી લવલેશો રે. ગુ૦ ૭૯

ખેદ મ કરયો કો રતી પહિરજ્યો ચિત્ત ચીંત;
આદરસું અણુસણ અહ્મે એ પૂરવ રિષિ રીતિ રે. ગુ૦ ૮૦

અતિ કરકસ એ વાતડી સુણી સકલ પરિવાર;
આંસુઅડે કાદવકિઉ કીઉ દુખ્ખ અપારો રે. ગુ૦ ૮૧

સૂરવીર શ્રીગુરૂ ઘટા ટાલ્યા સકલ સંતાપ;
સંઘ સમખ્ય ત્રિવિધિં સવે આલોયાં નિજપાપ રે. ગુ૦ ૮૨

ચોપા ચ્યાર સરણ કરયઇ નિજમન રાખઇ ઠામિ;
વારવાર મુખિ ઊચરઇ સીમધર જિન નામો રે. ગુ૦ ૮૩

શિષ્યાદિક પરિવારની ન કરી મમતા રેખ,
સકલ જીવના વૃંદસું રાખઇ પ્રીતિ વિશેષો રે. ગુ૦ ૮૪

સ્થાનક જે પાતકતણા મુક્યા તેહ અઢાર
સંઘ સમખ્ય ગુરૂજી કરયઇ અણુસણનો ઉચારો રે ગુ૦ ૮૫

મુખિ સમરઇ સમરસ ધરી વાર વાર નવકાર,
નવિ કીધિ નિજદેહની મમતા એક લગારો રે. ગુ૦ ૮૬

ઇણિ અવસરિઇ ઇમ ઇંદ્રસ્યુ રે કહઇ ઇંદ્રાણી ઉદાર,
પ્રિય એઇ નરી મી કરી નિજવિમાનની સારો રે. ગુ૦ ૮૭

ભરતખેત્રથી આવસ્યઇ ઇક મોટો અણગાર.
મુઝ સમવડિ તે થાયસ્યઇ એહ વિમાન મઝારો રે. ગુ૦ ૮૮

વદિ બારસિ આસાઢની પશ્ચિમ રજની દેવ;
શ્રીનવકાર સભારતાં શ્રીગુરૂ હુઓ દેવો રે ગુ૦ ૮૯

કમલવિજય ગુરૂ સુંદરૂ પાલી અણુસણ એહ;
મરુમંડલી એ તનુ ત્યજી હુઇ દેવી દેહો રે. ગુ૦ ૯૦

ઇમ આડંબર અતિઘણે કીધો સંઘિ અનેક;
ઠામિ ઠામિ ગાયન ઘણા ગાઇ ગીત વિવેકો રે. ગુ૦ ૧૦૩

સુંદર સૂકડિ અગરસ્યું ગુરૂતનનો સંસ્કાર;
કરઇ સંઘ સઘલો મિલ્યો દલતો દુરિત વિકારો રે. ગુ૦ ૧૦૪

શ્રીગુરૂ ગુણ સંભારતો સંઘ આવ્યઇ નિજ ઠામ;
અપ્યાંણા મૂંકી ઘણાં કીધો દેવ પ્રણામો રે. ગુ૦ ૧૦૫

મહિસાંણા નગરિં ઘણું તુઠઇ શ્રીજિન પાસ.
કમલવિજયવર વિબુધનો 'હેમ' કહઇ ઇમ રાસો રે. ગુ૦ ૧૦૬

રાગ ધન્યાસી.

શ્રીકમલવિજયવર વિબુધના નામથી સકલ કલ્યાણના કોડિ;
સંપદા સવિ મિલઇ દુરિત દૂરિ ટલઇ મંત્રમા મૂલગો એહ કહીઇ.શ્રી૦૧

જાસ વૈરાગ્ય વર વાનગી વાસના સપર સુવિહિત જતી રિદય રાખી;
જાસ સંવેગ રસ સરસ સવિ પાછિલા સાધુ ગુણ રાગિનો હૂઉ સાખી.શ્રી૦૨

રૂપરેખા ધરો અસમ મમરસ વરો સાહ ગોવિંદ સુત સાધુ હીરો;
કહતિ કવિ 'હેમ' થિર પેમ એ શ્રીગુરો હોઉ મહ સુહકરો અમિય જીરો.શ્રી૦૩

